

**T.C.
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI**

ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇU

Yüksek Lisans Tezi

Abdulahap KILINÇ

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. B. Caner HACIOĞLU**

Erzincan 2012

TEZ KABUL TUTANAĞI

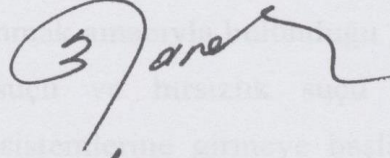
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu çalışma, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

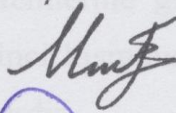
Danışman / Jüri

Yrd. Doç. Dr. B. Caner HACIOĞLU

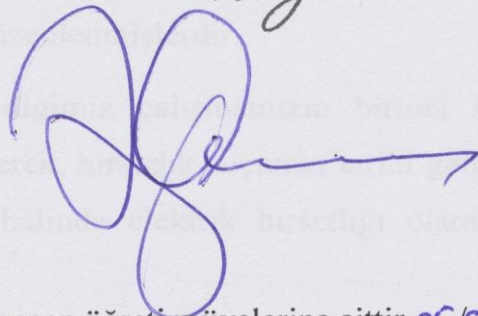
Jüri

Yrd. Doç. Dr. Meral EKİCİ ŞAHİN

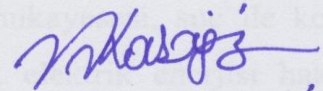

Jüri

Yrd. Doç. Dr. Oğuz CANER

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir. 05/07/2013

Enstitü Müdürü V.

Yrd. Doç. Dr. Veli KARAGÖZ.

ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇU

Abdolvahap KILINÇ

**Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2013**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Burhan Caner HACIOĞLU

ÖZET

İnsanlık tarihi kadar bir geçmişe sahip olan ve zilyedinin rızası olmaksızın başkasına ait taşınır bir malın, yarar sağlanmak amacıyla bulunduğu yerden alınması olarak tanımlayabileceğimiz hırsızlık suçu ve hırsızlık suçu kadar geçmişi bulunmayan ancak son yüzyılda hukuk sistemlerine girmeye başlayan karşılıksız yararlanma suçu Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kısmının malvarlığına karşı suçları düzenleyen onuncu bölümünde düzenlenmişlerdir.

İki kısım halinde incelediğimiz çalışmamızın birinci kısmında hırsızlık suçuna ilişkin genel bilgiler verilerek, hırsızlık suçunun tarihi gelişimi açıklandıktan sonra 5237 sayılı kanunun ilk halinde elektrik hırsızlığı olarak düzenlenen suç ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışmamızın ikinci kısmında ise, karşılıksız yararlanma suçunun kanundaki sistematigi, tanımı, tarihsel gelişimi, benzer suçlarla mukayesesi, suç ile korunan hukuki değer, unsurları, suçun özel görünüş şekilleri, elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçu, soruşturma ve kovuşturma usulü, yaptırımı, görevli ve yetkili mahkeme, etkin pişmanlık, zamanaşımı ile suça bakmakla görevli Yargıtay Ceza Dairesi konuları ayrıntılarıyla incelenmiştir.

Sonuç bölümünde ise, çalışmamız ile vardığımız sonuçlar ve kanaatlerimiz açıklanmıştır.

SPECIAL ASPECT OF THE LAW VALUNTARY UTILİZATION CRİME ABOUT ELECTRICITY ENERGY METHODS OF INQUIREMENT AND PROSECUTION

Abdolvahap KİLİNÇ

Erzincan University, Institute of Social Sciences, Department of Public Law

M.A. Thesis, April 2013

Thesis Supervisor: Assist. Prof. Dr. Burhan Caner HACIOĞLU

ABSTRACT

Theft, which has a history as the history of humanity, can be described as taking one's portable possession without possessor's will for gaining advantage and not having a history as the history of theft crime, voluntary utilization crime, which is starting to enter the legal system in the recent century are settled in the second part of the Turkish Penal Code's tenth part drawing the crimes against wealth.

We have examined our studying in two parts, in the first part general information are given about theft and after explaining the historical development of theft crime a detailed research is done about the electricity theft, which is settled in the first version of the law no 5237.

In the second part of our studying systematics of the voluntary utilization crime in the law, definition, historical development, comparison with similar crimes, protected judicial values of elements with law, special aspect of the law voluntary utilization crime about electricity energy methods of inquirement and prosecution, sanction official and authorized court, effective remarse, prescription and authorized penal department supreme court are examined in details.

In the conclusion part, the result of our studying and comments are explained.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
------------	---

BİRİNCİ KISIM

5237 SAYILI KANUNUN İLK HALİNE GÖRE ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA İŞLENEN HIRSIZLIK SUÇU

I. GENEL OLARAK	4
II. HIRSIZLIK SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	8
A. GENEL OLARAK.....	8
B. ROMA HUKUKUNDA.....	9
C. ESKİ TÜRK HUKUKUNDA	10
D. İSLAMİYET ÖNCESİ ARAP TOPLUMUNDA.....	10
E. KİLİSE HUKUKUNDA	11
F. OSMANLI DEVLETİNDE.....	11
G. İSLAM HUKUKUNDA	12
III. ELEKTRİK ENERJİSİ.....	15
A. TANIM	15
B. ELEKTRİĞİN ÖNEMİ VE EKONOMİDEKİ YERİ.....	16
C. ELEKTRİĞİN TARİHÇESİ	16
1. Dünyadaki Tarihi	16
2. Türkiye'deki Tarihi.....	17
D. ELEKTRİK ENERJİSİNİN ÖZELLİKLERİ	19
IV. ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA HIRSIZLIK.....	20
A. YASAL DÜZENLEMELER	20
B. MUKAYESELİ HUKUKTA ELEKTRİK HIRSIZLIĞI.....	22
C. ÇEŞİTLİ KAVRAMLAR	24

1. ELEKTRİK SAYACI.....	24
2. ELEKTRİK SAYAÇLARI AYAR İSTASYONLARI.....	25
3. KAÇAK ELEKTRİK.....	25
D. ELEKTRİĞİN “TAŞINIR MAL” OLUP OLMADIĞI SORUNU	27
E. 765 SAYILI YASA DÖNEMİNDE ELEKTRİK HIRSIZLIĞI SUÇU.....	30
F. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ YARAR	32
G. ELEKTRİK HIRSIZLIĞI SUÇUNUN UNSURLARI.....	33
1. KANUNİ UNSUR	33
2. SUÇUN MADDİ UNSURLARI	33
a) Fail	33
b) Mağdur	35
c) Suçun Konusu.....	37
d) Suçun Maddi Unsuru (Hareket, Netice ve Nedensellik Bağı).....	38
(1) Hareket.....	38
(a) Abonesiz ve Sayaçsız Olarak Harici (özel) Hat Marifetiyle Elektrik Kullanımı	39
(b) Aboneli Olarak Ancak Harici Hat Çekmek Suretiyle Elektrik Kullanımı	39
(c) Yetkili Kurum Kayıtlarında Bulunan Sayaca, Bağlantılarına ve Çalışma Sistemine Müdahale Edilerek Elektrik Kullanımı	40
(i) İlk Bakışta Görülebilecek Nitelikteki Müdahaleler.....	41
(ii) İlk Bakışta Görülemeyecek Nitelikteki Müdahaleler	42
(d) Kuruma Kayıtlı Olmayan Zati Sayaç ile Elektrik Kullanımı	43
(2) Netice.....	47
3. SUÇUN MANEVİ UNSURU	48
H. KAÇAK ELEKTRİK KULLANIMI.....	51
1. ELEKTRİK TARİFELERİ YÖNETMELİĞİNE GÖRE KAÇAK ELEKTRİK KULLANIMI	51
2. ELEKTRİK TARİFELERİ YÖNETMELİĞİNE GÖRE USULSÜZ ELEKTRİK KULLANIMI	52

3. KAÇAK ELEKTRİK KULLANIMI TESPİTİNDE YAPILACAK İŞLEMLER.....	53
4. KAÇAK ELEKTRİK KULLANIMI HALİNDE TÜKETİM TESPİTİ....	54
5. AYLIK ORTALAMA ÇALIŞMA SÜRESİ.....	55
6. KAÇAK ELEKTRİK KULLANMA SÜRESİNİN TESPİTİ	56
7. KAÇAK ELEKTRİK KULLANIMINDA UYGULANACAK TARİFE .	56
8. KAÇAK ELEKTRİK BEDELİ TAHAKKUKU	57
9. KAÇAK ELEKTRİK BEDELİNİN ÖDENMESİ.....	57
I. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ.....	58
1. SUÇA TEŞEBBÜS.....	58
2. SUÇA İŞTİRAK	59
3. SUÇUN İÇTİMAI	60
a) Bileşik Suç	60
b) Zincirleme (Müteselsil) Suç	62
c) Fikri İçtima	65
J. SUÇUN “NİTELİKLİ HAL” OLMASI.....	65
K. SUÇA ETKİ EDEN NEDENLER	67
1. SUÇUN GECE VAKTİ İŞLENMESİ	67
2. MALIN DEĞERİNİN AZLIĞI KAVRAMININ ELEKTRİK HIRSIZLIĞI SUÇUNDA UYGULANMASI	68
3. KULLANMA HIRSIZLIĞI.....	73
4. AĞIR VE ACİL BİR İHTİYACI KARŞILAMAK İÇİN HIRSIZLIK	75
5. ETKİN PİŞMANLIK.....	78
a) Etkin Pişmanlığın Uygulanma Koşulları	79
(1) Maddede sayılan suçlardan birinin işlenmiş olması.....	79
(2) Suçun Tamamlanmış Olması.....	79

(3) Failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstermeleri	79
(4) Mağdurun uğradığı zararın aynen iade veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi.....	80
b) İade veya Tazminin Zamanı	80
c) Elektrik Hırsızlığı Suçlarında Etkin Pişmanlık.....	81
L. YAPTIRIM.....	84
1. ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIM	84
2. SUÇA ETKİ EDEN NEDENLERİN UYGULANMASI HALİNDE YAPTIRIM	85
3. CEZANIN BELİRLENMESİ.....	86
4. ŞARTLI ERTELEME HÜKÜMLERİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ	88
M. MÜSADERE (ZORALIM).....	91
N. SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA USULÜ	95
O. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	97
Ö. ZAMANAŞIMI.....	98
P. SUÇA BAKMAKLA GÖREVLİ YARGITAY CEZA DAİRESİ.....	101

İKİNCİ KISIM

KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇU

I. GENEL OLARAK	102
II. SUÇUN KANUNDAKİ SİSTEMATİĞİ.....	104
III. SUÇUN TANIMI	107
IV. SUÇUN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	107
V. KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA MUKAYESESİ.....	108
A. GENEL OLARAK.....	108
B. HIRSIZLIK SUÇU İLE MUKAYESE	109

C. YAĞMA SUÇU İLE MUKAYESE	110
D. DOLANDIRICILIK SUÇU İLE MUKAYESE.....	111
VI. SUÇ İLE KORUNAN HUKUKİ DEĞER	111
VII. SUÇUN MADDİ KONUSU	112
VIII. SUÇUN FAİLİ.....	113
IX. SUÇUN MAĞDURU	114
X. SUÇUN MADDİ UNSURU	114
XI. SUÇUN MANEVİ UNSURU	116
XII. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU	117
XIII. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ	117
A. TEŞEBBÜS.....	117
B. İŞTİRAK.....	119
C. İÇTİMA.....	119
XIV. ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇU.....	121
A. KANUNİ UNSUR	121
B. SUÇUN MADDİ UNSURLARI.....	121
1. SUÇUN FAİLİ.....	121
2. SUÇUN MAĞDURU	121
3. SUÇUN KONUSU	122
4. HAREKET, NETİCE VE NEDENSELLİK BAĞI	123
a) Hareket.....	123
b) Netice.....	124
c) Nedensellik Bağı.....	125
C. SUÇUN MANEVİ UNSURU	125
XV. DERDEST DOSYALARDA YAPILACAK İŞLEMLER	126
XVI. KOVUŞTURMA, GÖREVLİ MAHKEME, YAPTIRIM.....	132
A. KOVUŞTURMA	132
B. GÖREVLİ MAHKEME.....	133

C. YAPTIRIM	133
XVII. ETKİN PİŞMANLIK	133
XVIII. ZAMANAŞIMI.....	134
XIX. SUÇA BAKMAKLA GÖREVLİ YARGITAY DAİRESİ	134
SONUÇ.....	135
KAYNAKÇA	139
EKLER	147

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
AB	: Avrupa Birliği
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B	: Bası
Bkz.	: Bakınız
C	: Cilt
CD	: Yargıtay Ceza Dairesi
CGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
CMK	: 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu
CMUK	: 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu
Çev.	: Çeviren
E	: Esas Numarası
Ed.	: Editör
ETCK	: 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu
ETY	: Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği
EÜSBED	: Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
K	: Karar Numarası
KHK	: Kanun hükmünde kararname
MHY	: Enerji Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği
MK	: Medeni Kanun
ÖÖAMY	: Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliği
s	: Sayfa
S	: Sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
vd.	: Ve devamı
vs.	: Ve sair
YİBGK	: Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kararı
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

01.03.1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, İtalyan Ceza Kanunu esas alınarak hazırlanmıştır. Ancak, 765 sayılı yasa zaman içerisinde meydana gelen değişimlerin gerisinde kalmış ve Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde yürürlükten kaldırılmış, yerine 26.09.2004 tarihinde TBMM'de kabul edilen 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu 12.10.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanıp 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Mal varlığı öteden beri bireyin korunmaya layık en önemli değerlerinden birisini oluşturduğu için hemen hemen tüm ceza yasaları mal varlığına karşı suçları değişik suç tipleri altında düzenlemektedir. Malvarlığına karşı suçların ortak özelliği, işlendikleri zaman mağdura ait bulunan mal varlığına ilişkin aktif unsurların sağladığı faydayı yok etmesi veya azaltmasıdır. Mal varlığı kavramının sınırlarının belirsiz olması nedeniyle mal varlığına yönelik tüm ihlal tipleri değil, sadece belirli ihlaller ceza kanununda tarif edilerek suç haline getirilmiştir.

İnsan hayatının vazgeçilmezlerinden ve sanayinin en önemli öğelerinden olan enerji, ülke ekonomisi için oldukça önemli bir unsurdur. Bu nedenle devletler enerji kaynaklarını elde etmek amacıyla birbirleriyle kıyasıya bir yarış içerisindeyler. Devletler güvenli, kaliteli, ucuz, temiz ve yeterli miktarda enerji üretmek amacıyla çalışmalar yapmaktadırlar. Ülkeler için bu denli önemli olan enerji günlük hayatta insanlar için de oldukça önemlidir.

Öncelikle elektrik enerjisi hakkında işlenen suç elektrik hırsızlığı iken, tezin yazım aşamasında 02.07.2012 tarihinde yapılan yasa değişikliği ile karşılıksız yararlanma kapsamına almıştır.

Bu çerçevede elektrik enerjisi hakkında hırsızlık ve elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçlarını konu edindiğimiz bu çalışmamızda konunun daha iyi anlaşılması bakımından katkı sağlayacağı düşünülen yerlerde ilgili konunun 765 sayılı yasada nasıl düzenlendiği açıklanmış ve karşılaştırmalara yer verilmiştir. Konularla ilgili en güncel Yargıtay kararları da titizlikle çalışmaya işlenmiş ve bu sebeple çalışmanın uygulamacılara da fayda sağlaması amaçlanmıştır. Çalışmada

ayrıca hırsızlık ve karşılıksız yararlanma suçlarının 5237 sayılı Türk Ceza Kanunundaki ilk düzenlemeleri ve daha sonra bu kanunda yapılan değişiklikler ile getirilen yeniliklere de değinilmiştir.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, gerek suç genel teorisi açısından gerekse özel hükümler açısından önemli değişiklikler getirmiştir. Ancak hırsızlık suçu açısından önceki düzenlemelerden çok farklı, suçun niteliğini ve etkinliğini kökten değiştirecek değişikliklerin yapıldığını söylemek zordur. Yeni düzenlemeler yapılırken doktrin ve yargı kararlarında belirtilen bazı hususların dikkate alınmış olması, suçun nitelikli unsurları konusunda daha açıklayıcı düzenlemeler yapılması ve suçun temel şekli için öngörülen cezanın alt sınırının yükseltilmesi olumlu değişiklikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamızın birinci kısmında hırsızlık suçuna ilişkin genel bilgiler verilerek, 5237 sayılı kanunun ilk halinde elektrik hırsızlığı olarak düzenlenen suçun ayrıntılı olarak incelenmesi yapılmıştır.

Çalışmamızın ikinci kısmında ise, karşılıksız yararlanma suçunun kanundaki sistematigi, tanımı, tarihsel gelişimi, suç ile korunan hukuki değer, unsurları, suçun özel görünüş şekilleri, soruşturma ve kovuşturma usulü, yaptırımı, görevli ve yetkili mahkeme, etkin pişmanlık, zamanaşımı ile suça bakmakla görevli Yargıtay Ceza Dairesi konuları ayrıntılarıyla incelenmiştir.

Çalışma, 6352 sayılı yasa ile değişiklikten önceki haliyle elektrik enerjisi hakkında hırsızlık ve değişiklik sonrası elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçları ile ilgili genel değerlendirmelerin yer aldığı sonuç bölümü ile tamamlanmaktadır.

Esasında “Elektrik Enerjisi Hakkında Hırsızlık Suçu” konulu çalışmamız tez sunum aşamasında iken 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanunun 05.07.2012 tarih ve 28344 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmesi ve anılan kanunun 82’nci maddesi ile elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunu

düzenleyen 142'nci maddenin 1'inci fıkrasının "f" bendi yürürlükten kaldırılması üzerine tez jürisinin tezin adının değiştirilmesi isteği doğrultusunda tez adı "Elektrik Enerjisi Hakkında Karşılıksız Yararlanma Suçu" olarak değiştirilmiş ve tezin ikinci kısmı bu aşamada çalışmaya eklenmiştir.

BİRİNCİ KISIM

5237 SAYILI KANUNUN İLK HALİNE GÖRE ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA İŞLENEN HIRSIZLIK SUÇU

I. GENEL OLARAK

Hırsızlık suçu, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "Cürümler" başlığı altında düzenlenen ikinci kitabın "Mal Aleyhine İşlenen Cürümler" başlığını taşıyan onuncu babının birinci faslında 491 ila 494 maddeleri arasında dört madde halinde düzenlenmişti.

Hırsızlık suçunun temel şekli 765 sayılı TCK'nin 491'inci maddesinde yer almaktaydı. Maddeye göre;

"Her kim diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alırsa altı aydan üç seneye kadar hapsolünür."

"Ekonomik değer taşıyan her türlü enerji de taşınabilir mal sayılır."

ETCK'nin 492 ve 493'üncü maddelerinde, hırsızlık suçunun temel cezaya nazaran daha fazla hapis cezasını gerektiren nitelikli halleri yer almaktaydı. 494'üncü maddede ise daha az cezayı gerektiren ve şikâyete bağlı olan hırsızlık halleri düzenlenmişti.

Hırsızlık suçu, 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nin ise ikinci kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlığını taşıyan ikinci kısmında onuncu bölüm olarak düzenlenen "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlığı altında mala karşı işlenen suçların birincisi olarak yedi madde halinde 141 ila 147 maddeleri arasında düzenlenmektedir. TCK isabetli olarak, 765 sayılı yasadan farklı bir şekilde malvarlığına karşı suçları "kişilere karşı suçlar" kısmında düzenleyerek malvarlığının kişiden bağımsız bir değer olmadığını göstermiştir.¹

5237 sayılı TCK'nin "Hırsızlık" başlığını taşıyan 141'inci maddesinde suçun temel şekli düzenlenmiştir. Maddede;

¹ PARLAR, Ali / HATİPOĞLU, Muzaffer, Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar, Ankara, 2006, s.35.

“(1) Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Ekonomik değer taşıyan her türlü enerji de, taşınır mal sayılır” denilmektedir.

5237 sayılı TCK’nin “*nitelikli haller*” başlığını taşıyan 142’nci maddesinde hırsızlık suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri düzenlenmiştir.

“Suçun gece vakti işlenmesi” başlığını taşıyan 143’üncü madde metninde, hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi durumunda cezanın artırılması öngörülmüştür.²

“Daha az cezayı gerektiren haller” başlığını taşıyan 144’üncü maddede, hırsızlık suçunun temel şekline göre daha az cezayı gerektiren hâller düzenlenmiştir.

Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle cezada indirim yapılması veya ceza vermektense sarfınazar edilmesi konusunda hâkime geniş takdir yetkisi tanıyan 145’inci madde metni şöyledir:

“Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, suçun işleniş şekli ve özellikleri de göz önünde bulundurularak, ceza vermektense vazgeçilebilir.”

TCK’nin 146’nci maddesi ise *“Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması hâlinde bu hüküm uygulanmaz”* şeklindedir.

Hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi hâlini düzenleyen ve *“zorunluluk hali”* başlığını taşıyan 147’nci madde metninde *“Hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi hâlinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermektense*

² Gece vakti, 765 sayılı yasada (m. 492/1) yalnızca bina içerisinde hırsızlık suçlarında ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmişken TCK’da böyle bir sınırlamaya gidilmemiştir.

vazgeçilebilir” denilmek suretiyle de, hâkime olayın mahiyetine göre, verilecek cezada indirim yapma veya ceza vermekten sarfinazar etme konusunda takdir yetkisi tanınmıştır.³

Hırsızlık suçunun düzenlendiği TCK’nin ikinci kitabının, ikinci kısmının, onuncu bölümünün son üç maddesinde (167–169 maddelerinde) bu bölümde yer alan suçlara uygulanabilecek nitelikte ortak hükümler düzenlenmiştir. 167’nci madde şahsi cezasızlık sebebi ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepleri, 168’inci madde etkin pişmanlık hükümlerini, 169’uncu madde ise tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması hükümlerini düzenlemektedir.

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK ile mülga 765 sayılı TCK, malvarlığına karşı işlenen suçlar yönünden karşılaştırıldıklarında, yeni bir takım suçların düzenlenmiş olduğu,⁴ bir kısım suçlara yeni kanunda yer verilmediği,⁵ suç olarak korunan bazı fiillerin unsurlarında ve ceza miktarlarında değişiklikler yapıldığı görülmektedir.

Hırsızlık kavramı, Arapçada “*se-ra-ka*” kökünden türeyen “*sirkat*” sözcüğü ile ifade edilir.⁶ Lügate, başkasına ait olduğunu bildiği bir şeyi gizlice almak, çalmak, araklamak olarak tanımlanır.⁷ Eski Türkçede de “*uğrulama*” şeklinde tabir edilir⁸ ve aynı manadadır.

³ 765 sayılı TCK’nin 494. maddenin 3. fıkrasında “Hırsızlık; ... zaruret haline ulaşmayan ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için bir mal, ... hakkında işlenirse, faile iki aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. Yukarıdaki bentlerde yazılı hallerde cürmün kovuşturulması şikâyete bağlıdır.” hükmü yer almaktaydı.

⁴ Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi (TCK m. 164) ve bilgi vermeme (TCK m. 166) ihdas edilen yeni suç tiplerindedir.

⁵ 765 sayılı yasada cürüm olarak düzenlenen korkutarak faydalanma (ETCK m. 498), adam kaldırma (ETCK m.499), adam kaldırmada muhabere nakli (ETCK m.500) ve ETCK’nin 521.a maddesinde düzenlenen karşılıksız yararlanma suçlarına 5237 sayılı yasada yer verilmemiştir.

⁶ AKALIN, Adnan, “İslam Ceza Hukukunda Hırsızlık Suçu ve Çalınan Mal ile İlgili İhtilaflar”, (Danışman: Prof. Dr. Şamil Dağcı), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006, s.27; YILMAZ, Ejder, Hukuk Sözlüğü, 5.B, Ankara, 1996, s.731.

⁷ Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1988, s.988.

⁸ Türkçe Sözlük, s.641.

Arapçada hırsızlık cürmünün failine “*sârik*”, malı çalınan mağdura “*mesrûkun minh*”, hırsızlığa konu çalınan mala ise “*mesruk*” denir.⁹

İtalyan Ceza Kanunu esas alınarak hazırlanan 765 sayılı TCK'nin 491/1 maddesinde, “*diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden almak*” olarak tanımlanan hırsızlık suçunun temel şekli 5237 sayılı TCK'nin 141'inci maddesinde, “*zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden almak*” olarak tanımlanmıştır.

Her iki yasanın suç tanımları karşılaştırıldığında aralarında esaslı farklar bulunmamakla birlikte, TCK'da “*diğerinin*” yerine “*zilyedinin*”, “*taşınabilir bir mal*” yerine “*taşınır bir mal*”, “*faydalanmak*” yerine “*kendisine ve başkasına yarar sağlamak*” tabirlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Yeni tanımda “*zilyet*” tabirinin kullanılması yerindedir. Zira hırsızlık suçu ile korunan hukuki değerin mülkiyet olmayıp zilyetlik olduğu açıkça vurgulanmış ve malın zilyedi bulunan kişiden alınmasının da hırsızlık suçunu oluşturacağı kabul edilmiştir.¹⁰ “*Taşınabilir mal*” yerine “*taşınır mal*” teriminin kullanılmasında sonuç itibariyle bir fark bulunmamaktadır.¹¹ Nihayet, “*kendisine ve başkasına yarar sağlamak*” tabiri ise eski yasaya nazaran anlamı genişletmiş, failin başkasına yarar sağlamak amacıyla hareket etmesi halinde de suçun oluşacağı kabul edilmiştir.

İslam hukukçuları, hırsızlığı, başkasına ait olduğunda şüphe bulunmayan ve hırsızlık suçuna öngörülen ceza (hadd) için aranan iktisadi değere sahip taşınabilir mal ya da hizmetin, sahibinin izin ve haberi olmaksızın, bulunduğu yerden ceza

⁹ AKALIN, s.17.

¹⁰ DÖNMEZER, Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 16.B. İstanbul, 2001, s.346; SOYASLAN, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5.B, Ankara, 2005, s.290; ARTUÇ, Mustafa, Malvarlığına Karşı Suçlar, Ankara, 2007, s.38; MERAN, Necati, Yeni Türk Ceza Kanununda Sahtecilik, Malvarlığı ve Bilişim Suçları, Ankara, 2005, s.33.

¹¹ YAŞAR, Osman / GÖKCAN, Hasan Tahsin / ARTUÇ, Mustafa, Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. III, Ankara, 2010, s.4144.

ehliyetini haiz kişi tarafından gizlice alınması olarak tanımlarlar.¹² Hanefi hukukçular ise tanımda geçen mal kavramına “*bozulur cinsten olmayan*” ifadesini eklemişlerdir.¹³

Tüm hukuk sistemlerinde hırsızlığın terim anlamı, bir takım farklılıklar bulunsa bile hemen hemen aynı olup sözlük ve örfteki anlamı ile örtüşür. Bu suç yönünden hukuk sistemleri arasındaki en önemli farklar eylemin nitelendiriliş tarzı değil, suçun engellenmesi için alınacak tedbirler, suçun unsurları ve suça uygulanacak yaptırımların türü ve miktarındadır.

Her hukuk sisteminde haksız eylemlerden bir kısmı suç olarak düzenlenmekle beraber “*suç*” kavramı genellikle ceza kanunlarında tanımlanmaz. Türk ceza hukuk sisteminin ana kanunları olan 765 ve 5237 sayılı yasalarda da suç kavramı tanımlanmamıştır. Kanunda tanımlanmayan suç kavramı hakkında doktrinde değişik tanımlar yapılmıştır.¹⁴ Kanaatimizce suç, karşılığında ceza yaptırımını öngörölmüş tipe uygun, hukuka aykırı ve kusurlu olan harektir.

II. HIRSIZLIK SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

A. GENEL OLARAK

İnsanlık tarihi kadar bir geçmişe sahip olduğu düşünölen hırsızlık suçunun en eski toplumlarda nasıl karşılandığı, toplumda ne şekilde yankı bulduğu ve failin nasıl cezalandırıldığı hususunda kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak şu kadarı söylenebilir ki, ilk toplumlarda hırsızlık suçu bireysel mahiyetteydi ve failleri şahsi

¹² DAĞCI, Şamil, “İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar ile İlgili Özel Hükümler”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, 1996, s.33–34; AKBULUT, İlhan, “İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.52, S.1, 2003, s.176.

¹³ EBU YUSUF YAKUP B. İBRAHİM EL-ENSARİ, Kitabu'l Harac, (Tercüme; Ali Özek), 2.B, İstanbul, 1973, s.269.

¹⁴ Suçun değişik tanımları için bkz; ARTUK, Mehmet Emin / GÖKÇEN, Ahmet / YENİDÜNYA, A. Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3.B, Ankara, 2002, s.415 vd; HAKERİ, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8.B, Ankara, 2009, s.105; KOCA, Mahmut / ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2008, s.105 vd; İÇEL, Kayıhan / DONAY, Süheyl, Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Hukuku, (Genel Kısım), 3.B, İstanbul, 1999, s.24 vd.

öç alma yöntemiyle cezalandırılırlardı. Zamanla özel mülkiyet kavramının anlam kazanmaya başlaması ile birlikte bu fiil kamu düzenini ihlal edici nitelik kazanmış ve cezalandırılabilir bir fiil haline gelmiştir.¹⁵

B. ROMA HUKUKUNDA

Hırsızlık fiilinin bugünkü manada suç olarak kabulü, sistemli olarak müeyyidelerle karşılanması ve geliştirilmesi Roma hukuku ile olmuştur. Roma hukukunda hırsızlık “alıp götürən” manasına gelen “*furtum*” kavramı ile ifade edilmekle birlikte aslında bugünkü manada mala karşı suçları karşılar.¹⁶ Çünkü Roma hukukunda ferdi mülkiyet geniş manada anlaşılmıştır. Böylece “*furtum*” kavramı, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, ihtilas, zimmet gibi suçları da içinde barındırır.¹⁷

Roma’da hırsızlık, başkasına ait malın çalınması, kullanma hırsızlığı, eşler arası hırsızlık, ilahlara ve devlete ait bir malların hırsızlığı, mevsuf hırsızlık ve veraset hırsızlığı şeklinde sınıflandırılmış¹⁸ ve her kategori suç için farklı cezalar öngörülmüştür. Mesela, kişiye karşı işlenen hırsızlık suçlarında mal sahibine, zararı tazmin ettirmek, faili esir almak veya öldürtmek hakları tanınmıştır.

Furtum ile ilgili hükümlere ilk kez XII levha kanunlarında rastlanmıştır.¹⁹ Daha sonraki dönemlerde ise hırsızlık için, suçun mahiyeti, işlendiği zaman, failin suçüstü yakalanması, failin sıfatı gibi etkenler gözetilerek farklı cezalar öngörülmüş, duruma göre failin ölüm cezası ile cezalandırılması, köle değilse köle statüsüne geçirilmesi veya çaldığının iki katının ödettirilmesi hükümleri getirilmiştir.²⁰

¹⁵ MENEKŞE, Ömer, “XVII ve XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Hırsızlık Suçu ve Cezası”, (Danışman: Prof. Dr. Ali Bardakoğlu), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998, s.10.

¹⁶ DÖNMEZER, s.345; TAHİROĞLU, Bülent, Roma Hukukunda Furtum, İstanbul, 1975, s.19.

¹⁷ AKALIN, s.25.

¹⁸ ŞENSOY, Naci, Basit Hırsızlık ve Mevsuf Hırsızlıklar, 2. B, İstanbul, 1963, s.15.

¹⁹ TAHİROĞLU, s.11; SOYASLAN, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5.B, Ankara, 2005, s.288.

²⁰ ŞENSOY, s.15–18; DÖNMEZER, s.345; TAHİROĞLU, s.11 vd, 52.

C. ESKİ TÜRK HUKUKUNDA

Eski Türk Devletlerinin ceza hukukları hakkında yeterince bilgi bulunmamaktadır.²¹ Ancak bununla beraber, Hunlarda hırsızın 7 ila 700 sopa arasında değişen ceza ile cezalandırıldığı, mükerrerler ile at veya kıymetli bir eşyayı çalanların ölüm cezasına çarptırıldığı bilinmektedir.²²

Göktürklerde ise hırsızlık bireysel ölçü alanından çıkarılıp kamu alanına dâhil edilmiştir. Hırsızlık suçunun cezası failin çaldığı eşyanın değerinin on mislini ödemesidir. Suçüstü hırsızlık ise ağır suçlardandı ve cezası idamdı. Yine Göktürklerde de mükerrerler hakkında ölüm cezası öngörülmüştü.²³

Uygur Türklerinin ceza hukuku da Göktürklerle hemen hemen aynıydı.²⁴

Moğollarda ise cezaların genelde mali nitelikte olduğu, suçüstü yakalanan ve suçunu itiraf eden at hırsızlarına ölüm cezasının, hayvandan başka eşya çalan failerin ise beş parmağının kesildiği ve her parmağı için on adet hayvan fidyeye vererek kurtulabildiği bilinmektedir.²⁵

D. İSLAMİYET ÖNCESİ ARAP TOPLUMUNDA

Cahiliye dönemi olarak kabul edilen İslam öncesi dönem Arap toplumunda bugünkü anlamda devlet otoritesi bulunmadığından hırsızlık suçunun sistematik bir şekilde cezalandırıldığı söylenemez. Bu dönemde kabile anlayışı hâkim olduğundan hırsızlık suçu farklı algılanıyordu. Eğer toplumun önde gelenlerinin malları veya dost kabilelere, mabetlere ve kamuya ait mallar çalınırsa bu eylemler hırsızlık addedilerek cezalandırılıyor, fakat kendileri başka bir kabilenin malını çalarlarsa bu ganimet

²¹ İÇEL, Kayıhan / DONAY, Süheyl, Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Hukuku Genel Kısım, 5.B, İstanbul, 2006, s.46.

²² MENEKŞE, s.13.

²³ TÜRKDOĞRU, Serkan, “5237 Sayılı TCK’da Hırsızlık Suçunun, Elde Veya Üstte Taşınan Eşyayı Çekip Almak Suretiyle ya da Özel Beceriyle İşlenmesi”, (Danışman: M. Emin Artuk), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, s.13.

²⁴ TÜRKDOĞRU, s.13.

²⁵ MENEKŞE, s.13.

olarak kabul ediliyordu.²⁶ Bununla birlikte hırsızın sosyal durumu da cezalandırılmasında etkiliydi.²⁷

Cahiliye döneminde hırsızlık failinin hapis, el kesme, kabile himayesinden çıkarma, sopa gibi cezalarla cezalandırıldığı rivayet edilmektedir.

E. KİLİSE HUKUKUNDA

Ahd-i Atık'te (Tevrat'ta) yer alan "on emir"den biri "*çalmayacaksın*" olduğu halde Hıristiyanlıkta bu denli katı kural konulmamıştır. Pavlos'un "*hırsızlık eden artık hırsızlık etmesin. Tersine, kendi elleriyle iyi olanı yaparak emek versin*" şeklindeki ahlaki öğüdü esas olmuştur.²⁸

Kilise hukuku hırsızlık kavramını geniş anlamda ele almıştır. Buna göre başkasının malının haksız olarak her türlü ele geçirilmesi cezalandırılmıştır. Ayrıca hırsızlık (gizli hırsızlık) ile yağma (açık hırsızlık) suçlarını ayırmış, açık hırsızlığı cezalandırılması gereken daha ağır bir fiil olarak kabul etmiştir. Hıristiyanlıkta geçerli ahlak anlayışının sonucu olarak, hırsızlara şefkat gösterilmesi gerektiği kabul edilmeye başlanılmış, hırsızın zaruri ihtiyaçlardan olan yiyecek maddeleri çalması durumunda açlığı, çıplaklığı, daha az cezayı gerektiren bir sebep olarak dikkate alınmıştır. Kilise hukuku, zarardan çok suçlunun kastına ve özellikle kilise malının yağması, çalınması gibi kutsallara karşı işlenen suçlara önem vermiştir.²⁹

F. OSMANLI DEVLETİNDE

Osmanlı Devleti hukuk sisteminin en önemli özelliği fıkıh hükümlerinin uygulanmasıdır.³⁰ Bununla birlikte İslam Hukuku kuralları ile çelişmemek ve

²⁶ AKALIN, s.26.

²⁷ ÇAĞATAY, Neşet, İslam Dönemine Dek Arap Tarihi, Ankara, 1989, s.138–145.

²⁸ İncil, Pavlos'tan Efeslilere Mektup, 4/28.

²⁹ SELÇUK, Sami, Dolandırıcılık, Ankara, 1982, s.39.

³⁰ İÇEL / DONAY, (1999), s.51.

düzenleme alanı içerisinde olmamak şartıyla padişahlara da hukuk yaratma yetkisi verilmiştir. Böylece tabiiyetinde olan farklı din ve ırkların hukuksal ihtiyaçları icma ve kıyas yöntemleriyle giderilmeye çalışılmıştır.³¹

Tanzimat dönemine kadar çıkarılan ceza kanunlarında şeriatın düzenlemediği alanlarda padişahın toplumsal yarar ve gereklilik nedeniyle kendi iradesi ile koyduğu kurallar bulunmaktadır.

Tanzimat döneminden sonra bir kısım ceza kanunnameleri (1840, 1851) çıkarılmakla beraber Osmanlı Devletinde hırsızlık suçlarının cezalandırılması hususundaki ilk hükümler 1858 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayun'da yer almıştır. Islahat fermanında, Tanzimat fermanındaki ilkelerin her din ve mezhepteki vatandaşlara uygulanacağı öngörülünce batı ceza kanunları düzeyinde bir ceza kanununa ihtiyaç duyulması neticesinde 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu Türkçeye çevrilerek hazırlanan bu kanun 9 ağustos 1858 tarihinde yürürlüğe konmuştur.³² Bu kanun ile hırsızlık cürümleri, memur olan ve olmayanların miri mallara karşı işledikleri cürümler ile kişiler arasında işlenen cürümler olarak ikiye ayrılmıştır. Zaman içerisinde çeşitli değişikliklere uğrayan Kanunname yerini 1 Temmuz 1926 tarihinde yürürlüğe giren 765 sayılı TCK'ya bırakmıştır.³³

G. İSLAM HUKUKUNDA

İslam hukuku suç ve cezaları “*Ukubat*” adı altında toplamıştır.³⁴ İslam hukukunun kaynakları Kur'an, Sünnet, İcma-i Ümmet ve Kıyas-ı fukuha'dır.³⁵

³¹ ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2002), s.107 vd.

³² ARTUK Mehmet Emin / GÖKÇEN Ahmet / YENİDÜNYA A. Caner; Ceza Hukuku Genel Hükümler II (Yaptırım Hukuku), Ankara, 2003, s.54.

³³ ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2002), s.110 vd.

³⁴ AKBULUT, s.167; ÜÇÖK, Coşkun, “Osmanlı Kanunnamelerinde İslam Ceza Hukukuna Aykırı Hükümler”, AÜHFD, C.IV, S.1-4, 1947, s.126.

³⁵ GÖKÇEN, Ahmet, Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri, İstanbul, 1989, s.3 vd; AKBULUT, s.167; İÇEL / DONAY, (1999), s.47.

Ukubatta suçlar, Allah'a karşı işlenen suçlar,³⁶ şahsın haklarına (hakkı ademiye) karşı işlenen suçlar³⁷ ve hakkında herhangi bir ayet veya hadis bulunmayıp cezalandırma takdirinin hâkime bırakıldığı tazir suçları olarak üçe ayrılır.³⁸ Hırsızlık, Allah'ın hukukuna ilişkin suçlardandır.³⁹

Mezheplerin kendi yaklaşımları ve suçun sübutu konusundaki şartları bakımından farklar bulunmakla beraber,⁴⁰ İslam Ceza Hukuku'na göre hırsızlık, akil ve baliğ bir kimsenin, başkasına ait hemen bozulmayan muayyen miktarda bir malı veya parayı muhafaza altındaki yerden gizlice şüphesiz olarak alması olarak tanımlanır. Burada şüphesiz olmasından maksat malın hırsız için helâl olduğu yolunda bir şüphenin bulunmamasıdır.⁴¹

“Şafiî hukukçulara göre menfaatler mütekavvimdir⁴² ve tıpkı malın kendisi (ayn) gibi tazmin edilir. Çünkü “mal” diye ifade ettiğimiz şey biz insanların ihtiyaçlarını karşılar. Menfaatler ise zaten bizzat ihtiyacı karşılamaktadır. Nasıl ki malın kendisi ticarete konu oluyorsa menfaatler de bir takım tasarruf ve akitlerle ticarete konu olabilmektedir. Dolayısıyla menfaatlerin de mal sayılmasında herhangi bir engel ve mahzur gözükmemektedir.”⁴³

³⁶ Allah'a karşı işlenen suçlar Kuran'da hakkında hüküm bulunan suçlar olup, toplumun menfaatini ilgilendirirler. Bunlar hırsızlık, zina, şarap içme, kazif veya zina iftirası, yol kesme, İslam dinini terk suçlarıdır. Bu tür suçların işlendiği kesinleşirse af ve sulh mümkün olmadığı gibi hâkimin cezayı arttırıp azaltması da mümkün değildir.

³⁷ Bu suçlar adam öldürme ve yaralama suçlarıdır. Bu tür suçlarda şahsi haklar ön planda olduğundan af ve sulh geçerlidir. Ayrıntılı bilgi için bkz; AKBULUT, s.167 vd.

³⁸ AKBULUT, s.167 vd; ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2002), s.89; İÇEL / DONAY, (1999), s.48; ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2003), s.51.

³⁹ İÇEL / DONAY, (1999), s.48; ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2003), s.51-52.

⁴⁰ Hanefi, Maliki, Hambeli, Şafii, Zahiri ve Şii mezheplerine göre hırsızlık suçunun tanımı için bkz; MENEKŞE, s.19.

⁴¹ TİYEK, Sait Ramazan, “İslam Ceza Hukukunda Kast Unsuru”, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sahip Beroje), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, s.66.

⁴² Hukuken ve şer'an kendisinden faydalanılması mubah olan mal anlamındadır.

⁴³ EBU ABDULLAH BEDREDDİN MUHAMMED B. BAHADIR EZ-ZERKEŞİ, el-Mansûr fi'l-Kavâid, Vezâratü'l- Evkaf ve 'ş-Şuûn, (Aktaran; Adnan Akalın) (Basım yeri belirtilmemiş), 1982, III/222.

Hırsızlık suçu Ukubatta, küçük veya adi hırsızlık (es-Sirkatü's Suğra) ve büyük hırsızlık (es-Sirkatü'l-Kübra- yol kesme) şeklinde ikiye ayrılarak incelenir.⁴⁴ İnceleme konumuz küçük hırsızlık olup burada genel olarak bahsedilecektir.

Hırsızlık suçlarında biri mala ilişkin ve diğeri ise cisme ilişkin iki ayrı hüküm uygulanır. Mala ilişkin olan çalınan şeyin iadesi, iade mümkün değilse belli bir tazminatın ödenmesidir. Cisme ilişkin hüküm ise “haddi sirkat”tır.⁴⁵ Zımnilere içki içme gibi kendi dinlerinin yasaklamadığı eylemlerden dolayı farklı cezalar uygulanırken hırsızlık suçlarında Müslümanlar ile zımnilere aynı şer’i cezalar uygulanmaktaydı.⁴⁶

İslam Ceza Hukukunda hırsızlık cürmünü ilk defa işleyenin sağ eli bileğinden, ikinci defa işleyeninin ise sol ayağı mafsalıdan kesilir. Mücrim buna rağmen hırsızlık suçunu işlemeye devam ederse bu kez tövbe edinceye kadar hapsedilir.⁴⁷ Hanefi mezhebine göre mal sahibi mücrimi affetmedikçe had düşmez. Şafiilerde ise mücrimin tövbesi yeterlidir. Hırsızlık suçuna uygulanan cismani ceza Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında uygulanmıştır.⁴⁸ Hırsızın çaldığı mal mevcut ise sahibine iade edilir.⁴⁹

Hırsızlık suçuna verilen ceza bu kadar ağır olmakla birlikte suçun gerçekleştiğinin kabulü için bir takım özel koşulların gerçekleşmesi aranmaktadır. Bunlar hırsıza, çalınan mala, malı çalınan kimse ile malın çalındığı yer ve zamana

⁴⁴ AKBULUT, s.176; ÜÇÖK, s.139.

⁴⁵ AKBULUT, s.176.

⁴⁶ DOLAR, Yunus, “Osmanlı İmparatorluğunda Klasik Dönemde Zımnilerin Hukuki Statüleri”, EÜSBED, C.1, Aralık 2008, s.127–128.

⁴⁷ ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2002), s.90; TÜRKDOĞRU, s.28; GÖKÇEN, Ahmet, Tanzimat dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri, İzmir, 1987, s.76; AKBULUT, s.176; ÜÇÖK, s.141.

⁴⁸ TİYEK, s.66.

⁴⁹ AKBULUT, s. 176.

ilişkin koşullardır.⁵⁰ Hırsızlık suçunun sabit olmasından sonra mağdurun suçluyu affetmesi failin cezalandırılmasını engellemez.⁵¹

III. ELEKTRİK ENERJİSİ

A. TANIM

Elektrik, elektriksel yükün varlığı ve akışından meydana gelen çeşitli olguları tanımlayan sözcüktür.⁵² Elektrik doğada tek başına bulunmaz. Ancak hidroelektrik, rüzgar, gel-git, dalga vs. enerji kaynaklarının dönüştürülmesi sonunda elde edilir. Bu nedenle ikincil bir enerji kaynağıdır. Elektriğe sahip olduğu önemi kazandıran en büyük neden kullanım alanının genişliğidir.

Elektrik hizmeti üç temel sistemden ibarettir. Bunlardan ilki elektriği üreten üretim sistemidir. Üretim sistemi, hidrolik, fosil yakıtlar (kömür, gaz, petrol), nükleer, rüzgâr, jeotermal, güneş gibi enerji kaynaklarını kullanarak veya dönüştürerek santrallerde elektrik enerjisi üretir. İkinci sistem elektriği bölgesel alt istasyonlara yüksek gerilim hatları vasıtasıyla taşıyan iletim sistemidir. Bu sistem iletim hatları, yapılar, alt istasyonlar ve elektriğin voltajını bir düzeyden başka bir düzeye dönüştüren trafolardan oluşur. Üçüncü ve son sistem ise elektriği yerel müşterilere taşıyan dağıtım sistemidir. Bu sistemin müşterileri meskenlerdeki tüketiciler, küçük işletmeler, ticari işletmeler ile büyük sanayi işletmeleridir.⁵³

⁵⁰ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz; ÜÇOK, s.141, ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2002), s.91 vd; TÜRKDOĞRU, s.28 vd.

⁵¹ ÜÇOK, s.141.

⁵² <http://tr.wikipedia.org/wiki/Elektrik> (14.07.2011).

⁵³ ASLAN, İ. Yılmaz / KATIRCIOĞLU, Erol / ALTINAY, Galip / ARDIYOK, Şahin / ILICAK, Ali / GÜLTEKİN, Banu / ÖNAL, Emre / AKÇAOĞLU, Can, Enerji Hukuku Elektrik Piyasasında Rekabet ve Regülasyon, Ankara, 2007, s.1.

B. ELEKTRİĞİN ÖNEMİ VE EKONOMİDEKİ YERİ

Üretim tesislerinde yüksek maliyetler ile üretilen elektrik enerjisi, enerji nakil hatları aracılığıyla yerleşim birimlerine ve sanayi bölgelerine taşınmakta ve bu sayede insanların hizmetine sunulmaktadır.

Elektrik enerjisinden, evlerde aydınlatma başta olmak üzere, çamaşır ve bulaşık makineleri, televizyon, bilgisayar, fırın gibi pek çok elektrikli ev aletinin çalıştırılmasında yararlanılmaktadır. Bunun dışında asansörlerde yük ve insan taşınması, sokak aydınlatması, trafik ışıkları, artezyen ve tarımsal sulama tesislerinde suyun yeryüzüne çıkarılmasında, tren-metro-tramvay gibi ulaşım araçlarının bir yerden başka bir yere gitmesi ile sayılması tek tek mümkün olmayan günlük hayatın hemen her alanında kullanılmaktadır. Sanayi tesislerinde ise üretimin belki de tüm aşamalarından elektrik enerjisinden çeşitli şekillerde yararlanılmaktadır.

Dünya elektrik üretiminin binde 9'unu üreten Türkiye, en çok elektrik üreten ülkeler arasında 21'inci sırada yer almaktadır.⁵⁴

Dünya ülkelerinde toplam elektrik tüketimi ile ekonomi ve nüfus büyüklükleri arasında bir ilişki vardır. Türkiye, 2006 yılı verilerine göre elektrik tüketiminde ise 1656 kwh ile dünya ortalaması olan 2456 kwh'nin altındadır.⁵⁵ Türkiye'de elektrik tüketiminde İstanbul, İzmir ve Kocaeli ilk üç sırada, Tunceli, Ardahan ve Bayburt son üç sırada yer almaktadır.⁵⁶

C. ELEKTRİĞİN TARİHÇESİ

1. Dünyadaki Tarihi

Bilim, doğanın temel yasalarının araştırılması ve öğrenilmesi etkinliği olarak tanımlanabilir. Teknoloji ise insanlığın doğa içindeki gücünü arttırmasına imkân yaratır. İnsanlar var oldukları günden beri hem doğayı anlamaya ve kavramaya, hem

⁵⁴ ASLAN / KATIRCIOĞLU / ALTINAY ve diğerleri, s.15.

⁵⁵ ASLAN / KATIRCIOĞLU / ALTINAY ve diğerleri, s.17-18.

⁵⁶ ASLAN / KATIRCIOĞLU / ALTINAY ve diğerleri, s.23-24.

de onun yasalarına bağılı kalarak gücünü ve etkinliğini arttırmaya çalışmıştır. Günlük hayatımızın vazgeçilmezlerinden olan elektriğin günlük hayatımızda sıkça kullanılmaya başlanması yeni olmakla birlikte elektrik kavramı ve elektrikle ilgili düşünce ve deneyimlerin doğuşu ve gelişimi oldukça eskidir.⁵⁷

Elektrik sözcüğünün kökeni eski Yunancaya dayanmaktadır. Elektrik sözcüğünün kaynağı "kehribar" anlamına gelen Yunanca "elektron" sözcüğüdür. Elektrik ve magnetizma ile ilgili elimizdeki ilk yazılı belgeler eski Yunan filozof Aristoteles'in (M.Ö. 625-M.Ö. 545) elektriğe ve magnetizmaya ilişkin önemli gözlemlerde bulunduğu dair yazılarıdır. Bu gözlemlerinde Tales, kehribarın hafif cisimleri ve mıknatıs taşının da demiri çekebilme özelliği bulunduğunu saptamıştır.⁵⁸

Elektriğin iletilebileceğini kanıtlayan ilk deneyler Stephen Gray (1696-1736) adlı bir İngiliz tarafından yapılmıştır. Çeşitli maddeleri iletken ve yalıtkan olarak ilk kez sınıflandıran da Stephen Gray olmuştur.⁵⁹

Elektrik enerjisi dünyada ilk kez 1878 yılında günlük hayatta kullanılmaya başlanır. İlk elektrik santrali, 1882 yılında Londra'da hizmete girmiştir.

Elektriğin gelişimi son yüzyıllarda ekonomik ve sosyal gelişmelerle ilişki içinde olmuştur. Sanayi devriminin getirdiği ihtiyaçlar, elektrik teori ve pratiğinin geliştirilmesi çalışmalarında itici güç olmuş, daha sonra elektrik ve elektronik teknolojisinin gelişimi de yeni bir sanayinin gelişmesinin temellerini atmıştır.

2. Türkiye'deki Tarihi

Ülkemizde ise 1902 yılında Tarsus'ta kurulan hidroelektrik santralinin, Anadolu'nun ilk elektrik santrali olduğu bilinmektedir.

Elektrik enerjisi sektöründe yapılan ilk düzenleme, 10 Haziran 1910 tarihinde çıkarılan "*Menafî Umumiye Müteallik İmtiyaz*" ile başlar. Bu imtiyaz sonucu, ilk

⁵⁷ <http://www.veteknoloji.com/bilgibank.php?id=17&gkat> (10.03.2011).

⁵⁸ <http://www.veteknoloji.com/bilgibank.php?id=17&gkat> (10.03.2011).

⁵⁹ <http://www.veteknoloji.com/bilgibank.php?id=17&gkat> (10.03.2011).

olarak İstanbul'da elektrik enerjisi üretimi ve dağıtım hizmetlerini gerçekleştirmek için Macar Ganz Anonim Şirketi, Banque de Bruxelles ve Banque Generale de Credit tarafından ortaklaşa kurulan Osmanlı Anonim Elektrik Şirketi görevlendirilmiştir. Bu şirkete 1 Ekim 1910 tarihinde 50 yıllık çalışma yetkisi verilmiştir. Bu imtiyazlı şirket 1 Temmuz 1938 tarihinde satın alınarak devletleştirilmiş ve dağıtım hizmetleri belediyelere devredilmiştir.⁶⁰

Osmanlı Anonim Elektrik Şirketinin kurulmasından sonra, İstanbul'un elektrik ihtiyacını karşılamak amacıyla, taşkömürü ile çalışması planlanan ilk termik santral olan Silahtarağa 1914 yılında üretime başlar ve 1950'lere kadar İstanbul'un tek elektrik santrali olarak çalışır. Türkiye'nin ikinci termik elektrik santrali, 1924 yılında Kozlu'da Türk Kömür Madenleri A.Ş. adlı İtalyan şirketi tarafından, maden ocaklarının ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulur. Türkiye'nin üçüncü termik santrali ise, İzmir ilinin ihtiyacını karşılamak amacıyla 1928 yılında Alsancak semtinde kurulmuştur.⁶¹

1970 yılında 1312 sayılı yasa ile Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kurulmuş, Belediyeler ve İller Bankası dışında bütünlük sağlanmış, bazı istisnalar haricinde iletim ve dağıtım tesislerinin yapım ve işletilmesi ile elektrik sektörünün planlanması tekel statüsüyle TEK'e verilmiştir. 1982 yılında Belediyeler ve Birliklerin ellerindeki elektrik tesisleri TEK'e devredilmiştir.

3 Mart 2001 tarihinde, 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile “elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk tüzel hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması” amacıyla Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulu (EPDK) oluşturulmuş olup piyasada faaliyet gösterecek olan işletmelerin bu kurum ve kurul

⁶⁰ <http://www.msxlab.org/forum/soru-cevap/228002-elektrigin-hayatimizdaki-onemi-nedir.html> (10.04.2011).

⁶¹ <http://www.msxlab.org/forum/soru-cevap/228002-elektrigin-hayatimizdaki-onemi-nedir.html> (10.04.2011).

ile uyumlu çalışması öngörölmüştür. Bu dönemde Türkiye Elektrik Üretim ve İletim Anonim Şirketi (TEAŞ) üçe ayrılarak;

1. Türkiye Elektrik Üretim Anonim Şirketi (EÜAŞ)
2. Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi (TETAŞ)
3. Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) şeklinde üç ayrı devlet iktisadi teşekkülü olarak teşkilatlandırılmıştır.⁶²

2004 yılında hazırlanan “*Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Strateji Belgesi*”nin Yüksek Planlama Kurulu kararı ile kabul edilmesi ile TEDAŞ bünyesinde bulunan dağıtım şebekesi 21 bölgeye ayrılmış, bunlardan Kayseri haricindeki 20 bölge özelleştirme kapsamına alınmıştır.⁶³

Özelleştirmeye rağmen elektrik satış fiyatları günümüzde halen devlet tarafından belirlenmektedir.

D. ELEKTRİK ENERJİSİNİN ÖZELLİKLERİ

Ekonomik ve sosyal hayatın vazgeçilmezlerinden olan elektrik enerjisi kendine has niteliği gereği birçok özelliği bünyesinde barındırır. Kullanım kolaylığı, rahatlığı ve kalitesi elektrik enerjisini diğer enerji türlerine kıyasla ön plana çıkarmaktadır. Elektrik enerjisi sektörü ekonomideki bütün kesimlere girdi veren, ancak bütün kesimlerden girdi almayan bir sektördür. Bu nedenle elektrik sektöründeki darboğazlar bütün kesimleri etkilemektedir. Elektrik enerjisinin kendine özgü bu özelliklerini sıralayacak olursak;

i) Elektrik enerjisinin bir özelliği üretimin kesintisiz devam etmesinin zorunlu oluşudur. Bunun için üretimde daima belirli bir yedek kapasitenin hazır bulundurulması gerekmektedir. Üretildiği an tüketilmesi gereken elektrik enerjisinde,

⁶² Elektrik piyasasının üretim, iletim ve dağıtım faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KARAKILIÇ, Hasan, Hukuki Açıdan Elektrik Piyasası Avrupa Birliği ve Türkiye Örneği, İzmir, 2006, s.12 vd.

⁶³ ASLAN / KATIRCIOĞLU / ALTINAY ve diğerleri, s.8.

tüketim aylara, günlere ve günün saatlerine göre değişkenlik göstermektedir. Elektrik enerjisi depo edilememektedir.⁶⁴

ii) Elektrik normal bir ticari mal değildir. İkame edilmesi güç bir özelliğe sahip olan elektriğin, çok yüksek maliyetli olması ve fiziki olarak çok büyük mekânlar gerektirmesi nedeniyle stoklama olanağı bulunmamaktadır.

iii) Kullanım kolaylığı, temizliği ve çevreci olması nedenleriyle diğer enerji kaynaklarına göre elektrik enerjisi tüketiminin genel enerji tüketimi içindeki payı yıllar itibari ile artmaktadır.

iv) Elektrik enerjisi ikincil bir enerji kaynağıdır. Doğalgaz, petrol, kömür ve nükleer enerji gibi birincil enerji kaynaklarından santrallerde yapılan dönüştürme işlemi sonucunda elde edilir.⁶⁵

IV. ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA HIRSIZLIK

A. YASAL DÜZENLEMELER

Mülga 765 sayılı TCK'nin 491'inci maddesinin 1'inci fıkrasında, *“Her kim, diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alırsa altı aydan üç seneye kadar hapsolunur.”* denilmektedir.

Maddenin 2'nci fıkrasında, *“ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de taşınabilir mal sayılır.”* düzenlemesi yer almaktadır.

Mülga kanununun 492'nci maddesinin 2'nci fıkrasında ise hırsızlık suçunun *“kanunen veya Hükümetin emri ile resmen mühür altına alınmış şeyler hakkında işlenmesi”* suçun nitelikli hali olarak düzenlenmiş ve fiilin işlenmesi halinde failin *“iki seneden beş seneye kadar hapis cezası”* ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

5237 sayılı TCK'nin 141'inci maddesinin 1'inci fıkrasında hırsızlık suçunun temel şekli ise, *“zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine*

⁶⁴ KARAKILIÇ, s.9.

⁶⁵ KARAKILIÇ, s.9.

veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir” şeklinde düzenlenmiştir.

Maddenin 2’nci fıkrasına göre, “ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de, taşınır mal sayılır.”

5237 sayılı TCK’nin 142’nci maddesinde hırsızlık suçuna tesir eden nitelikli haller düzenlenmiş, elektrik hırsızlığı da nitelikli haller arasında düzenlenmiştir. Maddeye göre “hırsızlık suçunun; ...

f) Elektrik enerjisi hakkında,

İşlenmesi hâlinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

142’nci maddenin 3’üncü fıkrasında ise hırsızlık suçunun sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi düzenlenmiştir. Buna göre “suçun, sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi hâlinde, ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur. Bu fiilin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, on beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.”

Elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması amacıyla, elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı, toptan satışı, perakende satışı, perakende satış hizmeti, ithalat ve ihracatı ile bu faaliyetlerle ilişkili tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini, Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulması ile çalışma usul ve esaslarını ve elektrik üretim ve dağıtım varlıklarının özelleştirilmesinde izlenecek usulü kapsayan 20.02.2001 tarihinde kabul edilerek 03.03.2001 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 4628 sayılı Enerji Piyasası Kanunu konumuzla ilgili bir diğer yasal düzenlemedir.

Dağıtım sistemine bağlanmak isteyen veya bağlı olan tüketiciler ile bu tüketicilere bağlantı anlaşması, perakende satış sözleşmesi veya ikili anlaşma

kapsamında hizmet veren taraflara uygulanacak standart, usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından çıkarılan “*Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği*” 25 Eylül 2002 tarihli ve 24887 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş. (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) ile Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik üretimi, İletimi, Dağıtımını ve Ticareti ile görevlendirilmesi Hakkında 3096 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan Yönetmeliklere göre kurulan şirketlerin aboneye elektrik enerjisinin satış esasları ile tarife esaslarını tespit etmek, elektrik enerjisi satış tarifelerini onaylamak ve uygulamasını kontrol etmek amacıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından “*Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği*” 09.11.1995 tarih ve 22458 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Belirtilen yasal düzenlemeler dışında, EPDK kurul kararları, enerji konusunda yol gösteren önemli düzenlemelerdir. Örneğin; EPDK’nin Resmi Gazetede 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımlanan 29.12.2005 tarih ve 622 sayılı kararı, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından uygulanacak kaçak ve usulsüz elektrik enerjisi kullanımına ilişkin usul ve esasları belirlemiştir.

B. MUKAYESELİ HUKUKTA ELEKTRİK HIRSIZLIĞI

Birçok yabancı hukuk mevzuatı, elektrik enerjisine yapılan müdahaleleri cezalandırmak için çeşitli düzenlemeler yapmıştır. Bunlardan bazıları ceza kanunlarına birtakım hükümler ilave etmek suretiyle, diğer bazıları ise bu konuda müstakil kanunlar sevk etmek suretiyle düzenlemeler yapmışlardır.⁶⁶

Yeni İtalyan Ceza Kanununun 624’üncü maddesi, hırsızlığın tanımını yaptıktan sonra ikinci fıkrasında mal kavramına elektrik enerjisinin ve hatta ekonomik değeri haiz olan her türlü enerjinin de dâhil edildiğini açıkça

⁶⁶ ŞENSOY, s.33.

düzenlemiştir. 765 sayılı yasamızın mehzaz kanunu olan İtalyan Ceza Kanunu tatbikatında elektrik mevcut mal kavramına dâhil edilmiş olmaktadır. İtalyan Yargıtayı da 13 Temmuz 1889 tarihli bir kararında, maddede mevcut mal tabirinden yalnızca elle tutulabilenleri değil, bir takım vasıta ve imkânlar kullanılmak suretiyle bir mahalden başka bir yere nakli mümkün olan şeylerin de anlaşılması gerektiğini belirtmiş, elektriğin de bir tel vasıtasıyla naklinin mümkün olduğunu, her halükarda maldan sayılması gerektiğini içtihat etmiştir.⁶⁷ İtalyan Ceza Hukukçuları Manzini ve Marsico'ya göre, haksız olarak elektrik akımı kullanmak hırsızlık değildir. Bu tip eylemler hırsızlık suçundan ayrı bir suç olarak kabul edilmelidir.⁶⁸

Alman Ceza Hukukunda elektrik enerjisinin kaçak olarak kullanılması hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilmemektedir. Almanya İmparatorluk Yüksek Mahkemesi, elektrik enerjisinin taşınabilir bir mal olmadığına ve dolayısıyla kaçak olarak elektrik enerjisi sarf edilmesi durumunda, hırsızlık suçunun oluşmayacağına karar vermiştir. Yüksek Mahkeme aksinin kabulü halinde kıyas yasağının ihlal edilmiş olacağına kanaat getirmiştir.⁶⁹ Bu nedenle Alman Ceza Kanunu'nun 248/c maddesinde haksız olarak elektrik akımından yararlanmak fiili ayrı ve bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu anlayışın temelinde elektriğin maddi bir varlığının bulunmaması ve mülk edinilemeyeceği düşüncesi yatmaktadır.⁷⁰

Hırsızlık suçu, Fransız Ceza Kanunu'nun üçüncü kitabının 311/1 maddesinde "Mala Karşı Suçlar" başlığı ile düzenlenmiştir. Buna göre hırsızlık; "*başkasına ait bir malın hileli olarak ele geçirilmesi*"dir. "*Başkasının zararına enerjinin hileli yolla aşırılması*" (m. 311/2) hırsızlık sayılır. Suçun cezası ise; "3 yıl hapis ve 45.000 Euro para cezası" (m. 311/3) olarak öngörülmüştür. Fransız Yüksek Mahkemesi de

⁶⁷ ÇAĞLAYAN, M. Muhtar, Türk Ceza Kanunu, C.IV, 3.B, Ankara, 1985, s.297.

⁶⁸ PARLAR, Ali, Elektrik ve Su Hırsızlığı ile Mühür Bozma Suçları, Ankara, 2011, s.23.

⁶⁹ ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler), 3.B, Ankara, 2006, s.80; JESCHECK, Hans - Heinrich, Alman Ceza Hukukuna Giriş, (Çeviren; Feridun Yenisey), İstanbul, 2007, s.106.

⁷⁰ PARLAR, s.22.

genişletici yorumla kaçak elektrik enerjisi tüketimin hırsızlık suçunu oluşturduğuna karar vermiştir.⁷¹

İsviçre ceza kanunu ise bu hususu önce müstakil bir kanunla düzenlemiş iken daha sonra ceza kanununda yapılan değişlikle elektrik enerjisini mal olarak kabul etmiştir.

C. ÇEŞİTLİ KAVRAMLAR

Teknik bir konu olan elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunun unsurlarının, suça etki eden nedenlerin, suçun sübutu gibi konular ile Yargıtay kararlarının anlaşılabilmesi için çeşitli kavramların açıklanmasında yarar bulunmaktadır.

1. Elektrik Sayacı

Ölçü ve ölçü aletleri muayene yönetmeliğinin 57'nci maddesine göre elektrik sayacı *“bağlı bulunduğu devreden geçen elektrik enerjisini ölçmeyi sağlayan bir ölçü aletidir.”* Farklı ihtiyaçlara bağlı olarak geliştirilmiş elektrik sayaçları bulunmakta olup çeşitli şekillerde sınıflandırılırlar.⁷²

⁷¹ TÜRKDOĞRU, s. 44–45.

⁷² Ölçü ve Ölçü Aletleri Yönetmeliğinin 58'inci maddesine göre elektrik sayaçları şu şekilde sınıflandırılabilir:

1. Ölçülen Büyüklüğe Göre: Wh Sayaçları, Varh Sayaçları.
2. Akımın Şekline Göre: Doğru Akım Sayaçları, Alternatif Akım Sayaçları,
3. Çalışma Prensibine Göre: Elektronik Sayaçlar, Elektrokimyasal Sayaçlar, Kollektörlü Motor Sayaçları, Endüksiyon motor (Diskli veya Tamburlu) prensibine göre çalışan sayaçlar.
4. İmalat Şekli ve Bağlantılarına Göre: Tek Fazlı Sayaçlar, 3 Fazlı Sayaçlar (3 Fazlı - 4 Telli, 3 Fazlı- 4 Telli 2 Elemanlı, 3 Fazlı - 3 Telli (Aron) Sayaçlar)
5. Duyarlılık derecelerine Göre: Etalon (Sabit veya portatif) Sayaçlar, Normal Sayaçlar (0,5–1 ve 2 sınıf sayaçlar)
6. Devreye Bağlama Şekline Göre: Primer Sayaçlar, Sekonder Sayaçlar.
7. Yük Durumuna, fonksiyon ve Tarife Şekline Göre: Normal Sayaçlar, Demantlı Sayaçlar, Yazıcı Sayaçlar, Tek Tarifeli Sayaçlar, Çok Tarifeli Sayaçlar, Redüktörlü Sayaçlar. Kredi Kartlı Elektronik Sayaçlar.

Aboneye verilen aktif ve reaktif elektrik enerjisi miktarı ve gücü elektrik sayacıyla ölçülür. Bu sayaç, TSE Standartları ve tanınan yabancı standartlar ile Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğine uygun olmalı ve aboneye ayrılan gücü ölçebilecek tiplerden seçilmelidir.(ETY m.28).

Elektrik sayacı üzerinde fabrika ismi ve markası, fabrika seri numarası ve imal tarihi, sayacın cinsi, anma gerilimi, anma akımı, anma frekansı, aşırı yük kapasitesi, sayaç sabitesi (konstant) bilgilerini kapsayan sabit ve silinmez bir etiket bulunmalıdır. (ÖÖAMY m. 57).

2. Elektrik Sayaçları Ayar İstasyonları

Elektrik sayaçları ayar istasyonları, elektrik sayaçlarının tamir, ayar ve muayeneleri amacıyla, Türkiye Elektrik Kurumu ile tüzel ve özel kişiler tarafından kurulacak ayar istasyonlarıdır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca muayeneye tabi tutulurlar. (ÖÖAMY m.66) Elektrik sayaçlarının tamir ve ayar istasyonlarının işletmeye açılmaları ve faaliyetlerinin devamı, Ölçüler ve Ayar Kanunu'nun 9'uncu maddesi gereğince, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca yapılacak yeterlilik muayenesinden olumlu sonuç alınması ve ayar istasyonu görevlilerinin ilgili yönetmelik hükümlerine uymaları şartına bağlıdır. (ÖÖAMY m. 67).

Ayar istasyonları yeterli muayenesinin veya bir önceki yıllık kontrolün yapıldığı yıldan sayılmak üzere her 3 yılda bir muayeneye tabi tutulur. (ÖÖAMY m. 91).

3. Kaçak Elektrik

Kullanıcı tarafından dağıtım sistemine, sayaca veya ölçü sistemine ya da tesisata müdahale edilerek, tüketimin doğru tespit edilmesini engellemek suretiyle, elektrik enerjisinin eksik veya hatalı ölçülerek, hiç ölçülmeden veya yasal şekilde tesis edilmiş sayaçtan geçirilmeden mevzuata aykırı bir şekilde tüketilmesi, kaçak elektrik enerjisi tüketimidir. Kısaca "*çalıntı elektrik*" de denilebilir.

4. Abone

Lisans sahibi tüzel kişiler ile özel hukuk hükümlerine tabi olarak elektrik enerjisi alım-satımına dair yapılan anlaşma çerçevesinde enerji tüketen gerçek veya tüzel kişileri tanımlar. Abone ile yetkili kurum arasında yapılan bu sözleşme niteliği itibarıyla bir taşınır satım sözleşmesidir.⁷³

Aynı hizmet standardına tabi gerçek ve tüzel kişileri esas alarak düzenlenen abone grupları Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğinin 5'inci maddesinde belirtilmiştir.

Yönetmeliğe göre abone grupları;

a. Meskenler: Mesken olarak kullanılan müstakil bina, apartman ve apartman içindeki bağımsız bölümleridir.

b. Sanayi: 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununda tanımı yapılan sanayi işletmeleri belirtir.

c. Endüksiyon ve ark ocakları,

d. İçme ve kullanma suyu,

e. Ticarethane, yazıhane, resmi daire, şantiye ve geçici aboneler,

f. Hayır kurumları, dernekler, vakıflar, müzeler, resmi okullar, resmi Yurtlar, resmi üniversite, resmi yüksek okullar, resmi kurslar, resmi sağlık kuruluşları, spor tesisleri, kültür balıkçılığı ve kümes hayvanları çiftliği,

g. İbadethane aydınlatması, genel aydınlatma, karayolları aydınlatması,

h. Bakanlık ve teşekkül personeli ve şehit aileleri,

i. Tarımsal sulama tesisleridir.

Abone, sayaçtan geçen elektrik enerjisinin onaylı elektrik projesine uygun olarak, sözleşmesindeki esaslara göre kullanabilir. Ancak, söz konusu elektrik enerjisini ait olduğu abone grubu dışında başka bir amaçla kullanamaz ve hiçbir şekilde başkalarının da kullanımına müsaade edemez. (ETY m. 20).

⁷³ Taşınır satım sözleşmeleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz; YAVUZ, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 3.B, İstanbul, 2004, s.32 vd.

Aboneliğin başlangıcı sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihtir.(ETY m.26).

Aboneye verilen aktif ve reaktif elektrik enerjisi miktarı ve gücü elektrik sayacıyla ölçülür. Bu sayaç, TSE Standartları ve tanınan yabancı standartlar ile Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğine uygun olmalı ve aboneye ayrılan gücü ölçebilecek tiplerden seçilmelidir.

D. ELEKTRİĞİN “TAŞINIR MAL” OLUP OLMADIĞI SORUNU

TCK'nin 142'nci maddesinin birinci fıkrasına göre, hırsızlığın maddi konusu yalnızca “*taşınır mal*” olabilir. Bu anlamda elektriğin taşınır mal olup olmadığı hususunda tereddüde düşülmüş,⁷⁴ ülkemiz hukukunda gerek doktrinde gerekse de 765 sayılı yasada 06.06.1991 tarihinde yapılan değişiklikten önce bu husus uygulamada tartışılmıştır.

Hırsızlığa konu malın mutlaka katı bir cisim olması gerekmediğini mal kavramının tasrihi konusunda açıklamıştık. Buna göre sıvı ve gaz şeklindeki cisimler de mal mefhumuna dâhildirler. Bu itibarla başkasının mülkiyetinde olan su veya diğer sıvılar ile havagazı ve buhar gibi şeyler üzerinde de hırsızlık suçunu işlemek mümkündür. Asrımızda kendisinden en geniş ölçüde yararlanan bir enerji kaynağı olan elektrik enerjisinin mal kavramına girip girmeyeceği üzerinde tereddüt edilebilir. Zira elektrik enerjisi, diğer maddi cisimlerde olduğu gibi gözle görülebilme ve elle tutulabilme gibi vasıflara sahip değildir. Bunun gibi başkasına ait olan ve çalışmakta olan bir motorun gözle görülemez ve elle tutulamaz kuvvetinden çeşitli şekillerde yararlanma hallerinde de “*kuvvet*”in mal kavramına dâhil edilmesi düşünülebilir.

Doktrinde bir fikre göre elektrik, maddenin mahsus bir hali, bir görünümüdür. Nakledilmesi bir kablo vasıtasıyla yapılmakla birlikte, kablonun zatında herhangi bir değişiklik meydana getirmemektedir. Bu görüş çok çeşitli eleştirilere uğramıştır. Fransa'da elektriğin nakil telleri vasıtasıyla akımı sağlanan bir akışkan olduğu, bu

⁷⁴ SAVAŞ, Vural / MOLLAMAHMUTOĞLU, Sadık, Türk Ceza Kanununun Yorumu, C.IV, Ankara, 1995, s. 4867.

itibarla su ve gaz gibi hırsızlığa konu olmasının mümkün olduğu görüşü savunulmuştur.⁷⁵

Öğretide en çok kabul gören diğer görüş ise elektriğin taşınabilir olduğu, kuvvet, ısı, ışık vb. şekillerde kullanılmak suretiyle özel mülkiyete konu olabilen madde olduğu yönündeki görüştür.⁷⁶ Bu nedenle elektrik TCK'nin hırsızlığı tarif eden maddesi anlamında mal kavramına dâhildir. Çağlayan, elektriğin maddi bir varlığı bulunmamakla birlikte hırsızlık suçuna konu teşkil ettiğini belirtmiştir.⁷⁷

Mecelle'de mal, “insanın yaratılış itibarıyla meyil ettiği, lüzum ve hacet zamanı için toplanıp saklanabilen her tür menkul ve gayri menkule denir” şeklinde tanımlanmıştır.⁷⁸ Bu tarife göre bir nesnenin “mal” sayılabilmesi için iki unsura sahip olması gerekmektedir. Bunlardan ilki, malın ekonomik değer taşıması gerekliliğidir. İkincisi ise, malın “ayn” yani elle tutulur gözle görülür bir fiziksel varlığa sahip olması gerekir. Bu yaklaşım Hanefi Ekolünün görüşlerini yansıtmaktadır.⁷⁹

“Şafî hukukçulara göre ise menfaatler mütekavimdir ve tıpkı malın kendisi (ayn) gibi tazmin edilir. Çünkü “mal” diye ifade ettiğimiz şey biz insanların ihtiyaçlarını karşılar. Menfaatler ise zaten bizzat ihtiyacı karşılamaktadır. Nasıl ki malın kendisi ticarete konu oluyorsa menfaatler de bir takım tasarruf ve akitlerle ticarete konu olabilmektedir. Dolayısıyla menfaatlerin de mal sayılmasında herhangi bir engel ve mahzur gözükmemektedir.”⁸⁰

“İslam hukukuna göre, kendisinden faydalanılması mümkün olan ve alım satıma konu olan her tür mütekavim mal hırsızlığa da konu teşkil eder. Kontrol altına alınarak kişinin mülkü haline getirilen çeşitli tabii kuvvetlerin ve enerjilerin de

⁷⁵ ŞENSOY, s.33.

⁷⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz; SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.278; NOYAN, Erdal, Hırsızlık Suçları, Ankara, 2007, s.59; TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan, Hırsızlık Suçları, 1996, Ankara, s.3; BAKICI, Sedat, 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Genel Hükümleri, 2.B, Ankara, s.21.

⁷⁷ ÇAĞLAYAN, s.297.

⁷⁸ Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye, (Aktaran; Adnan Akalın), Matbaa-ı Ahmed Kâmil, İstanbul, 1329.

⁷⁹ AKALIN, s.63.

⁸⁰ EZ-ZERKEŞİ, s.222.

hırsızlık suçuna konu olması gayet mümkündür. Çünkü bu tür kuvvet ve enerjilere el koymak, kontrol altında tutmak ve bir yerden başka bir yere nakletmek imkân dâhilindedir. Dolayısıyla kişinin, sahibinin rızası dışında, çeşitli teknikler kullanarak bu tabii kuvvet ve enerjileri çalması hırsızlık suçunu oluşturur. Çalınan malın değerinin muayyen miktar limitine ulaşması durumunda da hırsıza hadd uygulanır.”⁸¹

01.03.1926 tarihinde kabul edilip 13.03.1926 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 765 sayılı TCK’nin yürürlüğe giren ilk halinde elektrik hırsızlığını düzenleyen açık bir hükme yer verilmemişti. Bu durum TCK’nin 06.06.1991 tarih ve 3756 sayılı yasanın yürürlüğüne kadar devam etmiştir. Anılan yasanın 12’nci maddesi ile ETCK’nin 491’inci maddesine “*ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de taşınabilir mal sayılır*” hükmü ikinci fıkra olarak eklenmiştir. Eklenen bu hükümle ekonomik değer taşıyan her türlü enerji taşınır mal hükmünde kabul edilmiştir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nin 141’inci maddesinin 2’nci fıkrasında ise ETC’nin 491’inci maddesine sonradan eklenen 2’nci fıkraya paralel bir düzenleme yer almıştır. Zikredilen fıkrada “*Ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de, taşınır mal sayılır.*” denilmiştir. Buna göre, elektrik enerjisi, gazlar, tabii veya suni buharlar da hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilecektir.⁸²

Hırsızlık suçunun manevi unsuru olan yararlanma özel kastının “*maddi ve manevi her tür yararlanmayı*” kapsadığı, almak fiilinin yalnızca elle almak manasında anlaşılamayacağı, önemli olanın zilyedin zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hâle getirilmesi olduğu, malın da mutlaka katı olması gerekmediği ve elektrik enerjisinin de bir yerden başka bir yere naklinin mümkün bulunduğu hususları nazara alındığında elektrik enerjisinin taşınır mal

⁸¹ El-Kubeyî, Ahmed, “Ahkâmü’s-Serîka fî Şerîati’l-İslamiyye ve’l-Kanun”, (Aktaran; Adnan Akalın), Bağdat, 1971, s.122.

⁸² Madde gerekçesi için bkz, ŞAHİN, Cumhuriyet / ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Külliyyatı, Ankara, 2005, s.233.

olarak kabul edilmesinde hem hukuken hem de fiilen bir mahsur bulunmadığı kanaatindeyiz.

E. 765 SAYILI YASA DÖNEMİNDE ELEKTRİK HIRSIZLIĞI SUÇU

13.03.1926 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 765 sayılı TCK’nin yürürlüğe girdiği tarihten 3756 sayılı yasa değişikliğine kadarki dönemde elektrik hırsızlığı ile ilgili özel bir düzenleme yer almamaktaydı. Buna rağmen Yargıtay yorum yoluyla, elektrik enerjisi hırsızlığını 3756 sayılı kanundan önce de taşınabilir mal sayarak ETCK’nin 491’inci maddesi çerçevesinde fiilleri cezalandırma yoluna gitmiştir. Bu karar suçta ve cezada kanunilik ilkesi açısından eleştirilmiştir.⁸³ Yargıtay’ın bu uygulamasından sonra 06.06.1991 tarih ve 3756 sayılı yasanın 12’nci maddesi ile ETCK’nin 491’inci maddesine “*ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de taşınabilir mal sayılır*” hükmü eklenmiştir.

3756 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra elektrik hırsızlığı suçu sayacın mühürünün bozulup bozulmamasına göre basit hırsızlık (m. 491/1) veya nitelikli hırsızlık (m. 492/2) olarak değerlendirilmekteydi.⁸⁴ Suça konu sayaç yetkili kurum görevlileri tarafından mühürlenmiş olmasına rağmen mühürlü sayaca müdahale edilerek veya sayaç devre dışı bırakılarak kaçak elektrik kullanılmış ise fail hakkında ETCK’nin 492/2 maddesi (nitelikli hırsızlık) uygulanıyordu. Mühürsüz sayaca müdahale edilerek veya açıktaki hatlardan kablo çekerek elektrik hırsızlığı yapılırsa aynı kanunun 491/ilk maddesinde düzenlenen açıktan hırsızlık olarak nitelendiriliyordu.⁸⁵ Böylece elektrik hırsızlığı suçunun mühür fekki suretiyle işlenmesi ETCK’nin 492/2 maddesinde suçun nitelikli hali olduğundan failin ayrıca

⁸³ TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 2.B, İzmir, 2002, s.500.

⁸⁴ PARLAR, Ali / HATİPOĞLU, Muzaffer, Türk Ceza Kanununun Yorumu, C.II, Ankara, 2007, s.1069.

⁸⁵ GÜNDEL, Ahmet, 765 ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunlarındaki Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları, Ankara, 2005, s.31; PARLAR / HATİPOĞLU, (Cilt II), s.1059.

mühür bozma suçundan cezalandırılması mümkün değildi.⁸⁶ Yargıtay'ın uygulamaları da açık bir şekilde bu yöndeydi.⁸⁷

Mühür, üzerinde işlem yapılan eşyanın, başkasının tesir veya tasarruf alanından çıkarılmasını sağlamak için konulduğunu belirten maddi işarettir.⁸⁸ Mühür altına almanın kanunen ya da yetkili merciin emrine dayanılarak yapılmış olması gerekmektedir.⁸⁹ Hükümet tabirini yetkili merci olarak anlamak gerekir.⁹⁰ Yetkili merci tarafından konulmayan veya kanun emri olmadan gerçekleştirilen mühürlemeler geçerlilik taşımayacaktır. Mühürleme yetkisine sahip merciin mühürleme işlemini yapan görevlisinin de mühürleme yetkisine haiz olması gerekir.⁹¹ Gerekli şartları taşımayan mühürleme işleminden dolayı fail sorumlu

⁸⁶ TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan, (Uygulamada ve Öğretide) Mala Karşı Suçlar, Ankara, 1993, s.118; GÜNDEL, Ahmet, Zimmet Sahtecilik Hırsızlık Gasp Dolandırıcılık Emniyeti Suiistimal Suçları, Ankara, 1998, s.614.

⁸⁷ “Sanığın elektrik sayacının üretimi sırasında konulan mührü açıp sayacın çalışmasına müdahale ettiği ve açılan mührü sonradan pense ile sıkıştırmak suretiyle kaçak elektrik kullandığının anlaşılması karşısında 765 sayılı TCK'nin 492/2 maddesi yerine 491/ilk maddesi ile uygulama yapılması, karşı temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.” 10.CD. 20.12.2005 tarih, 2004/23945 E, 2005/19386 K; “Sanayi ve Ticaret Bakanlığı mührü ile mühürlü bulunan sayaca müdahale suretiyle kaçak elektrik kullanması şeklindeki eylemin 765 sayılı TCK'nin 492/2 maddesinde düzenlenen suç oluşturması için ayrıca sayacın katılan kurum tarafından mühürlenmesi gerekmesi karşısında, suça konu sayacın suç tarihi öncesinde kurumca mühürlenip mühürlenmediği araştırılmadan, sanık hakkında 765 sayılı TCK'nin 492/2 maddesinden hüküm kurulması,” 2. CD, 19.4.2011, 2009/41093 E, 2011/8138 K; “Türkiye Elektrik Kurumu görevlilerince borcunu ödememesi nedeniyle mühürlenmek suretiyle kesilen elektriği, mührü söküp, bağlantıyı gerçekleştirip sayaçtan geçirmek suretiyle kesilen elektriği, mührü söküp, bağlantıyı gerçekleştirip sayaçtan geçirmek suretiyle kullandığı anlaşılan sanığın hırsızlık kastıyla hareket etmediği anlaşılmakta ise de, eylemin TCK'nin 274/1 maddesine uyan suç oluşturup oluşturmayacağı tartışılmaması,” 6. CD, 03.02.1993 tarih, 1992/9316 E, 1993/732 K. (GÜNDEL, (Zimmet Sahtecilik Hırsızlık), s.614); “Katılan kurumun 01.02.2005 tarihli yazısında, sayacın tutanak tarihi öncesinde mühürlendiğine dair tutanak bulunmadığının bildirilmesine göre; sübut bulan suçtan sanık hakkında 765 sayılı TCK'nin 491/ilk maddesi yerine aynı kanunun 492/1.maddesinin uygulanmasıyla sonuçta fazla ceza tayini,” 2. CD, 05.04.2011, 2009/42106 E, 2011/6938 K.

⁸⁸ PARLAR / HATİPOĞLU, (Cilt II), s.1483; ARTUK Mehmet Emin / GÖKÇEN Ahmet / YENİDÜNYA A. Caner; Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5.B, Ankara, 2004, s.550; TEZCAN / ERDEM, s.527.

⁸⁹ TEZCAN / ERDEM, s.527.

⁹⁰ SAVAŞ / MOLLAMAHMUTOĞLU, s.4940.

⁹¹ “Sanığın 01.03.2006 tarihinde borcundan dolayı elektriği kesilerek sayacı mühürlenmesine karşın mührü kopararak sayaçtan geçirmek suretiyle elektrik kullandığının anlaşılması karşısında, yetkili makam olan katılan kurum tarafından mühürlemeyi yapan özel taşeron işçilerinin yetkilendirilip yetkilendirilmedikleri araştırılarak mühürleme yetkilerinin bulunduğu tespit edilmesi halinde,

tutulamaz⁹² ve bu sebeple ETCK'nin 492/2 maddesinin uygulanması mümkün değildir.

Yargıtay ETCK'nin yürürlükte bulunduğu sürede verdiği kararlarda, sarf edilen enerjinin kuruma kayıtlı olmayan ancak doğru ve tam olarak ölçen sayaçtan geçirilerek kullanılmasını hukuki ihtilaf olarak değerlendirmekte ve bu tür durumlarda elektrik hırsızlığı suçunun kasıt unsuru itibariyle gerçekleşmediğine karar vermektedir.⁹³

F. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ YARAR

Hırsızlık suçunun koruduğu hukuksal yarar yukarıda ayrıntıları ile açıkladığımız gibi mülkiyet ve zilyetlik haklarıdır. Zilyetlik mutlaka malı elde bulundurmak olarak anlaşılamaz. Elektrik hırsızlığında da mağdurun zilyetlik hakkı korunmaktadır. İletim hatları vasıtasıyla iletilen elektrik meskende sarf edilene kadar dağıtım şirketinin zilyetliğinde kabul edilmelidir.

sanığın eylemine uyan 5237 sayılı TCK'nin 203. maddesi uyarınca mühür bozma suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeyerek eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması," 2.CD, 08.11.2010 tarih, 2009/23246E, 2010/30771K.

⁹² ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2004), s.553;GÜNDEL, (Zimmet Sahtecilik Hırsızlık), s.613–614.

⁹³ "Sanığın elektriği abone olmasa da sayaçtan geçirmek suretiyle kullandığının anlaşılmasına ve tüketilen elektriği eksik göstermesi için sayaca müdahale yapıldığına dair delil elde edilememiş olmasına göre, atılı suçunu kasıt itibariyle oluşmadığı gözetilmelidir." 11.CD, 11.03.2002 tarih, 1509/2016; "Sanığın savunması, tutanak düzenleyicilerinin anlatımı, suç tutanağı içeriği ve bilirkişi raporuna göre, sanığın evindeki sayaçtan geçen elektrik enerjisinden seyyar kablo ile bitişikteki firmasına cereyan verip kullandığının anlaşılması karşısında; eyleminin hukuki uyumsuzluk niteliğinde olduğu gözetilmeden yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir." 6.CD, 03.03.2005 tarih, 15625/2107. (PARLAR, s.16).

G. ELEKTRİK HIRSIZLIĞI SUÇUNUN UNSURLARI

1. Kanuni Unsur

Elektrik hırsızlığı suçunda tipiklik, zilyedinin rızası olmadan başkasına ait elektrik enerjisini, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak amacıyla bulunduğu yerden almaktır. Suçun nitelikli hali olarak yalnızca elektrik enerjisi sayıldığından bunun dışındaki enerji kaynaklarına yönelik hırsızlık cürümleri nitelikli hal olarak kabul edilemez.

2. Suçun Maddi Unsurları

a) Fail

Kanundaki tanım gereğince suçun faili herkes olabilir. Hırsızlık özgü suçlardan değildir. Failin herhangi bir özelliği suçun nitelikli hali değildir. Bu nedenle bu suç fail bakımından bir özellik göstermez. İsnat yeteneğine sahip her gerçek kişi suç faili olabilir.

Meskende işlenen elektrik hırsızlığı suçlarında evde ikamet eden herkesi bu suçtan sorumlu tutmaya imkân yoktur. Yargıtay da çeşitli kararlarında, evin idaresini sağlayan, ihtiyaçlarını karşılayan, bakım ve gözetim yükümlülüğü olan, faturalarla ilgilenen ve faturaları ödeyen⁹⁴ kişinin suçtan sorumluluğunun bulunduğunu belirtmiştir.⁹⁵ Şirket gibi tüzel kişiliklerin bünyesinde kaçak elektrik kullanılması

⁹⁴ “Sanığın belirtilen yerde ne zamandan beri oturduğu, suç tarihi öncesinde kim ya da kimler tarafından kullanıldığı, faturaların kim tarafından ödendiği, kolluk aracılığı ile araştırılıp, sanığın önceki ve sonraki muhtarlık kayıtları ile telefon, su faturaları da istenip araştırıldıktan sonra sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden eksik araştırma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 24.02.2011 tarih, 2009/36179 E. 2011/3678 K; “Sanığın "söz konusu dairede bir yıldır oturduğunu, kapıcı olması nedeniyle elektrik giderlerinin apartman sakinleri ve yönetim tarafından karşılandığını, dolayısıyla kaçak elektrik kullanmakta bir menfaati bulunmadığını" savunması karşısında; mahkemece tanık sıfatıyla beyanına başvurulmuş apartman yöneticisi Hüseyin Uludağ yeniden dinlenerek, savunma doğrultusunda sanığın elektrik giderlerinden sorumlu olup olmadığı hususunun tespitinden sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, eksik kovuşturma ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,” 2.CD, 02.03.2011 tarih, 2009/35103 E. ve 2011/4070 K.

⁹⁵ “Kaçak elektrik kullanımını sağlayan bağlantının sanıklardan hangisi tarafından yapıldığının tespiti yönünden, evin idaresinin kim tarafından sağlandığı, faturaların ödenmesinden sorumlu olan aile ferдинin kim olduğu hususlarında sanıkların ve diğer aile fertlerinin beyanları alınıp, tereddüde yer

halinde ise şirketi fiilen işleten, yöneten, sorumlu olan kişi ya da kişilerin cezai sorumluluğu vardır.⁹⁶ Şirketi fiilen yönetmeyen ortakların cezai anlamda sorumlulukları yoktur.

“Elektrik hırsızlığı suçlarında, çoğunlukla hizmeti veren kuruluşun düzenlediği gerekli bilgileri içermeyen tespit tutanağına dayanılarak kamu davası açılmaktadır. Sayaç kimin adına aboneyse, tutanakta o kişi suç faili olarak gösterilmekte, oysa tutanak tarihinde o kişi ölmüş veya evden ayrılmış olabilmektedir. Suç failinin doğru olarak tespitine dikkat edilmelidir.”⁹⁷

Uygulamada en çok karşılaşılan sorunlardan biri de kiracıları sık sık değişen işyerleri ve meskenlerle ilgilidir. Bu gibi durumlarda suç tarihinde suça konu yerde kimin ikamet ettiği veya işyerini fiilen kimin çalıştırdığı hususlarının muhtarlık kayıtları, su ve telefon abone kayıtları, vergi dairesi kayıtları, kolluk araştırması vs. şekillerde titizlikle araştırılması gerekmektedir.⁹⁸

vermeyecek şekilde sorumlusunun belirlenerek sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerekirken eksik kovuşturma ve yetersiz gerekçeyle hüküm kurulması,” 2. CD, 08.12.2010 tarih, 30975 E. ve 33051 K; “Sayacın mandalını düşürmek suretiyle kaçak elektrik kullandığı iddia edilen sanığın "internet cafenin ruhsatının kendi adına olmasına karşın, işlemlerle ilgilenmediğini ve bu işlerden anlamadığını, işyerini daha önce aynı suç dolayısıyla beraat eden oğlu Onur'un işlettiğini" savunması karşısında suç tarihi itibarıyla işyerinin kim tarafından işletildiği hususu zabıta marifetiyle araştırılıp kesin olarak belirlendikten sonra sanığın hukuki durumunun buna göre değerlendirilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi,” 2.CD, 17.01.2011 tarih, 2009/26588 E. ve 2011/138 K.

⁹⁶ “Tutanağa konu şirketin belirtilen adreste hangi tarihlerde faaliyet gösterdiği, fiilen sanık tarafından işletilip işletilmediği, mesul müdürü olup olmadığı kolluk araştırması yaptırılarak gerekirse işyerine ait ruhsat ve belgeler getirilerek ayrıca sanığın savunmasında adı geçen kardeşi ve yeğenlerinin açık kimlikleri sanıktan sorulup tespit edilerek tanık sıfatıyla bilgilerine başvurulup, tüm kanıtların birlikte değerlendirilmesi, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekirken eksik araştırma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 07.04.2011 tarih, 2009/42327E, 2011/7280K.

⁹⁷ NOYAN, Hırsızlık Suçları, s.285.

⁹⁸ “Kendisinden önceki kiracıların bu eylemi yapmış olabileceklerini beyan etmesi karşısında; sanığın hangi tarihten itibaren suça konu evde oturduğu hususunun kira sözleşmesi veya kolluk vasıtasıyla yapılacak araştırma ile belirlenmesi gerekir.” 2.CD, 01.04.2010 tarih, 9735/10200, (PARLAR, s.33); “Sayaç ayar raporuna göre, sayacın cam kenarından film şeridi ile müdahale edilmiş, sayacın içinde film şeridi izi ve talaşı olduğu, sayaç cam kenarının yapışkan ile yapıştırılmış olduğunun anlaşılması karşısında, öncelikle sanığın savunması araştırılarak, suç tarihinden önce evde kiracının oturup oturmadığı kolluk aracılığı ile ve muhtarlık kayıtları, komşulardan, gerektiğinde su ve telefon abone kayıtları araştırıldıktan sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 11.04.2011 tarih, 2009/42449 E, 2011/7322 K.

Elektrik abone sözleşmesinde taraf olmak hukuki sorumluluk için yeterli olabilir. Ancak sadece adına abone kaydı bulunması başka bir şahıs tarafından işlenen suçtan sorumlu olmaya neden olamaz. Aksini kabul, ceza sorumluluğunun şahsi olduğu⁹⁹ kuralına aykırı olur. Bu nedenle, fiilen kaçak elektrik kullanan kişi tereddüde yer kalmayacak şekilde tespit edilmeli,¹⁰⁰ yalnızca abone kaydı adına olan kişinin sorumluluğu yoluna gidilmemelidir.

Tüzel kişilerin ise cezai sorumlulukları bulunmadığından (TCK m. 20/2) fail olamazlar.¹⁰¹ Bu suçun tüzel kişinin faaliyetleri sırasında işlenmesi halinde fiilin işlenişine iştirak eden yöneticileri veya sorumluları fail olabilirler.¹⁰² Ancak hırsızlık, suçunun işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

b) Mağdur

Suç, mağdur bakımından kısmen diğer hırsızlık suçlarından ayrılır. Zira ülkemizde elektrik dağıtımına hakkına her gerçek veya tüzel kişi sahip değildir. Yalnızca TEDAŞ ve dağıtım lisansına sahip olan anonim şirketler elektrik dağıtımına

⁹⁹ Çağdaş ceza hukukunda herkesin ancak kendi fiilinden sorumlu olduğu kabul edilmiştir. Anayasamızın 38/6 maddesinde de “Ceza sorumluluğu şahsidir” denilmek suretiyle ilkenin ülkemiz bakımından da geçerli olduğu belirtilmiştir.

¹⁰⁰ “Sayacın mandalını düşürmek suretiyle kaçak elektrik kullandığı iddia edilen sanığın "internet kafenin ruhsatının kendi adına olmasına karşın, işlemlerle ilgilenmediğini ve bu işlerden anlamadığını, işyerini daha önce aynı suç dolayısıyla beraat eden oğlu Onur'un işlettiğini" savunması karşısında suç tarihi itibarıyla işyerinin kim tarafından işletildiği hususu zabıta marifetiyle araştırılıp kesin olarak belirlendikten sonra sanığın hukuki durumunun buna göre değerlendirilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi,” 2.CD, 17.01.2011 tarih, 2009/26588 E, 2011/138 K.

¹⁰¹ PARLAR / HATİPOĞLU, (Cilt II), s.1049–1050.

¹⁰² “İşyeri adının M ve R İnş. Taah. ve Tur. Ltd. Şti. olup, bu isim ile elektrik aboneliği bulunduğu gözetilerek, sanığın 27.06.2007 tarihli savunmasında, “işyerinin ortaklarından birisi olduğunu, işyerini Sunay Alikanoğlu'nun işlettiğini, kendisinin İstanbul'da turizm işi ile ilgilendiğini” belirtmiş bulunması karşısında, sanığın şirketin mesul müdürü olup olmadığı araştırıldıktan ve Sunay Alikanoğlu tanık olarak dinlendikten sonra sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken eksik kovuşturma ile yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 13.12.2010 tarih, 19541/33346.

ve bu suretle tüketiciler ile sözleşme yapmaya yetkilidir.¹⁰³ Bu nedenle suçun mağduru veya daha doğrusu suçtan zarar göreni genellikle dağıtım lisansına sahip bu şirketlerdir. Aksi görüş bulunmakla birlikte başkasının sayacından geçen elektriği çalan kişinin eylemi de elektrik hırsızlığı suçunu oluşturur ve bu anlamda bir başka kişi de bu suçun mağduru olabilir. Zira elektrik enerjisinin kamuya veya özel kişilere ait olmasının bu suç bakımından önemi yoktur.

Türkiye’de elektrik enerjisinin dağıtım işlemleri Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) tarafından yapılmakta veya dağıtım ihaleleri sonucu bölgeler halinde dağıtım işlemi ihale sözleşmesi imzalanan yüklenici tüzel kişiliği haiz şirketlerce dağıtım işlemi gerçekleştirilmektedir. İşte elektrik dağıtımını yapan bu kurum veya kuruluşlar elektrik hırsızlığı nedeniyle açılan davalara CMK’nin 237 vd. maddeleri gereğince katılma hak ve yetkisine sahiptirler.¹⁰⁴

Suçtan zarar gören, belirtildiği gibi genellikle TEDAŞ veya dağıtım lisansı sahibi şirketler olduğundan kaçak elektrik kullanıldığı iddiasıyla görülmekte olan kamu davasında mağdur şirkete CMK’nin 233’üncü maddesi gereğince suçtan zarar gören sıfatıyla meşruhatlı çağrı kâğıdı çıkarılmalı ve böylece davadan haberdar edilmelidir. Katılma isteminin bulunması halinde davaya katılan sıfatıyla kabulüne karar verilmeli,¹⁰⁵ bu sayede yasanın kendisine tanıdığı haklardan yararlanması sağlanmalıdır.

¹⁰³ Elektrik piyasasının tüm faaliyetleri EPDK’dan alınacak lisanslar ile yürütülür. Bu konuyu düzenlemek amacıyla EPDK tarafından Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği çıkarılmıştır. Lisanslar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz, KARAKILIÇ, s.94 vd.

¹⁰⁴ PARLAR, s.24.

¹⁰⁵ “Suçtan doğrudan zarar gören yakın kurumun kovuşturma evresinde "duruşmalardan haberdar edilme" ve kovuşturmanın her aşamasında "kamu davasına katılma hakkı bulunduğu" gözetilerek duruşma gününü bildirir davetiye çıkartılması gerekirken yargılamaya devam edilerek hüküm kurulmak suretiyle 5271 sayılı CMK’nın 234. maddesinin 1 fıkrasının (b) bendine aykırı davranılması,” 2.CD, 06.04.2011 tarih, 2009/51749E, 2011/7076K; “Kovuşturma evresinde duruşmadan haberdar edilmeyen katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunan kurumun 5271 sayılı Ceza Yargılaması Yasası’nın 260/1. madde ve fıkrası uyarınca yasa yollarına başvurma hakkı bulunmaktadır.” 2.CD, 10.04.2008 tarih, 2008/56E, 2008/6856K; “Katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunan ve kamu davasından haberdar edilmeyen şikâyetçi kurumun 5271 sayılı CMK’nın 260/1.madde ve fıkrası uyarınca yasa yollarına başvurma hakkı bulunduğu belirlenerek yapılan incelemede; 14.06.2007 tarihli duruşma tutanağında, şikâyetçi kurum adına davetiye tebliğ edildiğinin belirtilmesine rağmen, tebliğ edildiğine dair bir belgeye dosya

c) Suçun Konusu

Yukarıda, elektrik enerjisinin taşınır bir mal olarak kabul edildiğini belirtmiştik. Elektrik hırsızlığı suçunun maddi konusu, başkasına (elektrik enerjisini dağıtım yetkisine sahip olan kuruma) ait olan taşınır nitelikte olan elektrik enerjisidir. Elektrik enerjisinin de bu anlamda hırsızlık suçuna konu olabileceği hem 765 sayılı Kanunun 491/2 maddesinde hem de 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 141/2 maddesinde açıkça belirtilmiştir. Burada, dağıtım sistemine, sayaca veya ölçü sistemine ya da tesisata müdahale edilerek, tüketimin doğru tespit edilmesini engellemek suretiyle, elektrik enerjisinin eksik veya hatalı ölçülerek veya hiç ölçülmeden veya yasal şekilde tesis edilmiş sayaçtan geçirilmeden mevzuata aykırı bir şekilde tüketilmesi eylemi ile hırsızlık suçu tamamlanır.

TCK'nin 142/1.f maddesinde belirtilen nitelikli halin konusunu yalnızca “*elektrik enerjisi*” oluşturduğundan diğer enerji kaynaklarına yönelik işlenen hırsızlık fiilleri nitelikli hırsızlık olarak kabul edilemez.¹⁰⁶

Duran'a göre, “söz konusu elektrik enerjisinin devlet tarafından üretilen özel hukuk tüzel kişileri aracılığıyla dağıtılan elektrik enerjisidir. Kanunun bu fiili daha ağır cezalandırmasının nedeni ülkemizdeki elektrik kaçaklarının çok fazla olmasıdır. Komşusunun sayacından geçen elektrik enerjisini çalan failin suçu basit hırsızlık olur.”¹⁰⁷

içerisinde rastlanmadığı, eksikliğin giderilmesi için dosyanın mahalline iade edilmesine karşın, mahallince düzenlenen 16.12.2006 tarihli tutanakta şikâyetçi kuruma tebligat yapılmadığının bildirildiği anlaşılmakla, şikâyetçi kurumun kamu davasından usulüne uygun çağrı kâğıdıyla haberdar edilip, davaya katılma olanağı sağlanmadan hüküm kurulması suretiyle CMK'nın 233/1 ve 234. maddelerine aykırı davranılması,” 2.CD, 05.04.2011 tarih, 2011/6444E, 2011/6979K; “Kovuşturma aşamasında yöntemine uygun biçimde davetiye tebliğ olunmak suretiyle duruşmadan haberdar edilmesine karşın, 5271 sayılı CMK'nın 238. maddesi uyarınca davaya katılma isteminde bulunmayan ve katılan sıfatını almayan yakınan kurumun hükmü temyiz yetkisi bulunmadığından, yakınan vekilinin temyiz inceleme isteğinin 1412 sayılı CMUK'un 317. maddesi gereğince reddine oybirliği ile karar verildi.” 2.CD, 21.1.2010 tarih, 42453/681.

¹⁰⁶ PARLAR, s.23.

¹⁰⁷ DURAN, Mustafa, 5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale.htm> (15.04.2011) s. 219.

Kanun metni ve gerekçesi Duran'ın görüşleri ile bağdaşmaz. Zira kanun metninde hırsızlığın nitelikli hali olarak belirtilen "elektrik enerjisi"nin başkaca bir niteliğinden bahsetmemiştir. Dolayısıyla bu suç kime karşı işlenirse işlensin, çalınan elektrik enerjisi kime ait olursa olsun eylem elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunu oluşturur. Bu nedenle komşusuna karşı bu suçu işleyen kişinin eyleminin de nitelikli hırsızlık olması gerektiği kanaatindeyiz.

d) Suçun Maddi Unsuru (Hareket, Netice ve Nedensellik Bağı)

(1) Hareket

Yasada elektrik enerjisinin nereden ve ne şekilde alınması gerektiğine dair bir açıklık yoktur. Bu nedenle genel kurallardan yola çıkarak elektrik hırsızlığı suçunda hareket, elektrik enerjisinin zilyedinin rızası olmaksızın alınması, yani kaçak elektrik kullanılmasıdır. Elektrik hırsızlığı suçu kaçak elektrik kullanılması ile tamamlandığından¹⁰⁸ neticesi harekete bitişik suç görünümündedir.

Elektrik hırsızlığı TCK'da hırsızlığın nitelikli hali olarak kabul edilmiş olup elektrik enerjisinin sayaçtan geçmeden kullanılmasının önlenmesi amacıyla yetkili merciler tarafından konulan mührün bozulması veya sayacın devre dışı bırakılarak mühür bozulmadan konuluş amacına aykırı olarak hareket edilmesi suretiyle elektrik kullanılması gerekmez. Ayrıca bu haller varsa failin elektrik hırsızlığı ile birlikte TCK'nin 203'üncü maddesinde düzenlenen mühür bozma suçundan da cezalandırılması gerekir.¹⁰⁹

Elektrik enerjisi mühür altına alınmış olmasına rağmen mührün konuluş amacına aykırı olarak sarf edilen elektrik enerjisinin sayaçtan geçirilerek kullanımı

¹⁰⁸ "Suç tutanağında "sayaç harici kare buattan hat çekildiğinin" belirtilmesi, sanığında 08.11.2005 günlü hazırlık soruşturmasındaki savunmasında kısa bir sürede olsa sayaç harici hat çekip kaçak elektrik kullandığını kabul etmiş olması karşısında sübut bulunan suçtan sanığın mahkûmiyeti yerine yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,"2.CD, 10.06.2010 tarih, 2009/16316 E, 2010/18865 K.

¹⁰⁹ PARLAR / HATİPOĞLU, Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar, s.132; GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.31.

halinde yalnızca mühür bozma suçu oluşur. Bu durumda karşılıksız yararlanma kastı bulunmadığından elektrik hırsızlığından bahsetmek mümkün değildir.¹¹⁰

Elektrik hırsızlığı suçunda “*elektrik enerjisi*”ni alma hareketi birçok yöntem ve şekilde gerçekleştirilebilir. Nitekim uygulamada da bunun pek çok örneğine rastlamak mümkündür. Şimdi bu yöntemleri kısaca inceleyelim.

(a) Abonesiz ve Sayaçsız Olarak Harici (özel) Hat Marifetiyle Elektrik Kullanımı

Abonesiz ve sayaçsız olarak elektrik kullanımında fail, yetkili kuruma abone olmadığı gibi sarf edilen enerjinin gerçek miktarının tespitini sağlayan elektrik sayacı dahi kullanmamaktadır. Fail dağıtımı sağlayan elektrik direğinden evine veya işyerine bir kablo vasıtasıyla enerji almaktadır. Bu tür kullanımlarda ne kadar enerji tüketildiğini daha sonradan tespit etmek mümkün değildir. Uygulamada en çok karşılaşılan yöntemlerden biridir. Bu yöntemde kaçak elektrik kullanım süresinin suçun oluşması bakımından bir etkisi yoktur. Bu yöntemle çok kısa bir süre elektrik kullanılmış olsa dahi suç tamamlanır. Kurumun muhtemel zararı ancak yönetmelik hükümlerine göre tespit edilebilir.

(b) Aboneli Olarak Ancak Harici Hat Çekmek Suretiyle Elektrik Kullanımı

Uygulamada en çok karşılaşılan diğer bir yöntem ise, failin yetkili kuruma abone olmasına rağmen sayaca gelen hat haricinde ayrı bir hat çekerek sayaçtan geçirmeksizin elektrik kullanmasıdır.¹¹¹ Bu yöntemde de abonesiz ve sayaçsız

¹¹⁰ PARLAR / HATİPOĞLU, Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar, s.132.

¹¹¹ “17.02.2005 günlü kaçak elektrik tespit tutanağı ile bunu doğrulayan tutanak düzenleyicisi tanık Önder Âdem Yerli'nin anlatımlarına göre sanığın kullanmakta olduğu elektrik sayacını devre dışı bırakır şekilde "harici hat" çekmek suretiyle kaçak elektrik kullandığı anlaşılması karşısında sübut bulunan atılı eylemden sanığın mahkûmiyeti yerine keşifte harici hat tespit edilmediği, ayrıca tutanak sonrası endeks artışının tutanak öncesi endeks artışından daha az olması şeklindeki yasal ve oluşturma uygun olmayan yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,” 2.CD, 27.05.2010 tarih, 2009/14786 E, 2010/16859 K; “Suç tutanağında "sayaca girmeden alınan bir hatla evdeki elektrikli aletlerin çalıştırıldığı" belirtilmesi, tutanak düzenleyicileri tarafından da bu hususun doğrulanması karşısında sanığın "harici hat çekmek" suretiyle kaçak elektrik kullandığının

kullanımlarda olduğu gibi daha sonradan gerçek sarfiyatın tespiti mümkün olmayıp mağdurun zararı ancak yönetmelik hükümlerine göre belirlenir.

(c) Yetkili Kurum Kayıtlarında Bulunan Sayaca, Bağlantılarına ve Çalışma Sistemine Müdahale Edilerek Elektrik Kullanımı

Elektrik sarfiyatını ölçen sayaçlar mekanik ve dijital olmak üzere ikiye ayrılır. Mekanik sayaçlarda elektriğin sayaçtan geçmesi ile ekrandan da görüleceği üzere sayaç içerisinde bulunan disk dönerek belirli devirler sonucunda alt kısımda bulunan numaratorün atmasını ve böylece sayacın endeks kaydetmesini sağlamaktadır. Dijital sayaç ise, teknolojinin gelişmesi ile birlikte mekanik sayaçlara alternatif olarak geliştirilen sayaçlardır. Bu sayaçların dijital ekranlarında, günün farklı saatlerindeki tüketimleri (T1, T2, T3 ve T4) ve toplam sarfiyatı (T) şeklinde görebilmek,¹¹² sayacın seri numarasını, saat ve tarihi, sayaca müdahale edilip edilmediğini, edilmiş ise müdahale tarih ve saati gibi pek çok hususu görmek mümkündür.

Fail kimi zaman yetkili kurum kayıtlarında bulunan sayacın ölçüm yapılmasını sağlayan devrelerine müdahale ederek elektrik kullanabilir. Bu tür kullanımlar inceleme konumuz olan nitelikli hırsızlık suçunu oluşturur.¹¹³ Anılan müdahalelerin dışarıdan ilk bakışta görülüp tespit edilmeleri kimi zaman mümkün değildir. Ancak ilk bakışta görülebilecek nitelikte olanları da bulunmaktadır.

anlaşılmasına rağmen, sanığın yüklenen suçtan mahkûmiyeti yerine, oluşa uygun olmayan gerekçeyle yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 10.06.2010 tarih, 2009/16505 E, 2010/18861 K; “sanığın "harici hat çekmek suretiyle kaçak elektrik kullanmak" suçunu işlediği ve bu suçtan cezalandırılmasına karar verilmesi gerektiği halde yasal ve yeterli olmayan gerekçeyle yazılı şekilde sanığın beraatine karar verilmesi,” 2.CD, 27.05.2010 tarih, 2009/12848 E, 2010/16848 K.

¹¹² T1, T2, T3, T4 toplamlarının T'yi vermesi gerekir. Ayrıca olağan koşullarda meskenlerde akşam tüketiminin gündüz tüketiminden daha fazla olması gerekir. Örneğin, gündüz tüketiminin aylık ortalaması 60 kwh, gece tüketiminin aylık ortalaması 5 kwh ise meskende kaçak elektrik kullanıldığı düşünülebilir. Bu tür durumlarda evin sorumlu kişisi dinlenilerek nedeni sorulmalıdır.

¹¹³ MERAN, s.49.

(i) İlk Bakışta Görülebilecek Nitelikteki Müdahaleler

- Sayacı yandan veya üstten delerek iğne gibi sert bir cisimle müdahale edip diski durdurmak, (mekanik sayaçlarda)
- Sayaç camını aralayarak numaratorü durdurmak, (mekanik sayaçlarda)
- Sayaca film şeridi sokmak, (mekanik sayaçlarda)
- Sayacın T.C. (bakanlık-vekâlet) mühürlerini kırmak, (hem mekanik sayaçlarda hem de dijital sayaçlarda)
- Kofradan linye atlatmak,
- Mıknatis vasıtasıyla diskin dönmesini engellemek, (mekanik sayaçlarda)
- Gerilim mandalını düşürmek veya yerinden çıkarmak, (mekanik sayaçlarda)
- Sayacın giriş çıkış uçlarını ters bağlamak,¹¹⁴ (hem mekanik hem de dijital sayaçlarda)
- Sayacın giriş ve çıkış uçlarını birleştirmek, (hem mekanik hem de dijital sayaçlarda)
- Sayaç giriş ve çıkış uçları arasına köprü atmak, (hem mekanik hem de dijital sayaçlarda)
- Nötr kumanda vasıtasıyla sayacın istenildiği zaman durmasını istenildiği zaman çalışmasını sağlamak, (sayaç dışında kapalı alanda devre oluşturmak)¹¹⁵ (hem mekanik hem de dijital sayaçlarda)
- Sayacı sırt üstü yatırmak veya ters çevirmek suretiyle diskin dönmesini engellemek, (mekanik sayaçlarda)

¹¹⁴ Bu halde sayacın tüketim kaydetmesi bir yana kaydedilen sarfiyat da gitgide silinmektedir.

¹¹⁵ "Sayacın mührü kırılarak giriş çıkış fazlarının klemenslerden köprülemek suretiyle bir iletken takılarak sayacın dönmesini yavaşlatıp bazen de durmasını sağlayıp kaçak elektrik kullanıldığının belirtilmesi karşısında; sübut bulan elektrik hırsızlığı suçundan sanığın mahkûmiyeti yerine yasal ve yeterli olmayan gerekçesiyle yazılı şekilde beraat kararı verilmesi," 2.CD, 2009/38575 E, 2011/6018K.

- Sayaç kapağını aralamak suretiyle diske veya numaratóre müdahale etmek, (mekanik sayaçlarda)
- Sayaç dış kapağı aynı kalmakla birlikte iç mekanizmayı tamamen değiştirmek, (dijital ve mekanik sayaçlarda)

(ii) İlk Bakışta Görülemeyecek Nitelikteki Müdahaleler

Bu tür müdahaleler sayaca dışarıdan bakılması ile tespit edilemeyip ancak sayacın Sanayi ve Ticaret Bakanlığının denetim ve gözetimi altında faaliyet gösteren Sayaç Ayar İstasyonlarınca incelenmesi sonucu ortaya çıkar.¹¹⁶

ÖÖAMY'nin 5'inci maddesine göre, sayaçlar ilk muayene, periyodik muayene, ani muayene, şikâyet muayenesi, stok muayenesi olmak üzere 5 tür muayeneye tabi tutulurlar.¹¹⁷

Elektrik sayaçlarının periyodik muayenelerinin on yılda bir yaptırılması zorunludur. (ÖÖAMY m. 9) Elektrik sayaçlarının periyodik muayeneleri ilgililerin müracaatı üzerine Bakanlık Ölçüler ve Ayar Teşkilatı tarafından yapılır.

Genel muayene yöntemlerinden en önemlisi şikâyet muayenesidir. şikâyet muayenesi, elektrik sayacının doğru çalışıp çalışmadığının tespit edilmesi için, sayaç sahibi veya diğer bir kişi veya kuruluşun yazılı müracaatı üzerine yapılan muayenedir. şikâyet konusu olan ölçü ve ölçü aletinin durumunda hiçbir değişiklik yapılmadan en kısa sürede muayenenin yapılması ve neticenin bir raporla müracaat eden kişi veya ilgili kuruluşa bildirilmesi gerekir. (ÖÖAMY m. 18).

¹¹⁶ “21.06.2004 tarihli kaçak elektrik tespit tutanağı ile Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Ölçüler ve Ayarlar řube Müdürlüğünün raporuna göre, sayacın vekâlet mühürlerinin bozuk olduğu ve içten akım bobin uçlarına köprü atılarak müdahale edildiğinin belirlenmesi karşısında, sanığın kaçak elektrik kullandığı sabit olup, atılı suçtan mahkûmiyeti yerine yazılı şekilde beraatine karar verilmesi, 2.CD, 20.01.2011 tarih, 2009/25689E, 2011/615K; “Suç tutanağı ve Sayaç Tamir, Bakım ve Ayar Servisi raporunda, sayacın vekâlet mühürlerinin bozulup numaratóre oynandığının belirtilmesi karşısında; suçun sübuta erdiği gözetilmeden sanığın mahkûmiyeti yerine yasal olmayan gerekçelerle yazılı şekilde beraatine karar verilmesi,” 6. CD, 29.12.2004 tarih, 13617/15463.

¹¹⁷ Muayene yöntemlerinin tanımları ve uygulama şekilleri için bakınız; ÖÖAMY m. 5 vd.

Abone, gideri kendisine ait olmak üzere sayacının kontrolünü yazılı olarak isteyebilir. Sökülen sayaç, teşekkül veya şirket tarafından yerine başka bir sayaç takılarak kontrole gönderilir. (ETY m.35).

(d) Kuruma Kayıtlı Olmayan Zati Sayaç ile Elektrik Kullanımı

Fail, bu halde ev veya işyerinin tesisatına elektrik sayacını usulüne uygun olarak takmakta ve sarf edilen elektriği sayaçtan geçirmektedir. Failin yetkili kuruma abone olduktan sonra elektrik kullanmaya başlaması gerekirken burada fail yetkili kuruma henüz abone olmamış veya yapmış olduğu abonelik başvurusu henüz sonuçlanmamıştır. Ancak fail çeşitli nedenlerle elektrik enerjisi kullanmaktadır. Uygulamada abonesiz elektrik kullanımlarına da oldukça sık rastlanılmaktadır.

Öncelikle, belirtilen kullanım yönteminde sarf edilen elektrik enerjisinin sayaçtan geçmesine engel olacak herhangi bir müdahalenin tespit edilmemiş olması, sarf edilen tüm elektriğin sayaçtan geçmiş olması gerekir. Müdahalenin varlığı halinde elektrik hırsızlığı suçunun oluştuğu şüphesizdir.

Sayaca müdahale etmeden ancak abone sözleşmesi olmaksızın sayaçtan geçirmek suretiyle elektrik kullanılmasının kaçak elektrik kullanımı olmadığı maddenin Adalet Komisyonunda görüşülmesi sırasında da açıkça belirtilmiştir.¹¹⁸ Bu tür kullanımlar kişi ile ilgili kurum arasında hukuki uyumsuzluk niteliğindedir.¹¹⁹ İlgili kurum sayacın sarf ettiği miktarı hukuki yollardan her zaman tahsil edebilir. Yargıtay da hem ETCK hem de TCK döneminde bu tür kullanımların hukuki uyumsuzluk olduğunu kararlarında istikrarlı ve isabetli bir şekilde belirtmiştir.¹²⁰

¹¹⁸ Tutanaklarla Türk Ceza Kanunu, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2005, s.563.

¹¹⁹ MERAN, s.49.

¹²⁰ “Sanığın savunması, tutanak düzenleyicilerinin anlatımı, suç tutanağı içeriği ve bilirkişi raporuna göre, sanığın evindeki sayaçtan geçen elektrik enerjisinden seyyar kablo ile bitişikteki fırına cereyan verip kullandığının anlaşılması karşısında; eyleminin hukuki uyumsuzluk niteliğinde olduğu gözetilmeden yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir. 6.CD; 03.03.2005 tarih, 15625/2107; “Kayıtlı olmayan sayaçtan geçirilerek elektrik kullanmak eylemi sanıkla idare arasında hukuki uyumsuzluk niteliğindedir” 11.CD, 27.01.2000 tarih, 8084/164.

Yalnızca abonesiz kullanımlarda faile sadece elektrik idaresince idari işlem uygulanmasıyla yetinilmelidir.¹²¹

Hırsızlık fiili esasen bir haksız fiil niteliğindedir.¹²² Borçlar Kanununun 41'inci maddesine göre “*Gerek kasten, gerek ihmal veya tesseyyüp yahut tedbirsizlik ile haksız bir surette diğer bir kimseye zarar veren şahıs bu zararın tazminine mecburdur.*” Anılan hükme göre işlenen elektrik hırsızlığı suçu nedeniyle suçtan zarar gören kurum haksız fiili düzenleyen BK'nin 41-60 maddeleri çerçevesinde zararının tazminini talep edebilir.

Yargıtay abonesiz elektrik kullanımlarında failin karşılıksız yararlanma kastının bulunup bulunmadığının tespiti için birçok hususun bir arada değerlendirilmesi gerektiğini çeşitli kararlarında vurgulamıştır. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz.

Faile ilişkin nedenler; Abonesiz olarak elektrik kullanma nedenleri, bu anlamda failin sosyal ekonomik durumu, içerisinde bulunduğu şartlar ile ödeme gücünün üzerinde sarfiyatta bulunması vs.

Olaya ilişkin nedenler; Abonesiz olarak kullanım süresi, sayacın sebepsiz olarak değiştirilmesi vs.

Yetkili kuruma ilişkin nedenler; Yetkili kurumun çeşitli nedenlerle abone işlemlerini tamamlamaması, özellikle failin kuruma borcunun bulunması, evin imar ruhsatının bulunmaması,¹²³ işyeri çalışma ruhsatının bulunmaması, ev veya işyerinin

¹²¹ PARLAR / HATİPOĞLU, (Cilt II), s.1069.

¹²² Ayrıntılı bilgi için bkz, REİSOĞLU, Safa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19.B, İstanbul, 2006, s.139; KILIÇOĞLU, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2.B, Ankara, 2002, s.174–175.

¹²³ “Uzun bir süreden beri abonesiz ve usulsüz olarak elektrik kullanıp hiçbir ödeme yapmaksızın eylemine devam eden sanığın, karşılıksız yararlanma kastının ve dolayısıyla suç işleme iradesinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi bakımından sanığın savunmasında bahsettiği evinin iskan ruhsatını yetkili makamdan alıp almadığı da araştırılarak, hangi tarihte suça konu sayacı meskenine taktırdığı ve sayaç endeksinin 6075 kwh olduğu da gözetilerek, evdeki kurulu güce göre, suç tutanağının tanzim edildiği tarihten önceki dönemde sayaç tarafından kaydedilen miktarın normal miktarlarda olup olmadığı hususunda bilirkişi incelemesi yaptırıldıktan sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,” 2.CD, 24.05.2010 tarih, 2009/16005 E, 2010/16517 K.

imar sahasında bulunmaması,¹²⁴ tesisatın projeye uygun olmaması ve tarımsal sulama kuyularında DSI'den kuyu açma izninin bulunmaması gibi nedenler. Ayrıca bazı illerde yetkili kurumun personel yetersizliği gibi sebeplerle abonelik işlemlerini çok uzun sürelerde tamamladığı da bilinmektedir.¹²⁵

Yukarıda belirtildiği gibi, Yargıtay, yukarıda zikredilen ölçüt ve nedenleri failin karşılıksız yararlanma kastının bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla kullanmaktadır. Ancak bu yöntemle işlenen fiiller ile ilgili olarak zikredilen nedenlerin tartışılmasından önce “suç mahallinde keşif yapıp bilirkişi raporu alınmasını” zorunlu görmektedir. Yargıtay’a göre, öncelikle mahallinde keşif yapılarak sanığın evindeki veya işyerindeki lambalar ve elektrikle çalışan tüm aletler tespit edilip kurulu güç¹²⁶ belirlenmeli,¹²⁷ ne kadar süre ile abonesiz elektrik kullanıldığı kira sözleşmesi, kolluk araştırması, vergi dairesi kayıtları veya tanık beyanları ile tespit edilmeli,¹²⁸ neticesinde elektrik bilirkişisinden kurulu güce göre

¹²⁴ Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğinin 22’nci maddesine göre, “İlk abonelik aşamasında 3194 sayılı İmar Kanununun 31’inci maddesine göre; imar alanı içerisinde yapı kullanma izni, imar alanı dışında Bayındırlık ve İskân İl Müdürlüklerinden (köy yerleşim alanı ve bağluları hariç) verilen belge ve tapu kaydıyla birlikte mülk sahibi/sahipleri veya vekili (noterce vekâlet verilen), kiraya vermiş ise belgelemesi şartıyla kiracısı, teşekkül veya şirketten elektrik enerjisi isteyebilir. Yapı kullanma izni bulunmayan kullanım yerlerine elektrik enerjisi verilmez.”

¹²⁵ “Sanığın aşamalarda “abonelik için yakınan kuruma başvurduğu halde 7 ay gecikmeli olarak abone yapıldığını, bu süre içerisinde de kendisinin taktırdığı sayaçtan geçirmek suretiyle elektrik kullandığını ” beyan etmesi karşısında; sanığın suç tarihinden önce abonelik için başvurusunun olup olmadığı, var ise hangi tarihte abone yapıldığı hususu yakınan kurumdan sorulup, tutanak tanıkları dinlenerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken,” 2.CD, 07.04.2011 tarih, 2009/39756E, 2011/7461K.

¹²⁶ Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğinin 4’üncü maddesine göre kurulu güç, “Kullanım yerindeki kurulu makine, motor, cihaz ve elektrikli aletler ile bu yerlerin aydınlatılması ve ısıtılmasına yarayacak her türlü elektrikli cihazların üzerinde yazılı olan güçlerin toplamıdır.”

¹²⁷ “Sanığın evindeki lamba ve elektrikli aletler itibariyle tüketeceği elektrik miktarı tespit edilerek, elektrik sarfiyat miktarlarının mevcut kurulu güce göre normal bir sarfiyat olup olmadığı hususu saptanarak” 10. CD. 20.12.2005 tarih, 2004/23945 E, 2005/19386 K.

¹²⁸ “Kaçak elektrik tespit tutanağında "abonesiz sayaçtan elektrik kullanıldığının ve endeksin 7825 kwh olduğunun" belirtilmesi karşısında; kuruma kaydı bulunmayan sayacın kullanıcı tarafından istenildiği zaman değiştirilmesi mümkün olduğu da dikkate alındığında, faydalanma kastının bulunup bulunmadığı yönünden; tutanak düzenleyicileri tanık sıfatıyla dinlenip, sanığın suça konu sayacı ne zaman taktırdığı da araştırılarak, mahallinde keşif yapılmak suretiyle bilirkişi aracılığıyla tespit edilecek kurulu güç ile sayaçtaki tüketim miktarının, sayacın takıldığı tarihe göre karşılaştırılmasının yapılarak, sayaca herhangi bir müdahalenin bulunup bulunmadığı da belirlendikten sonra, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden,” 2. CD, 16.03.2011 tarih, 2009/37173E, 2011/5362K.

sarf edilmesi gereken enerji miktarı ile kuruma kayıtlı olmayan sayaçta tespit edilen endeksin (tüketim) karşılaştırmalı raporu alınmalıdır. Alınan raporda tespit tarihi öncesi ile sonrası arasında bir orantısızlık bulunup bulunmadığı, kullanım süresine göre sarfiyatın kurulu güce göre uygun olup olmadığı değerlendirilmeli, sonucuna göre failin hukuki durumu değerlendirilip karşılıksız yararlanma kastının var olup olmadığı belirlenmelidir.¹²⁹

Yargıtay, tarımsal sulama kuyularında ise sanığın kaç ekim dönemi sulama yaptığı, her dönemde kaç kez sulama yaptığı, tarlasına ne ektiği, ne kadar alanı suladığı tespit edilerek aynı yöntemle bilirkişiden rapor alınmasını ve sonucuna göre failin karşılıksız yararlanma kastı bulunup bulunmadığının tespit edilmesini aramaktadır.¹³⁰

¹²⁹ “Tutanak tarihinde fiilen sanık tarafından işletildiğinin tespit edilmesi halinde ise, kaçak tüketimin yapıldığı iddia edilen işyerinde kayıtlı sayacın en son hangi tarihte kullanıldığı katılan kurumdan sorularak tespit edilip, kayıtlı sayacın kaydettiği son bir yıllık tüketim ve tutanak tarihinden sonraki bir yıllık tüketim miktarlarını gösteren tüketim belgeleri katılan kurumdan getirilip bu dönemlerdeki aylık tüketim ortalamaları hesaplanıp, kuruma kaydı bulunmayan sayacın kaydettiği 8943 kwh endekse göre, bu sayacın takılı olduğu ihtilafli dönemdeki aylık tüketim ortalamaları da hesaplanıp karşılaştırılarak tüketimlerde belirgin farkın ve kurulu güce göre, ihtilafli dönemdeki tüketiminin normal olup olmadığı belirlenip, sanığın suç kastı bulunup bulunmadığı da tartışılarak sonucuna göre hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2. CD, 03.05.2010 tarih, 2010/8381E, 2010/14371K; “20.10.2004 tarihli kaçak elektrik tespit tutanağı ve sayaç ölçü ayar raporuna göre sanığın evinde kullandığı elektrik sayacının bakanlık mühürleri ve numarator ile oynandığının belirtilmesi karşısında; tutanak tanıkları dinlenerek, evdeki kurulu güce göre, bu elektrikli aletleri normal kullanım süreleri de dikkate alınarak elektrik harcamalarının tutanak öncesi ve sonrası 1 yıllık tüketim endeksleri karşılaştırılarak, suç tarihinden önce tüketimde ciddi bir düşme olup olmadığı hususunda uzman bilirkişi incelemesi yaptırılıp saptandıktan sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, eksik inceleme ile yetinilerek yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi” 2.CD, 03.05.2010 tarih, 2010/14715 E. ve 2010/14560 K. “Suç tutanağında sayaca film şeridi sokulmak suretiyle kaçak enerji kullanıldığının belirtilmesi; enerji tüketim belgelerine göre de, suç tutanağından sonraki dönemde öncesine oranla belirgin bir artışın olduğunun anlaşılması karşısında; sanığa atılı elektrik hırsızlığı suçu sübuta erdiğinden mahkûmiyetine karar verilmesi gerekirken, yasal ve yeterli olmayan gerekçeyle beraatine karar verilmesi,” 2. CD, 03.03.2011 tarih, 2009/35299 E, 2011/4206 K.

¹³⁰ “Tarımsal sulamada kullanılan dinamamonun kurulu gücü, sulama yapılan arazi miktarı, tarımsal sulama yapılan arazide hangi ürünün yetiştirildiği, sulamanın hangi mevsimlerde yapıldığı ve bu ürünün kaç kez sulanması gerektiği dikkate alınarak tarımsal sulamadaki ortalama tüketim miktarının hesaplanması, belirlenecek kurulu güçle de karşılaştırma yapılarak... sonucuna göre, sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken bu araştırmalar yapılmadan eksik kovuşturma ve tespit tarihinden sonraki tüketimi incelemeyen yetersiz bilirkişi raporuna itibar edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 24.03.2011 tarih, 2009/37778 E. ve 2011/6073 K; “12.05.2006 tarihli tutanak ile sayacın bulunduğu kısmı kapatan pano kapağındaki mührün bulunmadığının tespit edilmesi karşısında, söz konusu arazide tarım yapıp yapılmadığı ve ne kadarlık kısımda sulu tarımsal

Yargıtay bir kararında “sanığın evine kurum kaydı olmayan zati elektrik sayacını taktırıp kullanırken yakalandığı ve kaçak elektrik tespit tutanağı tarihi itibarıyla endeksinin 1619 kwh olduğunun tespit edildiği, sanığın aşamalarda “suça konu evde kendisinin oturduğunu ve evin kapısında sarfiyatı gösteren sayaç olduğunu, bina yeni olduğu ve satmayı düşündükleri için sayacın kurum kaydının yaptırılmadığının” beyan etmesi karşısında; kuruma kaydı bulunmayan sayacın kullanıcı tarafından istenildiği zaman değiştirilmesi mümkün olduğu da dikkate alındığında, faydalanma kastının bulunup bulunmadığı yönünden, sanığın suç tutanağına konu evde ne kadar süreden beri oturduğu hususu kolluk aracılığıyla tespitinden sonra evdeki kurulu güç ve kullanım sürelerine göre suç tarihine kadar sarf edilmesi gereken elektrik miktarının kaçak tespit tarihinde sayaç üzerinde belirlenen endeks ile uyumlu olup olmadığı ve suça konu elektrik sayacına müdahale olup olmadığı hususlarında bilirkişi incelemesi yaptırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesi”ni bozma nedeni yapmıştır.¹³¹

(2) *Netice*

Elektrik hırsızlığı suçlarında netice, aynen hırsızlık suçlarında olduğu gibi, suçun konusunu oluşturan mal (elektrik enerjisi) üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesi, mağdurun suç konusu eşya üzerinde zilyetlikten doğan tasarruf haklarını

faaliyette bulunulduğu araştırılarak ziraat bilirkişisi aracılığı ile bir sulama döneminde ne kadar sulama yapılacağı belirlenmesi, buna göre ortalama elektrik tüketiminin hesaplanarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde eksik inceleme ile karar verilmesi,” 2.CD, 22.3.2010 tarih, 7513/8755; “28.06.2005 günlü aboneliksiz olarak zati sayaçtan geçirilerek kaçak elektrik kullanıldığına ilişkin suç tutanağı kapsamı karşısında; sanığın suç işlemek kastı ile hareket edip etmediğinin belirlenebilmesi için, hangi tarihten itibaren tespiti konu tarımsal sulama kuyusunu kullandığının, buradaki kurulu güç ile takılan zati sayacın gösterdiği tüketim miktarı arasında orantısızlık bulunup bulunmadığının saptanması gerekir. Bu nedenle öncelikle, sanığın hangi tarihten beri burayı kullandığı belirlenip, keşif sonucu tespit edilecek kurulu güç ile sayaçta okunan tüketim miktarının orantılı olup olmadığı bilirkişi marifetiyle belirlenip, bu saptamalar doğrultusunda, failin karşılıksız yararlanma kastıyla hareket edip etmediği belirlenmelidir. Bu incelemeler yapılmadan salt sanığın kullandığı elektriğin tespit anında sayaçtan geçtiğinden bahisle sanığın beraatına karar verilmesi,” 2.CD, 21.12.2010 tarih, 2009/28489 E, 2010/34233 K.

¹³¹ 2.CD, 17.01.2011 tarih, 2009/31438 E, 2011/51 K.

kullanmasının olanaksız hâle gelmesidir. Alma unsurunun gerçekleşmesiyle birlikte netice de meydana gelir ve bu yönüyle neticesi harekete bitişik suçlardandır.

Elektrik enerjisi hakkında hırsızlık da bir zarar suçudur. Ayrıca bu suç doktrinde hareketten doğan neticenin bir süre devam edip etmemesine göre yapılan ayırımıda “*muhtemel mütemadi suç*” olarak değerlendirilir.¹³²

Elektrik hırsızlığı suçu hareketin gerçekleştirilmesi ile tamamlanır. Ancak netice belirli bir süre devam eder. Yargıtay çeşitli kararlarında neticenin çok kısa bir süre devam etmesini, yani suçun kısa bir zaman diliminde gerçekleştirilmiş olmasını suçun tamamlanması için yeterli görmüştür.¹³³

3. SUÇUN MANEVİ UNSURU

Diğer hırsızlık suçlarında olduğu gibi elektrik hırsızlığı suçunun manevi unsurunun oluştuğunun kabulü için, kanuni tanımda yer alan hareket ve neticenin fail tarafından bilinmesi ve istenmesi, ayrıca failin kendisine veya başkasına yarar sağlamak (özel kast) gayesi ile hareket etmesi gerekir. Fail, bir başkasına ait olduğunu bildiği elektrik enerjisini rızası dışında kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacı ile almalıdır.

Ceza yargılaması hukukunda vicdani kanıt sistemi benimsenmiştir. Ceza yargılamasında somut gerçek arandığından, yargıcı bu gerçeğe götürebilecek her şey kanıt olabilir. Bu belirlemeler ceza yargılamasında şekli duruma değil, somut gerçeğe itibar edileceğini ortaya koymaktadır. Elektrik hırsızlığı suçunda da failin kastı somut olayda hareketin gerçekleştiriliş tarzı, olayın meydana geliş şekline göre belirlenecektir. Bu nedenle özellikle failin karşılıksız yararlanma kastıyla hareket

¹³² Niteliği itibarıyla “ani” olarak işlenebilen bir suçun mütemadi şekilde işlendiği suçlara “muhtemel mütemadi suç” denir. (ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2002), s.450).

¹³³ “Kaçak elektrik kullanma tutanağında, tarımsal sulama kuyusunda sayaçsız düz bağlı olarak kaçak elektrik kullanıldığının belirtilmesi, tutanak düzenleyicisi A.O.’in ifadesinde ve sanığın savunmasında da kuyuda deneme amaçlı kısa süre ile Tedaş’a ait elektrik hattından sayaçsız olarak kablo ile düz bağlantı yaparak elektrik alındığını ve su motorunun çalıştırıldığını beyan etmelerine göre sanığın kaçak elektrik kullanma suçunu işlediği anlaşılmasına rağmen sanığın beraatine karar verilmesi”, 2.CD, 15.3.2010 tarih, 6915 E, 7811 K.

edip etmediği yönündeki savunması da gözetilerek somut olay tüm detayları ile araştırılmalıdır.¹³⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu da 2006 yılında verdiği bir kararda “*Hakkında elektrik hırsızlığı suçundan dava açılan sanığın, bu davanın varlığına karşılık abonelik işlemlerini yaptırmaması nazara alındığında, faydalanma kastının bulunup bulunmadığının belirlenmesi yönünden, sayacın hangi tarihte takıldığı sanıktan ve gerekirse tanıklardan sorularak saptanmalı, suç tutanağının düzenlendiği meskende keşif yapılarak, bilirkişi marifetiyle kurulu elektrik gücü ile sayaçtaki tüketim miktarının, sayacın takıldığı tarihe göre karşılaştırılması yapılmalı, sayaca herhangi bir müdahalenin bulunup bulunmadığı belirlenmeli ve sonucuna göre sanığın hukuki durumu tayin edilmelidir*” demiştir.¹³⁵ Karardan da anlaşılacağı üzere Yargıtay, Ceza hukukunun amacına uygun olarak failde kaçak elektrik kullanma kastının bulunup bulunmadığının ayrıntılı bir şekilde araştırılmasını istemektedir.¹³⁶

¹³⁴ “Yargıtay, bir kararında “sanığın yaşı, cahil bir kişi olup görünen kişiliği” nedenlerini yasal bulmamış ve bu nedenlerle verilen beraat kararının yasaya aykırı olduğuna karar vermiştir. 2. CD, 22.12.2010, 29622/34441 K, (PARLAR, s.29); Suç tutanağından sonraki dönemde öncesine oranla belirgin bir artışın olduğunun anlaşılması karşısında; sanığa atılı elektrik hırsızlığı suçu sübuta erdiğinden sanığın mahkûmiyetine karar verilmesi gerekirken yasal ve yeterli olmayan gerekçeyle beraatine karar verilmesi,” 2.CD, 03.03.2011 tarih, 2009/35297 E. ve 2011/4207 K.

¹³⁵ Oyçokluğu ile verilen bu kararda çoğunluk görüşüne katılmayan Kurul üyeleri ise “Sanığın sayaçtan geçirmek suretiyle abone olmaksızın elektrik kullanmasından ibaret eyleminde, sayaçtaki tüketim miktarına göre borcunu ödemesi mümkün olduğundan, karşılıksız yararlanma amacı bulunmamaktadır. Olay özel hukuk ihtilafından ibarettir.” Düşüncesi ile sanığın beraati yönündeki mahkeme kararının onanması gerektiğini belirtmişlerdir. CGK, 16.05.2006 tarih, 2006/7-137 E. 2006/142 K; “Ticarethanede kullanılan elektrikli aletlerin normal kullanım süreleri dikkate alınarak tespit edilecek kurulu güç ile sayaçta okunan tüketim miktarının orantılı olup olmadığı belirlendikten ve tutanak düzenleyici tanıklar dinlendikten sonra, sanığın karşılıksız yararlanma kastıyla hareket edip etmediği değerlendirilmelidir.” 2. CD, 01.02.2011 tarih, 2009/40575 E, 2011/1479 K.

¹³⁶ “Öncelikle sanığın suça konu yerde hangi tarihten beri oturduğunun tespit edilmesi, tutanak düzenleyicileri de dinlenilerek, sayacın bulunduğu konutta uzman bilirkişi aracılığı ile keşif yapılarak kurulu gücün belirlenmesi ve buna göre ortalama tüketim miktarının hesaplanması, bu miktarın suç tarihinden önceki ve sonraki dönemlere ait tüketim miktarlarını gösteren belgelerle karşılaştırılması, suç tarihine kadar olan dönemde belirgin bir düşme olup olmadığının saptanmasından sonra diğer kanıtlarla birlikte sanığın hukuki durumunun takdir ve tayin edilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2. CD, 03.03.2011 tarih, 2009/35290 E. ve 2011/4204 K.; “Mahallinde yapılacak keşifte, tespit edilecek kurulu güçle karşılaştırma yapılarak, olaydan önceki ve sonraki döneme ait tüketimler karşılaştırılmak suretiyle tutanak tarihinden önce tüketimde düşmenin ve tutanak tarihinden sonra tüketimde artmanın olup olmadığının saptanıp sonucuna göre sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken,” 2. CD, 01.03.2011 tarih, 2009/33958 E. ve 2011/3941 K.; “Sanığın savunmasında tüketim endeksleri arasındaki farklılığın köye gidip gelmesinden kaynaklanabileceğini beyan etmesi karşısında; sanığın tutanak öncesi ve sonrasında köye

“Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 03.06.1997 gün ve 129/140 sayılı kararında belirtildiği üzere, karşılıksız yararlanma kastı bulunmaksızın, idarenin tespitine engel olmayacak şekilde, sayaçtan geçirilmek suretiyle elektrik kullanma eylemi, hukuki nitelikte olup, hırsızlık suçunu oluşturmaz. Kararda da vurgulandığı üzere, eylemin hırsızlık suçunu oluşturup oluşturmadığının saptanması için üç koşulun bir arada bulunması gerekmekte olup, bunlar;

1. İdarenin tespitine engel olmayacak şekilde elektrik kullanımı,
2. Bu kullanımın müdahale edilmemiş ve gerçek kullanımı gösteren sayaçtan geçirilmek suretiyle gerçekleştirilmesi,
3. Failin karşılıksız yararlanma maksadıyla hareket etmemesi gerekir.

Bu koşulların bulunup bulunmadığı her somut olayda araştırılıp ve failin amacı hiçbir şekilde kuşkuya yer bırakmayacak şekilde saptandıktan sonra sanığın hukuki durumu belirlenmelidir. Bu da ancak, failin somut olaydaki davranış biçimi ve olayın gerçekleşme koşullarının saptanması ile mümkündür.”¹³⁷

gidip gitmediği ve ne kadar süre ile kaldığı kolluk aracılığıyla araştırılıp, mahallinde keşif yapılarak kurulu güce göre tüketebileceği ortalama elektrik miktarı bilirkişiye hesaplattırılıp, tutanak öncesi ve sonrası birer yıllık tüketim föyleriyle karşılaştırılarak, arasında aşırı bir oransızlık bulunup bulunmadığı, tutanaktan sonra tüketimde bariz bir artış olup olmadığı, sanığın savunmasında belirttiği şekilde tüketim farklılığının köye gidip gelmesinden kaynaklanıp kaynaklanamayacağı konularında bilirkişiden görüş alınarak sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken” 2. CD, 15.02.2011 tarih, 2009/33707 E, 2011/2756 K.; “Faydalanma kastının bulunup bulunmadığı yönünden, sanığın suç tutanağına konu evde ne kadar süreden beri oturduğu hususu kolluk aracılığıyla tespitinden sonra evdeki kurulu güç ve kullanım sürelerine göre suç tarihine kadar sarf edilmesi gereken elektrik miktarının kaçak tespit tarihinde sayaç üzerinde belirlenen endeks ile uyumlu olup olmadığı ve suç konu elektrik sayacına müdahale olup olmadığı hususlarında bilirkişi incelemesi yaptırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken,”2. CD, 17.01.2011 tarih, 2009/31438 E, 2011/51 K.; “Tutanak tarihinde işyerinin faal olup olmadığı ve kim tarafından işletildiği hususunun araştırılması, tutanak tanıklarının kaçak kullanım şekli ve tespit sırasında dükkânın işletilme koşulları hakkında beyanlarının alınması .. gerekirken” 2. CD. 19.12.2005 tarih, 2004/26049 E. ve 2005/19208 K.

¹³⁷ CGK, 13.06.2006 tarih, 2006/7–160 E, 2006/161.

H. KAÇAK ELEKTRİK KULLANIMI

1. Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğine Göre Kaçak Elektrik Kullanımı

Kaçak elektrik kullanımı sayılan hususlar ETY'nin 40'ıncı maddesinde sayılmıştır. Buna göre;

a. Teşekkül veya şirketin elektrik şebekesi ve abone branşman hatlarıyla bunların uzantısı, ana kolon ve bu hatlar üzerindeki; ölçme sistemi, sayaç, röle, ölçme devreleri, akım ve gerilim trafoları, kofra, devre kesici ve kare buatta eksik tüketim sağlayacak her türlü değişiklik yapmak, yerlerini değiştirmek,

b. Bu tesislere teşekkül veya şirketin yazılı izni olmaksızın bağlantı yapmak veya yaptırmak,

c. Abone olduktan sonra ölçü sisteminin ayarını bozmak veya değişiklik yapmak, köprülemeyi kaldırmak (kanca düşürmek), diskin dönmesine engel olmak, sayacı ters bağlayıp endeks silmek, endeksin okunduğu sayaç kapağındaki (ölçüye esas) mühürler ile ölçü devrelerine ait bölümlerin üzerindeki mühürleri sökmek,

d. Teşekkül veya şirketçe kesilen elektriği resmi olmayan yöntemle açmak veya açtırarak kullanmak,

e. Bunlar dışında tüketimin doğru tespit edilmesine engel olacak her türlü işi yapmak,

f. Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile kabul edilen Ücretsiz ve Tarife Altı Yönetmeliği kapsamına giren tesislerin ölçü sisteminin çıkışından sonra teşekkül veya şirketin bilgisi dışında elektrik kullanmak gibi durumlarda elektrik kullananlar kaçak elektrik kullanmış sayılırlar.

Teşekkül veya şirketçe, mükerrer kaçak elektrik kullandığı tespit edilen abone hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulur.

Abonenin kusuru dışında olan hususlara kaçak elektrik işlemi uygulanmaz. (ETY m.44).

Kaçak elektrik kullandığı tespit edilen abonenin elektriği kesilir. Kaçak elektrik kullanma nedeniyle tahakkuk eden bedelin yatırılması veya teminata bağlanması sonucunda elektrik verilir. Ancak, abone olmadan kaçak elektrik kullandığı tespit edilenden ayrıca abone olması istenir. Alınan taahhütname veya teminat sonucu elektriği bağlanan abonenin, taahhüdünü yerine getirmemesi durumunda elektriği kesilerek hakkında yasal işleme geçilir. (ETY m.45).

2. Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğine Göre Usulsüz Elektrik Kullanımı

Yönetmeliğin 46'ncı maddesinde kaçak elektrik kullanımı olarak değerlendirilmeyen ancak usulsüz elektrik kullanımı sayılan haller 7 bent halinde sıralanmıştır. Buna göre;

- a. Teşekkül veya şirketin yazılı izni olmaksızın kendi elektrik tesisatından üçüncü şahıslara doğrudan veya sızma sayaç üzerinden elektrik enerjisi veren,
- b. Kendi adına abone olmadan daha önce o yerde abone olan adına veya abone numarasına düzenlenen faturaları ödeyerek elektrik kullanan,
- c. Güvence bedelini ve tesise iştirak bedelini, teşekkül veya şirketçe uygulanması öngörülen düzeye çıkarmamış olan,
- d. Sayacın mühürsüz olduğunu görerek, teşekkül veya şirkete haber vermeden elektrik kullanan,
- e. Sayacı yanmış, hasarlı veya arızalı olmasına rağmen teşekkül veya şirkete haber vermeyen,
- f. Sözleşmenin imzalanmasından sonra teşekkül veya şirketçe yapılması gereken elektrik bağlantı işlemini beklemeksizin bağlantı yapan veya yaptıran,
- g. Teşekkül veya şirketin izni olmaksızın bulunduğu abone grubunun dışında elektrik kullanan abone usulsüz elektrik kullanmış sayılır.

Ancak (a), (b) ve (c) bentlerinde tanımlanan tüketicilerden usulsüz elektrik kullananın bu tespitten önce abonelik için teşekkül veya şirkete başvurusunun

bulunması ve bunu belgelemesi durumunda, usulsüz elektrik kullanım hükümleri uygulanmaz.

3. Kaçak Elektrik Kullanımı Tespitinde Yapılacak İşlemler

Dağıtım sistemine veya ölçü sistemine ya da tesisata tüketimin doğru tespit edilmesini engellemek suretiyle yapılan müdahalelerin tespiti halinde, doğrudan kaçak tespit tutanağı düzenlenir.¹³⁸

Elektrik enerjisinin eksik ya da hatalı ölçülerek, hiç ölçülmeden veya yasal şekilde tesis edilmiş sayaçtan geçirilmeden tüketilmesi halinde veya sayaçların tüketimleri doğru kaydetmediği şüphesi bulunması durumunda sayaç sökülerek yerine uygun bir sayaç takılmak sureti ile incelemeye alınır. Sökülen ve takılan sayaçlarla ilgili sayaç sökme-takma tutanağı düzenlenir.

İnceleme sonucunda sayaca müdahale edilerek tüketimin doğru tespit edilmesinin engellenmesi suretiyle elektrik enerjisinin eksik veya hatalı ölçülerek veya hiç ölçülmeden tüketildiğinin laboratuvar raporu ile tespiti halinde kaçak tespit tutanağı düzenlenir.

Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin 13'üncü maddesinin (b) bendinde yer alan hususlar göz önünde bulundurularak; dağıtım lisansı sahibi tüzel kişinin ilgili mevzuata uygun olarak kestiği elektrik enerjisinin, yükümlülükler yerine getirilmeden, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişinin izni dışında açılmış olduğunun tespit edilmesi halinde, kaçak tespit tutanağı düzenlenir.

Kaçak veya usulsüz elektrik kullanıldığı tespit edilen kullanım yerinde, teşekkül veya şirketçe yetki verilmiş en az iki eleman tarafından, kaçak veya usulsüz elektrik kullanım nedeni ve şekli açıkça belirtilmelidir. Tutanaklarda yer alan bilgilerin eksiksiz ve okunaklı olarak doldurulması esastır.

¹³⁸ Kaçak tespit tutanağı için bkz, EK-1.

Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi, kaçak elektrik enerjisi tükettiği tespit edilen gerçek veya tüzel kişilerin elektriğini keserek Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunur.

Kaçak elektrik enerjisi tüketiminin tespit edilmesinde, ilgili tüzel kişinin tespitini doğru bulgu ve belgelere dayandırması ve tüketici haklarının ihlal edilmemesi esastır.

Kullanım yerinde kaçak veya usulsüz elektrik kullanımı tespit edildiğinde, yönetmelik hükümleri belirtilen süre içinde yerine getirilmezse, teşekkül veya şirket ortak kullanım yerinin elektriğini keser.

Eksiksiz olarak düzenlenen kaçak tespit tutanakları, kaçak tahakkuku yapılmak üzere tahakkuk servisine aktarılır. Kaçak elektrik enerjisi tüketim bedeli, yapılan tespit çerçevesinde, ölçüm ve kontrol sonuçlarına göre düzenlenen belgelere dayanılarak hesaplanmak suretiyle, kullanım süresi ve bu süre içerisinde tüketilen elektrik enerjisi miktarı dikkate alınarak ilgili tüzel kişi tarafından gerçek veya tüzel kişiye Enerji Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 15'inci maddesi uyarınca belirlenen yöntemler çerçevesinde tahakkuk ettirilir.

Kaçak elektrik kullandığı tespit olunan kişi, teşekkül veya şirketçe düzenlenen yazılı bildirimde, bildirim tarihinden başlayarak 8 (sekiz) iş günü içinde kanıt ve belgeler ile birlikte teşekkül veya şirkete itirazda bulunabilir. Bu itiraz, teşekkül veya şirketçe kurulacak bir komisyon aracılığı ile bir ay içerisinde incelenerek sonuçlandırılır.

Kaçak veya usulsüz elektrik kullanıldığı tespit edilen kullanım yerine, bu hususlar sonuçlandırılıncaya kadar, abonenin mağduriyetinin önlenmesi bakımından teşekkül veya şirket, bundan sonraki tüketim bedelinin itirazsız ve zamanında ödenmesini sağlamak ya da teminatı alınmak koşuluyla elektrik verir.

4. Kaçak Elektrik Kullanımı Halinde Tüketim Tespiti

Kaçak elektrik enerjisi kullandığı tespit edilen tüketiciye yapılacak kaçak

tahakkukunda, aşağıda belirlenen süreler esas alınır.

Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğinin 41'inci maddesine göre, kaçak elektrik kullandığı tespit edilenin kullanım yerinde tükettiği elektrik enerjisi miktarı;

a) Tüm abonelerde öncelikle ihtilafsız dönemlerdeki tüketimi doğru olarak kaydetmiş olan sayaç değerine göre tespit edilir.

Doğru tespit edilmiş tüketim değeri yoksa;

b) Meskenler hariç olmak üzere diğer abone gruplarında, kurulu gücün, kullanma faktörü 0.60 olarak göz önüne alınarak hesaplanacak ortalama aylık çalışma saatine göre,

c) Müstakil trafolu abonelerde ölçü noktasına bakılmaksızın, besleme transformatör veya transformatörlerin toplam kurulu gücünün, kullanma faktörü 0.60 olarak göz önüne alınarak hesaplanacak ortalama aylık çalışma saatine göre,

d) Meskenlerde, bağlantı gücüyle ortalama aylık çalışma saatine göre (buradaki bağlantı gücü, proje varsa projesinde belirtilen gücün 0.60'ı, proje yoksa 3 (üç) kw'ın altında olmamak üzere), yöresel özellikler ve benzer bağlantılar göz önüne alınarak,

e) Mühür altındaki sayaçlardan geçirilmeksizin ayrıca bir kat çekilerek birtakım cihazları kaçak olarak beslemiş ise, sadece bu kol üzerindeki cihazların kurulu gücü dikkate alınarak,

f) Bu tür hesaplamaların yapılamaması durumunda, tüketilen elektrik enerjisi miktarı aynı yörede bulunan benzer kullanım yerlerinin ortalama tüketimlerine göre hesaplanarak tespit edilir.

5. Aylık Ortalama Çalışma Süresi

Aylık ortalama çalışma süresi abone gruplarına göre farklılık gösterir.

— Meskenlerde; 30 gün x 5 saat = 150 saat kabul edilir.

— Sanayide; Tek vardiya çalışanlarda 25 gün x 8 saat = 200 saat, iki vardiya çalışanlarda 400 saat, üç vardiya çalışanlarda 600 saat kabul edilir. Vardiyanın çalışma saatlerinin tespitinde yöresel özellikler, bilenlerin yazılı ifadeleri, ilgili kamu kuruluşları tarafından verilen resmi belgeler göz önüne alınır. Çalışma saatlerinin yukarıda belirtilenlerden daha fazla olmasının tespiti durumunda ise, tespit edilen saatler esas alınır. Vardiya sayısının ispatı abone tarafından yapılır, yapılamaması durumunda 3 (üç) vardiya çalıştığı kabul edilir.

— Tarımsal sulama abonelerinde; çalışma saati 25 gün x 16 saat = 400 saat olarak kabul edilir.

— Diğer abonelerde; 25 gün x 10 saat = 250 saat kabul edilir.

Abone olmayanlara çalışma saatleri % 20 oranında artırılarak uygulanır.

6. Kaçak Elektrik Kullanma Süresinin Tespiti

Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği'nin 42'nci maddesine göre, kaçak elektrik kullanma süresi, abone olanlar için en son faturadaki son endeks okuma tarihleri ile kaçak tespit tutanağının düzenlendiği tarih arasındaki gün sayısı, abone olmayanlar için ise 90 (doksan) gün kabul edilir ve hesaplamalar bu süre üzerinden yapılır. Kullanıcı inandırıcı kanıt ve belgelerle 90 günün altında kullanımı olduğunu belgelediği takdirde belge tarihleri dikkate alınır. Kaçak kullanım süresi hiçbir zaman bu süreleri aşamaz.

Aboneli ve abonesiz kaçak kullanım tespitinde belirtilen süreler dışında abonenin elektrik kullandığının inandırıcı kanıt ve belgelerle tespit edilmesi halinde en fazla 6 ay geriye dönük normal tüketim işlemi yapılır. Bu dönemdeki faturalar tüketimin yapıldığı kabul edilen dönemlerdeki birim fiyatlar dikkate alınarak gecikme faizi alınmaksızın düzenlenir.

7. Kaçak Elektrik Kullanımında Uygulanacak Tarife

Kaçak elektrik kullandığı tespit edilen abonenin, 41'inci ve 42'nci maddeler göz önüne alınarak hesaplanan tüketimi, dâhil olduğu abone grubuna kaçak elektrik

kullandığı tespit edildiği tarihte uygulanmakta olan tek terimli aktif enerji tarife bedelinin (kademe uygulaması varsa kademe fiyatları göz önüne alınarak) 1.5 (birbuçuk) katı üzerinden hesap ve fatura edilir. Güç ve reaktif enerji bedeli alınmaz.

Abonede, tekrarlanan kaçak kullanımın tespiti durumunda kaçak elektrik kullandığı tespit edildiği tarihte yürürlükte olan tek terimli aktif enerji tarife bedelinin 2 (iki) katı göz önüne alınarak hesaplama yapılır.

8. Kaçak Elektrik Bedeli Tahakkuku

Kaçak elektrik kullandığı tespit edilen kişiler hakkında Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri ve EPDK'nin 29.12.2005 tarih ve 622 sayılı kararı uyarınca kaçak elektrik bedeli tahakkuk ettirilir.

9. Kaçak Elektrik Bedelinin Ödenmesi

Kaçak elektrik enerjisi kullandığı tespit olunan tüketici, kendisine tahakkuk ettirilen bedeli tebliğ edilen ödeme bildiriminde yer alan son ödeme tarihine kadar ödemekle yükümlüdür.

Tüketici ancak, söz konusu kaçak tahakkukuna ilişkin tebliğ edilen ödeme bildirimine, kanıt ve belgeler ile birlikte, bildirimde yer alan son ödeme tarihine kadar itiraz edilebilir. Bu itiraz en geç 1 ay içinde sonuçlandırılır.

İtiraz sonuçlandırılıncaya kadar tüketicinin mağduriyetinin önlenmesi bakımından itiraza esas tahakkukun teminata bağlanması şartıyla elektrik enerjisi bağlanabilir.

Tüketicinin itirazı sonucunda haklı olmadığı tespit edilirse, mevcut borcu gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir. Bu durumda en fazla 1 (bir) aylık gecikme zammı alınır. Tüketicinin itirazı sonucunda haklı olduğu tespit edilirse, bu tespite göre yeniden hesaplanan borcu gecikme zammı alınmaksızın tahsil edilir.

Kaçak elektrik bedelinin ödenmesinin ceza yargılaması bakımından önemi

TCK'nin 168'inci maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı hususunda karşımıza çıkar. Eğer fail, kurumca yönetmelik hükümlerine göre belirlenen kaçak elektrik tahakkuk bedelini etkin pişmanlık göstermek suretiyle soruşturma aşamasında öderse cezasından TCK'nin 168/1 maddesi gereğince 2/3 oranında, kovuşturma aşamasında öderse TCK'nin 168/2 maddesi gereğince ½ oranında indirim yapılır.

I. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

1. Suça Teşebbüs

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, belirli bir suç tipinin tamamlanmış şeklinin gerçekleşmesi bakımından failin özel bir kasta sahip olması zorunlu ise, o suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda da aynı türden kastın olması gerekmektedir.¹³⁹

TCK'nin 35'inci madde düzenlemesine göre, teşebbüsün varlığının kabul edilebilmesi için failin suçun icra hareketlerine başlamış olması gerekir. Böylece failin suçu işlemeye yönelik her hareketi değil ancak suçun icrasına başlangıç niteliğindeki hareketler teşebbüs nedeniyle cezalandırılabilir.¹⁴⁰ Hazırlık hareketleri ile icra hareketlerini birbirinden kesin bir şekilde ayırmak olanaklı değildir.¹⁴¹

Elektrik hırsızlığı suçu, elektrik enerjisinin yetkili kurumun rızası olmaksızın alınması, yani kaçak elektrik kullanılması ile tamamlandığından neticesi harekete bitişik suçlardandır. Uygulamada hırsızlık suçuna teşebbüs kabul edilmekte ise de elektrik hırsızlığı suçuna teşebbüs olanaklı değildir.¹⁴²

Elektrik hırsızlığı suçunda suç yolunda ilerleyen failin elektrik enerjisini alıp yararlanması aşamasından önceki tüm fiilleri hazırlık hareketleri olarak

¹³⁹ SÖZÜER, Âdem, Suça Teşebbüs, İstanbul, 1994, s.194.

¹⁴⁰ SÖZÜER, s.194.

¹⁴¹ Hazırlık ve icra hareketlerinin birbirinden ayrılması hususundaki görüşler için bkz; ARTUK Mehmet Emin / GÖKÇEN Ahmet / YENİDÜNYA A. Caner; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. B, Ankara, 2009, s.605 vd.

¹⁴² PARLAR, s.32.

değerlendirilmelidir. Hazırlık hareketleri ise cezalandırılabilir fiiller değildir. Bu nedenle nötr kumanda yapmak suretiyle sayacın istenildiği takdirde durmasını sağlayan mekanizma oluşturmak, eksik kayıt yapmaya yönelik olarak sayaç içerisine müdahalede bulunmak, sayaç giriş-çıkış uçlarını yer değiştirmek fiilleriyle elektrik sarfiyatı yapılmadığı sürece elektrik hırsızlığı suçu oluşmadığı gibi fiiller hazırlık hareketi olarak değerlendirildiğinden elektrik hırsızlığı suçuna teşebbüs dahi gerçekleşmez.¹⁴³ Elektrik hırsızlığı suçuna teşebbüs edilebileceğine dair Yargıtay kararına rastlanılmamıştır.

Hareketten doğan tipik neticenin belirli bir süre devam ettiği elektrik hırsızlığı nev'inden mütemadi suçlarda tipik neticenin gerçekleşmesi ile suç tamamlanır. Bu nedenle temadinin devam etmesi sırasında, suçun tamamlanmadığından bahisle teşebbüs hükümleri uygulanamaz.¹⁴⁴

2. Suça İştirak

Elektrik hırsızlığı suçu iştirak bakımından bir özellik göstermez. Suçun kanunî tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri elektrik hırsızlığı suçunda fail olarak sorumlu olur.

Elektrik enerjisinin birden fazla kişi tarafından faydalanmak maksadıyla fikir ve eylem birliği içerisinde kaçak olarak kullanılması halinde müşterek faillikten bahsedilir.¹⁴⁵ Ancak burada sorumluların tespitinde yararlanma kastının özel olarak değerlendirilmesi gerekir. Örneğin, kaçak elektrik kullanılan bir evde ikamet eden herkesi veya işyerinde çalışan herkesi cezai bakımdan sorumlu tutmaya imkân yoktur. Bunun gibi evini veya işyerini kiraya veren gayrimenkul sahibini de sorumlu tutmak olası değildir. Yargıtay bu gibi durumlarda, evin idaresini sağlayan,

¹⁴³ YAŞAR / GÖKCAN / ARTUÇ, s.4211.

¹⁴⁴ SÖZÜER, s.220.

¹⁴⁵ “Sanık İ.Y. hakkında elektrik hırsızlığına iştirak suçundan hükmolunan cezanın miktar ve türüne göre hükmün; 21.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5219 Sayılı Kanunun 3-B maddesiyle değişik 1412 Sayılı CMUK’un 305/1.maddesi gereğince hüküm tarihine göre temyizi mümkün olmadığından sanık müdafii ve katılan vekilinin temyiz isteminin aynı kanunun 317.maddesi gereğince reddine”, 2. CD, 29.09.2010 tarih, 2010/18876 E, 2010/26837 K.

ihtiyaçlarını karşılayan, bakım ve gözetim yükümlülüğü olan, faturalarla ilgilenen ve faturaları ödeyen, işyerini fiilen işleten, vergi kaydı bulunan kişinin suçtan sorumluluğunun bulunduğunu çeşitli kararlarında belirtmiştir.¹⁴⁶

3. Suçun İçtimarı

a) Bileşik Suç

Birinin diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçların bileşik suç olarak tanımlandığını ve bu tür suçlarda gerçek içtima hükümlerinin uygulanmayacağını belirtmiştik.

765 sayılı TCK'da elektrik hırsızlığı suçu basit hırsızlık hali olarak düzenlenmiş iken, bu suçun Kanunen veya Hükümetin emri ile resmen mühür altına alınmış şeyler hakkında işlenmesi nitelikli hırsızlık olarak düzenlenmişti. Yasanın anılan 492/2 maddesinde mühür bozma suçu bu itibarla elektrik hırsızlığı suçunun bir unsuru durumuna gelmişti. Yasanın bu maddesinin ihlali durumunda yine aynı yasanın 78'inci maddesi uyarınca bileşik (mürekkep) suça ilişkin hükümler

¹⁴⁶ “Kaçak elektrik kullanımını sağlayan bağlantının sanıklardan hangisi tarafından yapıldığının tespiti yönünden, evin idaresinin kim tarafından sağlandığı, faturaların ödenmesinden sorumlu olan aile ferdinin kim olduğu hususlarında sanıkların ve diğer aile fertlerinin beyanları alınıp, tereddüde yer vermeyecek şekilde sorumlusunun belirlenerek sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerekirken eksik kovuşturma ve yetersiz gerekçeyle hüküm kurulması,” 2.CD, 08.12.2010 tarih, 30975 E, 33051K; “Sanıkların ortak olarak kullandıkları sayacın üç ayrı tarihte yapılan kontrolünde sayaca müdahale edilip gerilim kancasının düşürülerek kaçak elektrik kullandıklarının tespit edildiği olayda, sanıkların suça konu evlere ne zaman taşındıkları araştırılıp, sayacın bulunduğu yer itibarıyla hangi sanığa ait evde bulunduğu, kaçak kullanımdan sanıkların tamamının haberinin olup olmadığı ve elektrik fatura ödemelerinin sanıklar tarafından ne şekilde yapıldığı araştırılıp tüm bu hususlar tartışıldıktan sonra sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerekirken eksik kovuşturma sonucunda yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 18.10.2010 tarih, 2010/6117E, 2010/28733 K; “İştirak halinde suç işleyen sanıklara sebebiyet verdikleri yargılama giderleri ayrı ayrı yükletilmesi gerekirken müteselsilen tahsiline karar verilerek 5271 sayılı CMK'nın 326/2. maddesine aykırı davranılması,” 2. CD, 07.06.2010 tarih, 2009/14930 E, 2010/18163 K.

uygulanmakta ve mühür bozma suçundan ayrıca ceza tertip edilmemekteydi.¹⁴⁷ Yargıtay'ın uygulamaları da bu yöndeydi.¹⁴⁸

5237 sayılı TCK'de elektrik hırsızlığı suçunun yalın hali nitelikli hırsızlık olarak düzenlenmiş olup ETCK'nin 492/2 maddesi 5237 sayılı yasaya alınmamıştır. Bu nedenle artık elektrik hırsızlığı suçunun mühür bozmak suretiyle işlenmesi bileşik suç olarak değerlendirilemez. Gerçek içtima hükümleri gereğince elektrik hırsızlığı ve mühür bozma suçlarından ayrı ayrı cezalandırma yoluna gidilecektir.

Yetkili kurum sayacı muhafaza altına alıp hırsızlık suçunun önlenmesi maksadıyla mühürlemiş ve fail bu mührü bozarak kaçak elektrik kullanmış ise mührün bozulması hırsızlık suçunun unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından hem elektrik hırsızlığı hem de mühür bozma suçları ayrı ayrı oluşur. Ancak mührün konuluş amacına aykırı olarak bozulmuş olmasına rağmen elektrik tam ve eksiksiz olarak sayaçtan geçirilmiş ise yalnızca mühür bozma suçu oluşacak olup kaçak elektrik kullanma kastı bulunmadığından elektrik hırsızlığı suçunun oluşmadığı sonucuna varılır.¹⁴⁹

Yine elektrik hırsızlığı suçunun işlenmesi sırasında mala zarar verme ve konut dokunulmazlığını ihlal gibi başka suçlar da işlenmiş olabilir. Örneğin kaçak elektrik bağlanırken yetkili kuruma ait elektrik direğine, kablolarına, trafoya zarar verilmiş olabilir. Bu gibi durumlarda mala zarar verme ve konut dokunulmazlığını ihlal suçları kanunda elektrik hırsızlığı suçunun unsuru veya nitelikli halleri olarak düzenlenmediğinden mühür bozma suçunda olduğu gibi gerçek içtima hükümlerinin

¹⁴⁷ GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.31; ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2004), s.559.

¹⁴⁸ “Sanığın borcu nedeniyle TEDAŞ yetkililerince elektriği kesilip sayacı mühürlendikten sonra elektrik sayacının dışından kablo çekerek kaçak elektrik kullanma eyleminin TCK'nin 492/2 madde ve fıkrasına uyduğunun gözetilmemesi yasaya aykırıdır.” 4.CD, 06.03.2002, 1490/3303, ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2004), s.559.

¹⁴⁹ POLAT, Halil / ARSLAN POLAT, Aynur, Uygulamadan Örnek Karar ve Uygulayıcı İşlemleriyle Ceza Hâkiminin Başvuru Kitabı, C.1, Ankara, 2010, s.1470.

uygulanması suretiyle failin işlediği suçlar dolayısıyla ayrı ayrı cezalandırılması gerekir.¹⁵⁰

b) Zincirleme (Müteselsil) Suç

“Kaç fiil varsa o kadar suç vardır” kuralının istisnalarından biri olan zincirleme suç, niteliği itibariyle hırsızlık suçlarında uygulandığı gibi elektrik hırsızlığında da uygulanabilir niteliktedir. Yargıtay da çeşitli kararlarında elektrik hırsızlığı suçunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanabileceğini göstermiştir.¹⁵¹

Failin elektrik hırsızlığı suçunun aralarında sübjektif bağ bulunan tip hareketlerini değişik zamanlarda aynı kişiye karşı birden fazla işlemesi durumunda zincirleme suç hükümlerinin (TCK m. 43/1) uygulanması gerekir.¹⁵² Aynı suç

¹⁵⁰ “5237 sayılı TCK’nin 7/2 ve 5252 sayılı Yasanın 9/3. maddesi uyarınca sanık yararına olan hükmün önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümlerinin olaya uygulanarak ortaya çıkacak sonuçların birbiriyle karşılaştırılması suretiyle bulunacağı ve 5237 sayılı TCK’nin 141 ve 142. maddelerinde tanımlanan hırsızlık suçu ile 765 sayılı TCK’nin 493/1 maddesinde yer alan suçun öğelerinin farklı olduğu; sanığın eyleminin, 5237 sayılı Yasaya göre hırsızlık suçunun yanı sıra aynı yasanın 116/1 ve 119/1-c maddelerine uyan konut dokunulmazlığını bozma suçunu da oluşturduğu; anılan yasanın 42/1. maddesinde düzenlenen bileşik suçun söz konusu olmadığı gözetilmeden, yerinde olmayan gerekçelerle konut dokunulmazlığı suçunun lehe Yasanın belirlenmesinde değerlendirmeye alınmaması,” 2. CD, 01.03.2011 tarih, 2007/24682 E, 2011/2083 K.

¹⁵¹ “Jandarma tarafından düzenlenen 30.09.2005 tarihli tutanağa göre, sanık hakkında kaçak elektrik kullanımı nedeniyle farklı tarihlerde 4 tane daha tutanak tutulduğunun bildirilmesi karşısında; sanık hakkında zincirleme suç hükümlerinin değerlendirilmesi açısından, anılan tutanaklar ile ilgili olarak ne tür işlem yapıldığı katılan kurumdan sorulup, tutanaklar getirtilip incelenerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken eksik araştırma ve inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 6.4.2010 tarih, 9547 E, 10713 K; “Sanık hakkında üç ayrı tarihte kaçak elektrik tespit tutanağı düzenlendiği ve her üç tutanak tarihinde de sanığın kaçak elektrik kullandığı sübut bulunduğu halde sanık hakkında kurulan hükümde teselsül nedeniyle 765 sayılı TCK’nin 80. maddesinin uygulanmaması aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.”2. CD, 24.11.2009 tarih, 2009/3174 E, 2009/44000 K.

¹⁵² “Katılan kurum görevlileri tarafından düzenlenen 31.3.2004 tarihli suç tutanağı ile işyerinde kolon sigortasından direk bağlamak suretiyle kaçak elektrik kullandığından bahisle yargılanan sanık hakkında aynı işyerinde, suç tarihinden önce 14.1.2004 ve suç tarihinden sonra 1.6.2004, 24.6.2004, 20.6.2005 tarihlerinde de kaçak elektrik kullanıldığından bahisle tutanak düzenlendiği anlaşıldığından bu tutanaklarla ilgili ayrıca dava açılıp açılmadığı da araştırılarak açılmış ise ve olanağı varsa birleştirilmesi eğer birleştirilemiyorsa dava dosyaları getirtilip incelendikten, zincirleme suç hükümleri değerlendirildikten sonra sanığın hukuki durumunun buna göre belirlenmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi,” 2. CD, 03.02.2011 tarih, 2009/31882 E, 2011/1904 K; “İşyerinde bulunan sayacı borcundan dolayı sökülen sanık hakkında kablo uçlarını direk bağlamak suretiyle sayaçsız olarak kaçak elektrik kullandığından 28.09.2006 ve 05.10.2006 tarihlerinde iki ayrı tutanak düzenlendiği gözetilerek 05.10.2006 tarihli tutanak ile ilgili olarak Kırıkkale 1.Asliye Ceza

kastının belirlenmesinde burada da olaysal olarak suçun işlenmesindeki özellikler, fiillerin işlendikleri yer ve fiiller arasındaki zaman dilimi, olayların oluşum ve gelişimi ile tüm özellikler dikkate alınmalıdır. Yargıtay diğer koşulların da varlığı halinde fiiller arasında 2–3 aylık zaman diliminin bulunmasını aynı suç işleme kastı kapsamında değerlendirmektedir. Ancak fiiller arasında 6–7 aylık zaman dilimlerinin bulunması halinde ayrı suçların oluştuğunu kabul etmektedir.¹⁵³

Örneğin, failin 20.05.2010, 18.07.2010 ve 04.10.2010 tarihlerinde kaçak elektrik kullandığı kaçak elektrik tespit tutanakları ile tespit edilmiş olsun. Bu halde sanık hakkında elektrik hırsızlığı suçundan tek ceza verilecek olup TCK'nin 43/1 maddesi uyarınca verilen ceza arttırılacaktır. Fiil sayısının çokluğu TCK'nin 61'inci maddesi ile ceza belirlenirken cezanın alt sınırından uzaklaşma nedeni yapılabilecektir.

“Davasız yargılama olmaz” ilkesi gereği bir fiilin yargılanabilmesi için, kural

Mahkemesinde görülen 2007/248 esas sayılı dosya ile bu dosyanın aralarında fiili ve hukuki bağlantı bulunduğu dosyalar birleştirilerek, tutanakların aynı işyeri ile ilgili olması ve tarihleri arasındaki süre nazara alındığında, aynı suç işleme kararının icrası kapsamında aynı suçun değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi nedeniyle sanık hakkında bu eylemleri nedeniyle tek bir cezaya hükmedilmesi ve cezasında 5237 sayılı TCK'nin 43/1.maddesi uyarınca artırım yapılması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 28.02.2011 tarih, 2009/35514 E, 2011/3753 K; “Sanığa ek savunma hakkı verilmeden tayin olunan cezanın TCK'nin 80. maddesi uyarınca artırılmasına karar verilerek 5271 Sayılı CMK'nin 226/2. maddesine aykırı davranılması,” 2.CD, 02.02.2011 tarih, 2010/33457 E, 2011/1648 K.

¹⁵³ “Sanık hakkında üç ayrı tarihte kaçak elektrik tespit tutanağı düzenlendiği ve sonraki iki tutanak arasında teselsül şartları gerçekleşmiş olmakla birlikte, 21.06.2004 ve 29.12.2004 tarihli tutanaklar arasında geçen süre dikkate alındığında suç işleme kastının yenilenmiş olduğu, dolayısıyla iki ayrı suçun oluştuğunun kabulü gerekeceği gözetilmeyerek, sanığın hakkında kurulan hükümde eylemlerin üçünün de tek suç oluşturduğu belirtilerek teselsül nedeniyle 765 sayılı TCK'nin 80. maddesinin uygulanması suretiyle eksik ceza tayini ve adli sicil kaydına göre tekerrüre esas mahkûmiyeti bulunan sanık hakkında, 765 Sayılı TCK'nin 81. maddesinin uygulanmaması, aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.” 2. CD, 02.02.2010 tarih, 2009/1280 E, 2010/2254 K; “21.08.2003 ve 29.11.2004 günlü suç tutanaklarına ilişkin verilen hükmün temyiz incelemesinde suç tarihleri arasındaki süre dikkate alındığında sanığın eylemlerinin 2 ayrı suç oluşturacağına gözetilmemesi,” 2.CD, 04.11.2010 tarih, 2010/886 E, 2010/30431 K; “Aynı sanık hakkında aynı adreste kaçak elektrik kullanmak suçundan, 22.06.2005 ve 19.01.2006 tarihli kaçak tespit tutanaklarından dolayı 25.12.2006 tarihinde açılan kamu davasında da, aynı mahkemenin, 03.04.2008 gün 2007/20, 2008/675 sayılı kararı ile eylemlerin zincirleme suç oluşturduğu kabul edilerek, 2 yıl 1 ay hapis cezası verilip, daha önce işlediği 28.10.2005 tarihli suçun da zincirleme suç kapsamında kaldığı gerekçesiyle 10 ay hapis cezasının, TCK'nin 63.maddesi gereğince mahsubuna karar verildiği her iki dosyanın incelenmesinden anlaşılması olup, 22.06.2005, 28.10.2005 ve 19.01.2006 tarihli eylemlerin zincirleme suç oluşturduğu yönündeki tespitte isabetsizlik görülmemiş...” 2. CD, 17.02.2010 tarih, 2009/3729 E, 2010/4571 K.

olarak, o fiilin suç teşkil ettiğinin ileri sürülmesi gerekir.¹⁵⁴ CMK'nin 170'inci maddesine göre kovuşturma evresi iddianamenin kabulü ile başlar. Yine CMK'nin 225'inci maddesine göre, hüküm, ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve fail hakkında verilir.¹⁵⁵ Bu ilke tüm suçlar açısından uygulanır. Bu nedenle hangi fiil nedeniyle elektrik hırsızlığı suçundan kamu davası açılmış ise ancak o fiil nedeniyle yargılama yapılabilir. İddianamede bahsedilmeyen bir kaçak elektrik kullanma eylemi nedeniyle fail cezalandırılmaz.¹⁵⁶ Ancak maddi olaydan iddianamede bahsedilir de sevk maddesi maddi olaya uygun olmazsa mahkeme sanığa CMK'nin 226'ncı maddesi gereğince ek savunma hakkı tanımak suretiyle bu eylem nedeniyle hüküm verebilir. Örneğin, 20.05.2010 ve 15.06.2010 tarihli eylemlerden bahisle kaçak elektrik kullanma eylemi nedeniyle TCK'nin 142/1-f maddesi gereğince failin cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmış olsun. Bu durumda iki ayrı maddi vakıadan iddianamede bahsedilmiş olduğundan teselsül hükümlerinin uygulanması için faile TCK'nin 43/1 maddesi uyarınca ek savunma hakkı tanınarak verilen cezanın zincirleme suç hükümleri gereğince arttırılması mümkündür.

Konu ile ilgili şu ihtimali değerlendirmekte yarar görüyoruz. Şöyle ki, failin harici bir hat çekmek suretiyle aynı mahalde bulunan birden çok evde veya işyerinde veyahut eklentilerinde kaçak elektrik kullanması halinde müteselsil suç hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağıdır. Failin bir eve çekmiş olduğu kaçak hat ile birden çok elektrikli aleti çalıştırması halinde tek suçun oluştuğu şüphesizdir. Keza eklentilerin de ev veya işyerlerine dâhil olduğu düşünüldüğünde hem ana yapıda hem de eklentilerinde aynı anda kaçak elektrik kullanılması da tek hırsızlık suçunu oluşturur

¹⁵⁴ ÖZTÜRK, Bahri / ERDEM, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 9.B, Ankara, 2006, s.180; KUNTER, Nurullah / YENİSEY, Feridun / NUHOĞLU, Ayşe, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 14.B, İstanbul, 2006, s.31.

¹⁵⁵ Bu kurala davasız yargılama olmaz ilkesi de denir. Ayrıntılı bilgi için bkz, ÖZTÜRK, Bahri / ERDEM, Mustafa Ruhan / SAYGILAR, Yasemin F., Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Kavramları, 4.B, Ankara, 2006 s.109.

¹⁵⁶ “Sanık hakkında iddianame ile yalnız 07.05.2003 tarihli kaçak elektrik tespit tutanağı ile ilgili dava açıldığı halde, iddianamede dava konusu yapılmayan eylemler için teselsül nedeniyle 765 sayılı TCK'nin 80. maddesi uygulanarak fazla ceza tayini” 2. CD, 28.09.2010 tarih, 2009/44778 E, 2010/26707 K.

ve bu gibi durumlarda teselsül hükümlerinin uygulanması olanaksızdır. Ancak failin bir apartmanda bulunan iki ayrı evinde veya hem evinde hem de evinin yanında bulunan işyerinde aynı anda kaçak elektrik kullanması iki ayrı hırsızlık suçunun oluşmasına sebebiyet verir. Zira her ev veya işyeri suç bakımından ayrı bir birimdir. Ayrıca suçun “*değişik zaman aralığında*” işlenmesi kriteri de uygulanamayacağından teselsül hükümleri uygulanamaz.

c) Fikri İçtima

Fikri içtima hem 765 sayılı yasada hem de 5237 sayılı yasada elektrik hırsızlığı suçu yönünden herhangi bir özellik göstermez.

J. SUÇUN “NİTELİKLİ HAL” OLMASI

Hırsızlık suçunun basit hali için öngörülen ceza miktarı “bir yıldan üç yıla kadar” hapis cezası olduğu halde “*nitelikli haller*” başlığını taşıyan 142’nci maddenin birinci fıkrasının f bendine göre aynı suçun elektrik enerjisi hakkında işlenmesi halinde, “*iki yıldan beş yıla kadar*” hapis cezasına hükmolunacağı düzenlenmiştir.

Anılan düzenlemenin gerekçesinde hırsızlık suçunun elektrik enerjisi hakkında işlenmesinin suçun nitelikli hâli olduğu belirtildikten sonra suçun temadi hâlinde işlenmesinin, bu nitelikli hâlin kabulünde etkili olduğu belirtilmiştir.¹⁵⁷

765 sayılı yasada elektrik hırsızlığı, hırsızlık suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmemiştir. Mülga kanununun 492/2 maddesine uyan elektrik hırsızlığı suçları “*Kanunen veya Hükümetin*¹⁵⁸ *emri ile resmen mühür altına alınmış şeyler hakkında işlendiği için*” nitelikli hal olarak kabul ediliyor, usulünce mühürlenmeyen sayaç

¹⁵⁷ YILMAZ, Zekeriya, Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara, 2004, s. 210.

¹⁵⁸ Hükümet tabiri Devlet manasında anlaşılmalıdır. Bkz; TAŞDEMİR / ÖZKEPİR, (1993), s.118.

harici kaçak elektrik kullanılması suçun basit şekli olarak nitelendiriliyordu. Yargıtay'ın uygulamaları da bu yöndeydi.¹⁵⁹

5237 sayılı Kanun ETCK'deki ayrıma son vermiştir. TCK'ye göre hırsızlığın elektrik enerjisi hakkında işlenmesi yeterli olup, ayrıca yetkili mercilerce usulünce mühürlenmiş sayacın varlığı suçun sübutu veya nitelikli halin oluşumu bakımından gerekli ve belirleyici değildir. Bu nedenle, elektrik hırsızlığı suçu ne şekilde işlenirse işlensin hırsızlığın nitelikli hali sayıldığından TCK'nin 142/1.f maddesi kapsamında değerlendirilecektir.¹⁶⁰ Ayrıca ETCK'de olduğu gibi suçun kanunen veya hükümetin emri ile resmen mühür altına alınmış şeyler hakkında işlenmesi suçun unsuru olmadığından yetkili idare tarafından kaçak elektrik kullanılmasının engellenmesi amacıyla konulan mührün bozularak kaçak elektrik kullanılması halinde elektrik hırsızlığı yanında TCK'nin 203'üncü maddesinde düzenlenen mühür bozma suçu oluşacak olup failin bu suçtan ayrıca cezalandırılması gerekecektir. Yani burada gerçek içtima kuralları uygulama alanı bulur.

Suçun nitelikli halinde maddi unsur yalnızca "elektrik enerjisi" olduğundan diğer enerji kaynaklarına yönelik olarak işlenen hırsızlık suçlarında bu nitelikli hal uygulama olanağı bulmaz.¹⁶¹ Şartları varsa TCK'nin 142/3 maddesi hükmü uygulanabilir.¹⁶²

¹⁵⁹ "Suç tarihi ve öncesinde sayacın mühürlü olup olmadığına katılan kurumdan sorulup duraksamaya yer bırakmayacak şekilde dayanakları ile birlikte araştırılarak, sonucuna nazaran sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, sayacın mühürlü olduğuna ilişkin kanıtların nelerden ibaret olduğu karar yerinde gösterilmeden yazılı biçimde 765 sayılı TCK'nin 492/2 maddesiyle hüküm kurulması," 6.CD, 26.09.2007 tarih, 4267/6514, (BAKICI, s.16).

¹⁶⁰ GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.31.

¹⁶¹ POLAT / ARSLAN POLAT, s.1470.

¹⁶² POLAT / ARSLAN POLAT s.1470.

K. SUÇA ETKİ EDEN NEDENLER

1. Suçun Gece Vakti İşlenmesi

Genel bir ağırlatıcı nedeni düzenleyen TCK'nin 143'üncü maddesine göre, “*Hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte birine kadar artırılır.*” Gece vakti, 765 sayılı yasada yalnızca bina ve eklentilerinden yapılan hırsızlık suçlarında nitelikli hal olarak kabul edilmişken TCK’de suçun temel şeklinin veya nitelikli hallerinin tümünün gece vakti işlenmesi ağırlatıcı neden olarak kabul edilmiştir.¹⁶³ Gece vaktinin ağırlatıcı neden olarak kabulünde komisyon görüşmeleri sırasında da ifade edildiği üzere,¹⁶⁴ failin gecenin karanlığının sağladığı avantajlı konumdan yararlanması, failin tanınmasının zor oluşu, yakalanma ihtimalinin az oluşu, mağdurun korunmaya daha fazla muhtaç olması gibi nedenler etkili olmuştur.¹⁶⁵

Gece vakti deyiminden ne anlaşılacağı TCK'nin 6/1.e maddesinde açıklanmıştır. Buna göre gece vakti, “*güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi*”dir. Güneş doğuş ve batış saatleri günbegün değiştiğinden suçun işlendiği vaktin gece olup olmadığı tespit edilmelidir. Suçun gece vakti ya da gündüz vakti işlendiği tespit edilemiyorsa suçun gündüz işlendiği kabul edilmelidir.¹⁶⁶ Uygulamada olay saatinin tespit edilmesine rağmen gece veya gündüz olduğu hususunda tereddüt bulunuyor ise Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Adli Tıp Kurumu, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi birimlerden bu husus sorulabiliyordu.¹⁶⁷ Gece vakti hususundaki tereddütlerin Kandilli Rasathanesinden sorulmasına ilişkin Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 15.10.2004 tarihli genelgesi 01.01.2006 tarihli genelge ile

¹⁶³ PARLAR / HATİPOĞLU, *Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar*, s.46; GÜNDEL, (*Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları*), s.37.

¹⁶⁴ *Tutanaklarla Türk Ceza Kanunu*, s.560–561.

¹⁶⁵ SOYASLAN, (*Özel Hükümler*), s.308; POLAT / ARSLAN POLAT, s.1485.

¹⁶⁶ TOZMAN, Önder, “Suçsuzluk Karinesi: Türk Hukukundaki Sonuçları”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XI, S.3–4, Aralık 2007, s.327–328.

¹⁶⁷ GÜNDEL, (*Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları*), s.37.

yürürlükten kalkmıştır.¹⁶⁸ Bu husus uygulamada artık UYAP sisteminde yer alan güneşin doğuş-batış saatleri ekranından açıkça görülebilmektedir.

Mütemadi olarak işlenme niteliğine sahip olan¹⁶⁹ elektrik hırsızlığının gün içerisinde en çok enerji sarfiyatı yapılan gece vaktinde de işlendiği hususunda şüphe bulunmamaktadır. Ancak Yargıtay elektrik hırsızlığı suçlarında suçun gece vakti işlenmesi nedeniyle artırım uygulanamayacağını kararlarında istikrarlı bir şekilde kabul etmiştir.¹⁷⁰

Ancak fiilin temadi etmesi ve konutlarda enerjinin daha ziyade gece saatlerinde kullanılması nedeniyle 143'üncü madde hükümlerinin uygulanabileceğini düşünen yazarlar da bulunmaktadır.¹⁷¹

2. Malın Değerinin Azlığı Kavramının Elektrik Hırsızlığı Suçunda Uygulanması

Bilindiği gibi TCK'nin 145'inci maddesinde, hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle verilecek cezada indirim yapılabileceği,

¹⁶⁸ POLAT / ARSLAN POLAT, s.1485.

¹⁶⁹ SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.303.

¹⁷⁰ “Elektrik hırsızlığı suçunun niteliği gereği 5237 sayılı TCK'nin 143'üncü maddesinin uygulanması olanağı bulunmadığı gözetilmeden, suçun gece vakti işlendiğinden bahisle cezada artırım yapılması suretiyle sanık hakkında fazla cezaya hükmedilmesi”, 2. CD, 14.02.2011 tarih, 2009/34880 E, 2011/2641 K; “Kaçak elektrik kullanma suçunda 5237 sayılı TCK'nin 143. maddesinin uygulama imkânı olmadığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması”, 2. CD, 04.05.2011 tarih, 2009/43875 E, 2011/9429 K; “Sanıkların serasında kaçak elektriğin su motorunun (motopomp) çalıştırılmasında kullanıldığı iddia edilmesine, bilirkişinin de hesaplamasını buna göre yapmış olmasına ve suçun niteliği gereği dava konusu eylemde 5237 sayılı TCK'nin 143. maddesinin uygulanma olanağı bulunmamasına karşın; sanıkların kaçak hat ile sokak lambasını gece vakti çalıştırdıklarından ve eylemin gece işlendiğinden bahisle verilen cezada artırım yapılması”, 2. CD, 22.02.2011 tarih, 2009/26965 E, 2011/3213 K; “Elektrik hırsızlığı suçunun niteliği gereği 5237 sayılı TCK'nin 143. maddesinin uygulanması olanağı bulunmadığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurularak fazla ceza tayini”, 2. CD, 13.05.2010 tarih, 2009/13598 E, 2010/16062 K; “Sanığa atılı suçun geceleyin işlenmesinden dolayı tayin olunan cezanın TCK'nin 143.maddesi ile artırılamayacağı gözetilmeden ilgili maddenin uygulanması suretiyle sanığa fazla ceza tayini”, 2. CD, 13.04.2011 tarih, 2009/25311 E, 2011/7729 K; “Elektrik hırsızlığı suçunun niteliği gereği 5237 sayılı TCK'nin 143.maddesinin uygulama olanağı bulunmadığı gözetilmeden, suçun gece vakti işlendiği gerekçesiyle hükmedilen cezada artırım yapılması suretiyle sanık hakkında fazla cezaya hükmedilmesi”, 2.CD, 11.04.2011 tarih, 2009/42818 E, 2011/7325 K.

¹⁷¹ GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.37.

hatta suçun işleniş şekli ve özellikleri de göz önünde bulundurularak ceza vermekten vazgeçilebileceği düzenlenmiştir.¹⁷² Bu madde ile hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle cezada indirim yapılması veya ceza vermekten sarfınazar edilmesi konusunda hâkime takdir yetkisi tanınmış ve böylece değeri düşük malların çalınması halinde faile ağır cezalar verilmesinin toplumun adalet duygusu üzerinde bıraktığı olumsuz etkinin giderilmesi istenmiştir.

765 sayılı yasanın 522'nci maddesinin 1'inci fıkrasında yer alan, “*cürmün mevzuu olan şeyin veya ika edilen zararın kıymeti pek fahiş ise mahkeme cürme mahsus olan cezayı yarısına kadar artırır ve eğer hafif ise yarısına ve eğer pek hafif ise üçte birine kadar eksiltir.*” hükmü yeni yasaya alınmamıştır. Yeni düzenleme karşısında artık 765 sayılı yasa da olduğu gibi suç konusunun değerinin “*hafif, pek hafif, fahiş, pek fahiş*” olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.¹⁷³ Ayrıca ETCK'da hâkime malın azlığı halinde ceza vermektan vazgeçme yetkisi tanınmamıştı.¹⁷⁴ Yasa koyucu malın değerinin belirlenmesine ilişkin herhangi bir ölçü getirmediğine ve Yargıtay'ca da böyle bir uygulama yapılmadığına göre, Hâkim, artık maddi olaya göre malın değerini az görür veya bu değer in faile ceza verilmesini gerektirmeyecek derecede ehemmiyetsiz olduğu kanaatine varırsa cezadan indirim yapabileceği gibi ceza vermektan de vazgeçebilir. Bunun yanında malın değerinin ağırlığı artırım nedeni olarak öngörülmediğinden bu husus ancak cezanın belirlenmesini düzenleyen 61'inci madde hükmüne göre dikkate alınabilecektir.¹⁷⁵ Yargıtay, bir kararında, 5237 Sayılı TCK'nin 145'inci maddesindeki “*malın değerinin azlığı*” kavramının 765 Sayılı TCK'nin 522'nci maddesindeki hafif ve pek hafif ölçütleriyle her iki maddenin de cezadan indirim olanağı sağlaması dışında benzerliği bulunmadığını, değer azlığının 5237 sayılı Kanuna özgü, ayrı ve yeni bir kavram olduğunu, bunun daha çoğunu alabilme

¹⁷² Maddenin 29.06.2005 tarih ve 5377 sayılı yasanın 16'ncı maddesi ile değiştirilmeden önceki hali “*Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermektan de vazgeçilebilir.*” şeklindeydi.

¹⁷³ GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.39.

¹⁷⁴ NOYAN, Erdal, Hırsızlık ve Yağma Suçları, Ankara, 2005, s.266.

¹⁷⁵ NOYAN, Hırsızlık Suçları, s.244.

olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması durumunda olayın özelliği değerlendirilerek yasal ve yeterli gerekçeleri açıklanmak suretiyle uygulanabileceğini belirtmiştir.¹⁷⁶

TCK'nin "*malın değerinin az olması*" başlıklı 145'inci maddesi, Yargıtay 2'nci ve 6'ncı Ceza Daireleri tarafından madde metninde ve gerekçesinde belirtilmeyen bir şekilde yorumlanmıştır. Anılan Dairelere göre, malın değerinin azlığı kavramı; daha çoğunu alabilme olanağı varken, yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması durumunda suçun işleniş şekli ve özellikleri göz önünde bulundurularak uygulanmalıdır.¹⁷⁷

Malın azlığı kavramını konu edinen Yargıtay Ceza Genel Kurulunun bir kararında, "Madde ile hırsızlık suçlarında, suça konu değer azlığı nedeniyle yargıca, cezadan indirim yapma veya ceza vermeme yönünde geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. ... Yargıtay 6. Ceza Dairesinin bir kararında "değer azlığı" ile ilgili olan ve içtihadı "daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca gereksinimi kadar ve değer olarak az olan şeyi alma" halleri ile sınırlıymışçasına yansıtılan görüşünün, 145'inci madde uygulamasında bütünüyle reddedilmesi mümkün görülmemekte ve maddenin uygulanabileceği hallerden bir tür olarak kabul edilmekte ise de, maddenin, sadece ve yalnız bu tanımlamayla sınırlandırılması olanaklı değildir. 145'inci maddenin gerek ilk şekli, gerekse değiştirilmiş biçimi; ortak tanımlama ile hırsızlık suçunun konusunu oluşturan değer az olmasını temel almaktadır. Değer azlığı ile Yasa Koyucu tarafından neyin kastedildiği duraksamaları önleyecek biçimde açıklığa kavuşturulmamış, rakamsal bir sınırlandırma getirilmemiş ve fakat yargıca, yargılama konusu maddi olayla ilgili olarak takdir ve değerlendirme yetkisi tanınmıştır. Ne var ki Yasa Koyucu, yargıcın takdirini, soyut ve farklı bir disiplinle sınırlandırmıştır. O da "az olarak kabul edilecek değer" yargıcın takdirinde, ceza

¹⁷⁶ 2.CD, 21.03.2011 tarih, 2009/38119 E, 2011/5698 K.

¹⁷⁷ "5237 Sayılı TCK'nin 145. maddesinde düzenlenen "malın değerinin azlığı" kavramının; daha çoğunu alabilme olanağı varken, yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması durumunda suçun işleniş özelliği değerlendirilerek, yasal ve yeterli gerekçeleri açıklanmak suretiyle uygulanabileceği, olayda sanığa atılı suça ilişkin TCK'nin 145. maddesinin uygulanma koşullarının bulunmadığının gözetilmemesi karşı temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır." 2. CD. 22.03.2011 tarih, 2009/37177 E, 2011/5781 K.

vermekten vazgeçmesini gerektirebilecek ehemmiyetsiz ölçüde olması, başka bir ifade ile değere dayalı ihlalin ceza verilmemeyi nesafeten haklı saydıracak alt düzeyde bulunmasıdır. Yargıç, çalınan veya çalınmaya kalkışılan bu değer azlığını ya indirimli bir cezayla ya da suçun işlenmesindeki özellikler itibariyle ceza vermemekle değerlendirebilecektir” denmiştir.¹⁷⁸ Ancak bu karara rağmen 2’nci ve 6’ncı Ceza Dairelerinin belirledikleri ölçüler çerçevesinde karar verdikleri görülmektedir. Doktrinde de sınırlama getiren görüşün eleştirildiği görülmektedir.¹⁷⁹

Elektrik hırsızlığı suçlarına bakmakla görevli dairelerden biri de Yargıtay 2’nci Ceza Dairesidir. Bu dairenin elektrik hırsızlığı suçlarında “malın değerinin azlığı” kavramının uygulanabileceğini gösteren istisnai kararları dışında¹⁸⁰ genel eğilimi, “kaçak elektrik kullanma suçunun işleniş şekline göre malın değerinin azlığı kavramının uygulama kabiliyeti bulunmadığı yönündedir.¹⁸¹

Kanaatimizce, yasa koyucu tarafından “malın değerinin azlığı” ile “suçun işleniş şekli ve özellikleri” dışında bir ölçüt getirilmediği ve yasa koyucu tarafından açıkça belirtilmeyen bir ölçütün failin aleyhine sınırlanarak yorumlanamayacağı

¹⁷⁸ CGK, 13.11.2007 tarih, 210/234 K. (BAKICI, Sedat / YALVAÇ, Gürsel, 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, Ankara, 2008, s.228–229).

¹⁷⁹ ÖZBEK, Veli Özer, Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, Cilt. II, Ankara, 2008, s.1000.

¹⁸⁰ “Oluşa ve dosya içeriğine göre sanık Mustafa’nın yeni yaptırdığı apartmanın abonelik işlemleri için Tedaş’a başvurduğu, Tedaş görevlilerinin tesisat kontrolü yapmak ve sayaçları mühürlemek amacıyla geldiklerinde ortak kullanım için bağlanan sayacın amperajı uygun görülmediğinden sayacın değiştirilmesi için bilgi verilip sayacın söküldüğü ve sanığın savunmasına göre önerilen sayacın Hakkari’de bulunmaması nedeniyle Van iline sipariş verildiği ve sayaç gelinceye kadar 2-3 günlük kısa bir sürede merdiven otomatığına ait elektriğin diğer sanık Ş. Tarafından direkt bağlanmak suretiyle sayaçsız olarak kullanıldığı olayda, olayın oluş şekli itibariyle 5237 sayılı TCK’nin 145. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi” 2. CD, 18.12.2007 tarih, 15249 E, 17246K.

¹⁸¹ “5237 sayılı TCK’nin 145. maddesinde yer alan "malın değerinin az olması" daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan şeyin alınması olup, olayın özelliği değerlendirilerek yasal ve yeterli gerekçeleri de açıklanarak uygulanabileceği gözetilmeden, somut olaydaki kaçak elektrik kullanma suçunun işleniş şekline göre uygulama olanağı bulunmayan anılan madde uyarınca değer azlığından bahisle, yazılı şekilde sanık hakkında ceza tayinine yer olmadığına karar verilmesi,” 2. CD. 17.03.2011 tarih, 2009/36268 E. ve 2011/5423 K; “5237 sayılı TCK’nin 145. maddesinde yer alan "malın değerinin az olması" kavramı daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan şeyin alınmasını ifade ettiği ve olayın özelliği değerlendirilerek yasal ve yeterli gerekçeleri de açıklanmak suretiyle uygulanabileceği gözetilmeden, somut olaydaki kaçak elektrik kullanma suçunun işleniş şekline göre uygulama olanağı bulunmayan anılan madde uyarınca değer azlığından bahisle, sanık hakkında yazılı şekilde ceza tertibine yer olmadığına karar verilmesi,” 2. CD, 16.03.2011 tarih, 2009/27605 E. ve 2011/5364 K.

düşüncesiyle kaçak elektrik kullanımı halinde de malın değeri az görülür ise hâkimin takdirini kullanarak cezadan indirim yapabilmesi veya ceza vermekten vazgeçebilmesi mümkün olmalıdır.¹⁸²

Malın değerinin az olup olmadığını belirleme yetki ve takdiri hâkime aittir. Takdirin hâkime ait olması, keyfi olarak kullanılabilmesi manasına gelmemektedir. Takdirin somut olaya uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığı denetlenebilmelidir.¹⁸³ Ayrıca malın değerinin zarar görenin veya failin durumundan bağımsız olarak “objektif” bir biçimde tespit edilmesi gerekmektedir. Bu anlamda, malın değerinin az olup olmadığının belirlenmesi bakımından mağdurun fakir veya zengin olması önem taşımaz.¹⁸⁴ Malın değeri, karar tarihi itibarıyla değil suçun işlendiği zaman dikkate alınarak belirlenmelidir.¹⁸⁵ Bu nedenle, suçun işlenmesinden sonra, malın değerinin azalıp artması, 145’inci maddenin uygulanması bakımından göz önüne alınmaz.

Hırsızlık konusu malın ele geçirilememiş veya değerinin tespit edilememiş olması ile failin fiilinin teşebbüs aşamasında kalmış olması hallerinde şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereği değeri az olduğu kabul edilmelidir.¹⁸⁶ Yine failin hırsızlık konusu malın değeri hususunda yanılarak değerli bir şeyi değersiz olduğunu

¹⁸² GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.39.

¹⁸³ “Hâkim, takdir hakkını kullanırken, ülkemizin ekonomik durumunu, paranın yıllara göre satın alma değerini, orta gelirli insanların gelirini göz önünde tutmak ve değerinin hafif mi olduğunu “objektif” bir şekilde belirleyerek yasanın kendine tanıdığı sınırlar içinde takdir ve adalete uygun göreceği oranda cezayı eksiltmelidir”. CGK, 8.2.2000 Tarih, 2000/8-7 E. ve 2000/11 K; “Yargıç her somut olayda, suçun işleniş şekli, mağdur veya sanığın konumu, olayın gerçekleştiği yer ve zamanı dikkate alacak, 5237 sayılı TCK’nin 3. maddesinde öngörüldüğü üzere, “işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı” olacak şekilde ceza adaletini sağlayacaktır. Görüldüğü gibi madde ile getirilen sistem, sadece malın değerinin objektif ölçülere göre belirlenerek cezadan indirim veya ceza verilmemesinden ibaret değildir. Olayın özelliği, mağdurun konumu, failin kişiliği ve suçun işleniş şekli, her somut olayda değerlendirmeye konu edilecek, meydana gelen haksızlığa faili iten etkenler ve bu haksızlığın mağdur üzerindeki etkileri de gözetilerek, maddenin uygulanıp uygulanmaması ve özellikle ceza verilmeme haliyle ilgili seçeneğin, eylemin failine uygun düşüp düşmeyeceği belirlenecek ve muhakkak ki şekillenen takdirin gerekçesi kararda gösterilecektir.” CGK, 13.11.2007 tarih, 2007/6-210 E, 2007/234 K.(Yargıtay Kararları Dergisi, C.34, S.5, Mayıs 2008, s.972).

¹⁸⁴ ÖZBEK, (Cilt II), s.1000; NOYAN, Hırsızlık ve Yağma Suçları, s.267.

¹⁸⁵ NOYAN, Hırsızlık ve Yağma Suçları, s.267.

¹⁸⁶ TOZMAN, s.327; ÖZBEK, (Cilt II), s.1001; TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / ÖNOK, Murat, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’na Göre Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 3.B, Ankara, 2006, s.426.

düşünerek aldığı anlaşılır ise TCK'nin 30'uncu maddesinin 2'nci fıkrası gereğince hatasından yararlanır.

Cezadan yalnızca indirim gerektiren 144'üncü maddenin takibinin şikâyete tabi tutulması, ancak gerektiğinde ceza verilmeyebilecek 145'inci maddenin takibinin şikâyete tabi tutulmaması ve ayrıca 145'inci maddede aynı nedenin hem cezadan indirim nedeni hem de ceza verilmeyebilecek bir hal olarak düzenlenmesi hukuk tekniği açısından doğru bulunmamış ve eleştirilmiştir.¹⁸⁷ Özgenç, maddede indirim oranı belirlenmemesinin nedenini hapis cezasının alt sınırının bir ay olması ile açıklamıştır.¹⁸⁸

TCK'nin 145'inci maddesinin uygulanmasının Hâkimin takdir yetkisinde bulunması nedeniyle bu kararlara karşı kanun yararına bozma isteminde bulunulamaz.¹⁸⁹

Son olarak belirtmeliyiz ki, Kanunda malın değerinin az olması halinde, cezada hangi oranda indirim veya artırım yapılacağı konusunda bir düzenleme mevcut değildir. Kanun koyucu yalnızca cezanın hâkim tarafından indirileceğini düzenlemekle hâkimin takdir yetkisinin bulunduğunu kabullenmiştir.

3. Kullanma Hırsızlığı

TCK'nin 146'ncı maddesinde, *“hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması hâlinde bu hüküm uygulanmaz”* hükmü yer almaktadır. Bu hırsızlık şeklinin oluşması için kişi sahibinin rızası olmaksızın malı alırken, bunu belli bir süre

¹⁸⁷ ÖZEN, Mustafa, “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Üzerine Bazı Tespit ve Değerlendirmeler”, Terazi Hukuk Dergisi, Y.2, S.8, Nisan 2007, s.87.

¹⁸⁸ Tutanaklarla Türk Ceza Kanunu, s.572.

¹⁸⁹ “5237 sayılı TCK'nin 145. maddesinin uygulanması hâkimin takdirinde olup, takdire ilişkin konularda kanun yararına bozma isteminde bulunulamayacağından ve sanığa atılı elektrik hırsızlığı suçunun niteliği itibarıyla 5237 sayılı TCK'nin 143. maddesi uyarınca artırım yapılması söz konusu olmadığından yerinde bulunmayan d ve e bendinde belirtilen kanun yararına bozma istemlerinin reddine”, 2. CD, 12.02.2008 tarih, 2007/20292 E, 2008/2320 K.

kullandıktan sonra iade etmek amacıyla hareket etmesi gerekir. Yani failde malı geçici süre kullanıp zilyedine iade etme bilinç ve iradesinin bulunması gerekir.¹⁹⁰ Kullanma hırsızlığında, kullanmanın her hâlde kısa sayılacak bir süre devam etmesi temel koşuldur.¹⁹¹

Kullanma hırsızlığının manevi unsuru, geçici olarak yararlanma kastıdır. Failin iade maksadı yok ise kısa bir süre sonra iade edilmiş olsa dahi kullanma hırsızlığından söz edilemez.¹⁹² Burada ancak rızaen iade kurallarının uygulanması gündeme gelebilir.¹⁹³ Suçun, malın geçici süre kullanılıp iade etmek üzere işlenmiş olduğu somut olayda açıkça anlaşılmalıdır.¹⁹⁴

Kullanma hırsızlığı suçunun doğasından kaynaklandığı üzere suça konu malın kullanılmakla tükenmeyen, bir müddet istifade edildikten sonra iade edilebilecek cinsten olması gerekir. Yani malın geçici süre kullanılıp iadesi mümkün olmalıdır.¹⁹⁵ Kullanmakla veya yararlanmakla tükenen ve artık zilyedine iadesi mümkün olmayan mallar hırsızlık suçuna konu olabilir ise de kullanma hırsızlığına konu olamazlar. Örneğin, gıda ürünleri, akaryakıt ve kozmetik ürünler geçici kullanıma müsait değildir.¹⁹⁶ Elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunda suç konusu elektrik enerjisi olduğuna ve elektrik enerjisi de alınmakla tükenme niteliğine sahip olduğuna göre suçun niteliği gereği TCK'nin kullanma hırsızlığını düzenleyen 146'ncı maddesinin

¹⁹⁰ MERAN, s.57; SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.309.

¹⁹¹ Bkz. madde gerekçesi; ŞAHİN / ÖZGENÇ, s.238.

¹⁹² GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.39.

¹⁹³ NOYAN, Hırsızlık ve Yağma Suçları, s.270–271.

¹⁹⁴ “Çalınan malın kısa süre ile kullanılmış olması ve zilyedine geri verilmesi veya kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakılmış olması gerekir. Henüz bırakılmamış ise iade edilmek üzere alındığının açıkça anlaşılması gerekir.” CGK, 30.3.2004 tarih ve 2004/60–76, (NOYAN, Hırsızlık ve Yağma Suçları, s.271); “Sanığın yakalanış şekli ve yukarıdaki tespitler nazara alındığında, taşıtın iade edilmek üzere alındığını açıkça gösteren ve kastın bu şekilde olduğunu oraya koyan herhangi bir kanıt bulunmadığı gibi, aracın kolayca bulunabilecek bir yere terk edilmemiş olması ve yakınanın başvurusu üzerine kolluk görevlilerince terk edildiği yerde bulunduğu olayda TCK'nin 494/1 maddesinin uygulanma koşulları bulunmamakta, olayın oluş şekli de hırsızlık eyleminin aracın mülkiyetine yönelik olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.” CGK, 10.02.2004 tarih, 2003/6–302 E, 2004/24 K.

¹⁹⁵ NOYAN, Hırsızlık ve Yağma Suçları, s.270; GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.39.

¹⁹⁶ GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.39.

fail hakkında uygulama olanağı yoktur. Bu husus Adalet komisyonu görüşmeleri sırasında elektriğin kullanmaya değil tüketmeye müsait olduğu şeklinde belirtilmiştir.¹⁹⁷ Yargıtay kararlarında da elektrik hırsızlığı suçlarında kullanma hırsızlığı olup olmadığı tartışmasına rastlanmamıştır.

4. Ağır ve Acil Bir İhtiyacı Karşılama İçin Hırsızlık

TCK'nin 147'nci maddesinde *“hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi hâlinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir”* hükmü yer almaktadır.

Doktrinde, zaruret halinin TCK'nin 25/2 maddesinde düzenlendiği, ayrıca hırsızlık suçunda yeniden düzenleme yapılmasının gereksiz olduğu ve kanun yapma tekniği bakımından yerinde olmadığı belirtilerek eleştirilmiştir.¹⁹⁸ Ancak uygulamada genel kabul gören ve kanaatimizce de daha uygun olan diğer görüşe göre TCK'nin 25/2 maddesinde düzenlenen zaruret hali ile TCK'nin 147'nci maddede düzenlenen *“ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için hırsızlık”* düzenlemeleri birbirinden farklıdır. Zira 147'nci madde bir hukuka uygunluk nedeni veya kusurluluğu tamamen ortadan kaldıran bir hal değildir. Bunun gibi 147'nci maddenin uygulanabilmesi zaruret halinin TCK'nin 25/2 maddesinde belirtilen ağırlığa ulaşmamış olması gerekir. Burada hâkime indirilmiş de olsa faile ceza verme olanağı tanınmıştır.¹⁹⁹ TCK'nin 25/2 maddesindeki koşulların varlığı halinde faile ceza verilmeyecek olup bu hususta hâkimin takdir yetkisi bulunmamaktadır.

Ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için hırsızlık suç bakımından *“ağır”* ve *“acil”* ihtiyaç halleri için bir kıstas getirilmemiştir.²⁰⁰ Madde gerekçesinde *“ağır ve acil ihtiyaç”* olarak, hasta çocuk için ilaç çalınması, açlık nedeniyle gıda maddesi

¹⁹⁷ Tutanaklarla Türk Ceza Kanunu, s.574.

¹⁹⁸ ARTUK, Mehmet Emin / ÇINAR, Ali Rıza, Yeni Bir Ceza Kanunu Arayışları ve Adalet Alt Komisyonu Tasarısı Üzerine Düşünceler, Ankara, 2004, s.81; UĞURLU, İbrahim Halil, Hırsızlık Suçu, Ankara, 2010, s.162.

¹⁹⁹ PARLAR / HATİPOĞLU, Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar, s.44.

²⁰⁰ PARLAR, s.157.

çalınması gibi durumlar gösterilmiştir. Doktrinde, “*ağır ve acil ihtiyaç*”tan maksat, derhal karşılanmadığı takdirde kişinin hukuken korunan herhangi bir yararının tehlike ile karşı karşıya kalacak olması olarak gösterilmiştir.²⁰¹

Maddenin Adalet Komisyonu görüşmeleri sırasında maddenin konuluş nedeni haksızlığın derecesinin az olması, diğer ülke hukuklarında bu yönde düzenlemeler bulunması ve daha adil bir karar verilmesi için yetki tanınması şeklinde açıklanmıştır.²⁰²

İhtiyacın acil olması, önemli bir zarar olmadan tatmin edilmesinin geciktirilmemesi demektir. İhtiyacın esaslı nitelikte olması gerekir. Cinsel ihtiyaçlar hiçbir zaman esaslı olarak kabul edilemez.²⁰³

TCK'nin 147'nci madde hükmü ETCK'nin 494'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası karşılığıdır. ETCK'nin anılan maddesinde “*Hırsızlık; ... zaruret haline ulaşmayan ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için bir mal, ... hakkında işlenirse, faile iki aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. Yukarıdaki bentlerde yazılı hallerde cürmün kovuşturulması şikâyete bağlıdır.*” hükmü yer almaktaydı. ETCK'nin anılan düzenlemesi ile TCK'nin 147'nci maddeleri unsurlar yönünden birbirleriyle örtüşmektedir. Yalnızca yaptırımlarda farklılıklar bulunmaktadır.²⁰⁴

Yargıtay, elektrik hırsızlığı suçu ile ilgili olarak “*ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için hırsızlık*” maddesi (TCK m.147) ile ilgili olarak şu şekilde karar vermiştir. “5237 sayılı TCK'nin 147'nci maddesine göre hırsızlık suçunun ağır ve acil ihtiyacı karşılamak için işlenmesi halinde, olayın özelliğine göre verilecek cezadan indirim yapılabileceği gibi, ceza verilmekten de vazgeçilebileceği belirtilmiştir. Olayımızda, sanığın tansiyon köprüsü düşük halde kaçak elektrik kullandığı iddiası ile hakkında tutanak düzenlenmiş, sanık oğlunun beynindeki rahatsızlık dolayısıyla yatalak olduğunu, tedavisi olmayıp, elektrikle çalışan bir cihaz

²⁰¹ ERDEM, Mustafa Ruhan, “Türk Ceza Kanunu’nda Malvarlığına Karşı Suçlar” <http://www.ceza.bb.adalet.gov.tr/makale.htm>, (24.02.2011), s.10.

²⁰² Tutanaklarla Türk Ceza Kanunu, s.569.

²⁰³ SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.315.

²⁰⁴ GÜNDEL, (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları), s.40.

yardımı ile yaşayabildiğini, sosyal güvenceleri ve gelirleri olmadığından atılı suçu işlediğini savunmuş ise de, dosyada mevcut "gömme izin kâğıdına" göre, sanığın oğlunun suç tespit tutanağından önce 16.08.2004 tarihinde öldüğünün anlaşılması karşısında, 5237 sayılı TCK'nin 147'nci maddesinin şartlarının oluşmadığı gözetilerek duruşmaya devamla toplanan delillere göre bir karar verilmesi gerekirken, sanığın atılı suçu ağır ve acil ihtiyaçlarını karşılamak kastıyla işlediği ve zorunluluk hali bulunduğu şeklindeki yasal olmayan gerekçeyle 5237 sayılı TCK'nin 147'nci maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.”²⁰⁵

Yargıtay'ın yukarıda belirtilen kararından elektrik hırsızlığı suçlarında TCK'nin 147'nci maddesinin uygulanabileceği sonucuna varılabilir. Ancak çalınan elektrik yönünden ihtiyacın ağır ve acil olup olmadığı, malın sırf bu ihtiyacı karşılamak amacıyla çalınıp çalınmadığını, çalınan elektrik ile ihtiyaç arasında bir orantısızlığın bulunup bulunmadığı her olayın özelliği de dikkate alınarak hâkim tarafından takdir edilecektir.²⁰⁶ Şunu da belirtmek gerekir ki, Yargıtay günümüz koşullarında elektriğin günlük hayat koşullarında kullanılmasını zaruri bir ihtiyaç olarak görmemektedir.²⁰⁷

²⁰⁵ 2.CD, 25.11.2009 tarih, 2008/37264E, 2009/44523 K. (<http://emsal.yargitay.gov.tr>, (14.03.2011).

²⁰⁶ TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan, (Açıklamalı-İçtihatlı) Hırsızlık Suçları, Ankara, 2002, s.210; NOYAN, Hırsızlık Suçları, s.389.

²⁰⁷ “Sanığın borcundan dolayı sayacının sökülmesi üzerine, sayaçsız direkt hat bağlamak suretiyle kaçak elektrik kullandığının suç tutanağı ve sanığın ikrarı ile anlaşılması karşısında suçun tüm unsurlarıyla oluştuğu, 5237 sayılı TCK'nin 147. maddesindeki ağır ve acil ihtiyacın karşılanma zorunluluğunun somut olayda bulunmadığı gözetilmeden sanığın yüklenen suçtan mahkûmiyeti yerine atılı suçu zorunluluk hali bulunduğundan dolayı işlediği biçimindeki yasal ve yeterli olmayan gerekçeyle yazılı şekilde karar verilmesi,” 2. CD, 14.03.2011 tarih, 2009/36988 E, 2011/4937 K; “Sanık suç tarihinde evinin bahçesine diğer sanığa demir parmaklık yaptırdığı sırada kaynak makinesinin çalışması sırasında evin sigortasının atması nedeniyle, evin direğine geçici olarak bağlantı yaparak kaçak elektrik kullandığının anlaşılması karşısında sanığın bu eyleminin TCK'nin 147'nci maddesinde belirtilen ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işleyip işlemediğinin olayın özelliğine göre tartışılıp değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması bozmayı gerektirmiştir.” 6. CD, 22.11.2005 tarih, 2003/18628 E, 2005/11566 K.

5. Etkin Pişmanlık

TCK'nin 168'inci maddesinde, hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs ve karşılıksız yararlanma suçlarına özgü bir indirim nedeni öngörülmüştür. 168'inci maddeye göre;

“(1) Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs ve karşılıksız yararlanma suçları tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

(2) Etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde, verilecek cezanın yarısına kadarı indirilir.“

(3) Yağma suçundan dolayı etkin pişmanlık gösteren kişiye verilecek cezanın, birinci fıkraya giren hallerde yarısına, ikinci fıkraya giren hallerde üçte birine kadarı indirilir.

(4) Kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, ayrıca mağdurun rızası aranır.”

ETCK 523'üncü maddesinde,²⁰⁸ geri verme ve tazmin nedeniyle cezanın indirilmesi düzenlemesinin özel nitelikli bir suç sonrası etkin pişmanlık kurumu olduğu ve bu nedenle geri verme veya tazmin nedeniyle cezanın indirilebilmesi için,

²⁰⁸ TCK'nin 523'üncü maddesi, “Bu babın birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fasıllarında ve 516'ncı maddenin birinci fıkrasında ve 518 ve 519 ve 521 inci maddelerinde beyan olunan cürümlerden birini işleyen kimse kendi hakkında bir güne takibat icrasına başlanmadan evvel aldığı iade eylerse yahut işlenen fiilin mahiyetine ve sair ahvale nazaran red ve iade kabil olmadığı takdirde mutazarrırın zararını tamamen tazmin ederse göreceği ceza üçte birden üçte ikiye kadar indirilir.

Eğer bu red ve iade veya tazmin hususi takibat esnasında fakat işin mahkemeye verilmesinden evvel vuku bulursa failin göreceği ceza altıda birden üçte bire kadar indirilir.

494 üncü maddenin 2, 3 ve 4 numaralı bentleri ile 521.a ve 521.b maddelerinde yazılı cürümlerden dolayı da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.” şeklindeydi.

bunun gerçek bir pişmanlığın sonucu olarak gerçekleşmiş olması gerektiği kabul edilmekteydi.²⁰⁹

a) Etkin Pişmanlığın Uygulanma Koşulları

TCK'nin 168'inci maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için aşağıdaki şartların gerçekleşmesi gerekir.

(1) Maddede sayılan suçlardan birinin işlenmiş olması

Etkin pişmanlık hükümlerinin yalnızca hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs ve karşılıksız yararlanma suçları bakımından uygulama olanağı vardır. Bu nedenle, örneğin, yağma suçunda etkin pişmanlık hükümleri uygulanamaz. Madde ilk şekliyle (5377 sayılı yasa ile değiştirilmeden önce) yağma suçunda da etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına olanak sağlamaktaydı.

(2) Suçun Tamamlanmış Olması

Suçun tamamlanmış olması koşulu madde metninde “... suçları tamamlandıktan sonra” şeklinde tabir edilmiştir. Fail henüz suç tamamlanmadan kendi serbest iradesi ile icra hareketlerini yarıda bırakır veya suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse etkin pişmanlık hükümleri değil gönüllü vazgeçme hükümleri (TCK m. 36) uygulanır.

(3) Failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstermeleri

Geri verme veya tazmin, fail, azmettiren veya yardım eden tarafından yapılmış olmalıdır. İştirak halinde işlenen suçlarda yalnızca geri vermeyi veya

²⁰⁹ ERDEM, s.58.

tazmini gerçekleştiren şerikler etkin pişmanlıktan yararlanabilir. Sanığın rızasına dayanmayan iade veya tazmin etkin pişmanlık olarak kabul edilemez.²¹⁰

Geri verme veya tazmin koşulu gerçek bir pişmanlık neticesinde yerine getirilmiş olmalıdır. Bu nedenle failin yakalanması sırasında malı teslim etmesi, failin evinde yapılan arama neticesinde malın ele geçirilmesi gibi durumlarda etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanılamayacağı gibi, üçüncü bir kişinin malı geri vermesi veya zararı karşılaması halinde de cezanın indirilmesi olanaklı değildir.

Failin, etkin pişmanlık nedeniyle indirim hükümlerinden yararlanabilmesi, suç nedeniyle bir zararın meydana gelmiş olmasına bağlıdır. Bu nedenle *zarar tehlikesi* veya *olasılığı* söz konusu olduğunda, tazmin edilecek bir zarar bulunmadığından etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına olanak yoktur. Bunun gibi suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda da aynı nedenle etkin pişmanlık maddesi uygulanamaz. Ayrıca madde metninde etkin pişmanlık hükmünün ancak “*suç tamamlandıktan sonra*” uygulanabileceği açıkça vurgulanmaktadır.²¹¹

(4) Mağdurun uğradığı zararın aynen iade veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi

Failin, azmettirenin veya yardım edenin madde hükümlerinden yararlanabilmesi ancak mağdurun zararının “*tamamen*” gidermiş olmaları gerekir. Geri verme veya tazmin *kısmen* olursa, failin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için, mağdurun rıza göstermesi gerekir. Eğer mağdur rıza göstermezse etkin pişmanlık hükümleri uygulanamaz.

(b) İade veya Tazminin Zamanı

TCK'nin 168'inci maddesi iade ve tazminin edim zamanına göre iki farklı düzenleme getirmiştir. 168'inci maddenin 1'inci fıkrası etkin pişmanlığın suç

²¹⁰ NOYAN, Hırsızlık Suçları, s.400.

²¹¹ ERDEM, s.58.

tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce gösterilmesi halini düzenlemiştir. Bu halde faile verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

168'inci maddenin 2'nci fıkrası ise etkin pişmanlığın iddianamenin kabulünden sonraki aşamada gösterilmesi halini “*etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde, verilecek cezanın yarısına kadarı indirilir.*” şeklinde düzenlemiştir.

Madde düzenlemesinden iade veya tazminin ancak “*suçun tamamlanması*” ile “*hüküm verildiği tarih*” arasında gerçekleştirilebileceği anlaşılır.²¹²

Etkin pişmanlığı düzenleyen 168'inci madde 5377 sayılı yasa ile değiştirilmeden önce madde metni, failin cezası “*üçte birden üçte ikiye kadar indirilir. Yağma suçunda ise, cezada altıda birden üçte bire kadar indirim yapılır*” şeklinde idi.

765 sayılı TCK'nin etkin pişmanlığı düzenleyen 523'üncü maddesi, geri verme veya tazminin kovuşturmaya başlamadan önce ve kovuşturma sırasında, fakat işin mahkemeye verilmesinden önce gerçekleşmesine göre, cezada farklı oranda indirim yapılmasını öngörmüştü.²¹³

(c) Elektrik Hırsızlığı Suçlarında Etkin Pişmanlık

TCK, hırsızlık suçlarında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına olanak sağladığından elektrik hırsızlığı suçlarında da etkin pişmanlığı düzenleyen 168'inci maddenin uygulanması mümkündür. Böylece elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçu tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma

²¹² “Uyarlama işlemleri aşamasında yapılan iade TCK'nin 168/2 maddesi anlamında bir iade olmadığından tebliğnamedeki bu yöne ilişkin bozma isteyen düşünce benimsenmemiştir.” 6. CD, 16.2.2006 tarih, 2005/11566 E, 2006/1318 K.

²¹³ “Katılan kurumun 23.09.2005 tarih ve 3262 sayılı yazısına göre, sanığın hakkında kovuşturma başladıktan sonra kaçak elektrik tüketim bedelini kurum veznesine 06.06.2005 tarihinde yatırdığı anlaşıldığından, 765 sayılı TCK'nin 523.maddesinin uygulama şartlarının oluşmadığının gözetilmemesi aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.” 2. CD, 19.04.2011 tarih, 2010/21132 E, 2011/8180 K.

başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı, kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde verilecek cezanın yarısına kadarı indirilir. Failin meydana gelen zararın bir kısmını karşıladığı durumlarda ise ancak mağdurun rızasının varlığı halinde etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilir. Ancak burada da zararın bizzat pişmanlık gösterilmek suretiyle rızaen karşılanması gerektiği unutulmamalıdır. Bu nedenle icra dairesi vasıtasıyla tahsil edilen kaçak elektrik bedelinin rızaen ödenmediği gözetilmelidir.²¹⁴

Elektrik tükenebilir nitelikte bir mal olduğundan etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmak bakımından “*aynen iade*” mümkün görünmemektedir. Bu suç yönünden ancak suç nedeniyle meydana gelen zararın tazmini mümkündür.

Etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmak isteyen fail acaba hangi zararı ödemek durumundadır?

Yukarıda açıkladığımız üzere kaçak elektrik kullanımı tespit edilmesi halinde faile yönetmelik gereğince kaçak elektrik bedeli tahakkuk ettirilir. Fail normal tarifeye göre hesap edilecek olan kurum zararını suçun tamamlanması ile hükmün verildiği tarih arasında giderir ise hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilir.²¹⁵ Bu nedenle belirtilen süreler arasında kurum zararını giderdiği

²¹⁴ “Katılan kurumun 22.03.2006 tarihli yazısında kaçak kullanım bedelinin icra yoluyla tahsil edildiğinin bildirilmesine rağmen, 05.04.2007 tarihli yazıda ise kaçak kullanım bedelinin kamu davası açılmadan önce 21.03.2005 tarihinde ödendiğinin bildirilmesi karşısında; ödeme konusunda oluşan tereddüt giderilerek sonucuna göre sanık hakkında 5237 sayılı TCK’nin 168/1. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi”, 2.CD, 05.04.2011 tarih, 2010/9825 E, 2011/6985 K.

²¹⁵ “Tedaş İşletme müdürlüğünün 07.12.2006 tarihli yazısında kaçak elektrik bedelinin taksitlendirilerek ödendiği ve dönem tahsilâtları formuna göre 295 ve 294 YTL olan ilk iki taksitin iddianame tarihinden önce diğer iki taksitin iddianameden sonra hükümden önce ödendiğinin anlaşılması karşısında, sanık tarafından kaçak olarak tüketilen elektrik bedeli normal tarifeye göre bilirkişiye tespit ettirilerek iddianameden önce ödenen taksitlerin normal tarife üzerinden hesaplanan bedeli karşılayıp karşılamadığı araştırılarak, sonucu göre 5237 sayılı TCK’nin 168.maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi”, 2. CD, 11.04.2011 tarih, 2009/43484 E, 2011/7324 K.

anlaşılan sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı kararda tartışılmalıdır.²¹⁶

Sanığın suç nedeniyle meydana gelen zararı karşılayıp karşılamadığı re'sen veya sanık savunması üzerine araştırılabilir.²¹⁷ Araştırma neticesinde zararın ancak bir kısmının tazmin edildiği anlaşılır ise suçtan zarar gören kurumdan fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına rıza gösterip göstermedikleri sorulmalıdır.²¹⁸ Uygulamada yetkili kurumların genellikle bu hususta rıza göstermedikleri görülmektedir.

TCK'nin 168'inci maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık bir cezasızlık nedeni olmayıp yalnızca cezadan indirim yapılmasını sağlayan fail lehine bir düzenlemedir.²¹⁹

²¹⁶ “Sanığın ... yakınları Ruhi ve İsa'nın henüz başvuruları olmadan başka suç nedeniyle yakalandığında, suçları kabul ederek yakın İsa'ya ait eşyanın tamamını, yakın Ruhi'ye ait motosikletin ise bir kısım parçaları eksik olarak iadesini sağladığının anlaşılması karşısında, hakkında 5237 sayılı Yasanın 168/1 maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılmaması”, (6.CD, 12.07.2007 tarih, 2006/22354E, 2007/8898K, (Yargıtay Kararları Dergisi, C.34, S.2, Şubat 2008, s.346); “Katılan kurumun 08.10.2008 tarih 391 sayılı yazısından kaçak elektrik bedelinin soruşturma aşamasında karşılandığının anlaşılması karşısında, 08.02.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren ve karar tarihinde yürürlükte bulunan 5728 sayılı Yasanın 562. maddesi ile değişik, 5271 sayılı CMK'nin 231. maddesinin 6. fıkrasının a, b ve c bentlerinde belirtilen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için aranan şartlardan hangisi veya hangilerinin gerçekleşmediği denetime olanak verecek biçimde karar yerinde gösterilmesi gerektiği gözetilmeden, sabıkası bulunmayan sanık hakkında, “katılan kurumun şikâyetçi olduğundan” bahisle hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına karar verilmesi”, 2. CD, 18.04.2011 tarih, 2011/5777 E, 2011/8005 K.

²¹⁷ “Katılan kurumun 11.01.2007 tarihli yazısında kaçak kullanım bedelinin ödenmediğinin bildirilmesinden sonra, sanığın 07.03.2007 tarihli sorgusunda kaçak elektrik bedelini ödediğini savunması karşısında; kaçak kullanım bedelinin kovuşturma aşamasında ödenip ödenmediği araştırılarak, sonucuna göre sanık hakkında TCK'nin 168. maddesinin değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi”, 2. CD, 03.05.2011 tarih, 2009/43941 E, 2011/9316 K.

²¹⁸ PARLAR, s.32.

²¹⁹ “Hırsızlık suçunu işleyen sanığın etkin pişmanlık göstermesi hali 5237 sayılı TCK'nin 168. maddesinde bir indirim nedeni olarak düzenlendiği gözetilmeden sanık hakkında etkin pişmanlık nedeniyle 5271 sayılı CMK'nin 223/4-a maddesi uyarınca beraat hükmü kurulması”, 2. CD, 02.05.2011 tarih, 2009/43836 E, 2011/9149 K; “5237 sayılı TCK'nin 168.maddesinde ödemede bulunulması halinde ancak sanığın cezasından indirim yapılabileceği dikkate alınmadan sanık hakkında elektrik borçlarını ve ferilerini ödediği biçimindeki yasal olmayan yazılı gerekçe ile ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi,” 2. CD, 29.03.2011 tarih, 2009/36427 E, 2011/6458 K.

TCK'nin 168'inci maddesinin 1'inci ve 2'nci fıkraları cezadan farklı indirim oranları belirlediğinden failin zararı hangi tarihte giderdiği kesin ve net olarak belirlenmeli ve iddianamenin kabul tarihinden önce olup olmamasına göre uygulama yapılmalıdır.²²⁰

L. YAPTIRIM

1. Öngörülen Yaptırım

Hırsızlık suçunun basit şekli için öngörülen ceza “*bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası*” iken, aynı suçun nitelikli hali olarak düzenlenen elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçu için öngörülen ceza “*iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası*”dır. TCK'de “*hırsızlığın kanunen veya hükümetin emri ile resmen mühür altına alınmış şeyler hakkında işlenmesi*” nitelikli hal olarak kabul edilmediğinden bu suçun işlendiğinin sübut bulması durumunda sayacın mühür altına alınmış olup olmadığına bakılmaksızın fail bu ceza ile cezalandırılır.²²¹

Şayet elektrik hırsızlığı suçu işlenirken mühür bozma suçu da işlenmişse fail ayrıca TCK'nin 203'üncü maddesi gereğince “*altı aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile*” cezalandırılacaktır.²²²

²²⁰ “Sanık tarafından kaçak olarak tüketilen elektrik bedeli normal tarifeye göre bilirkişiye tespit ettirilerek, ödenen toplam 1.525 liranın normal tarife üzerinden hesaplanan bedeli tamamen karşılayıp karşılamadığı araştırılarak, sonucuna göre sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nin 168/1.maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı hususunun değerlendirilmesi gerekirken eksik inceleme ile yakınının zararının kovuşturma başladıktan sonra ödendiği gerekçesiyle aynı yasanın 168/2.maddesi uygulanarak yazılı şekilde hüküm kurulması,” 2.CD, 11.11.2010 tarih, 2009/24686 E, 2010/31102 K; “Sanığın 16.03.2006 tarihli ifadesinde para cezasını ödendiğini belirtmesi karşısında; kaçak kullanım bedelinin ödenip ödenmediği, ödenmiş ise ne zaman ödendiği şikâyetçi kurumdan sorulup sonucuna göre sanık hakkında TCK'nin 168. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi”, 2. CD, 29.03.2011 tarih, 2009/39395 E, 2011/6412 K; “Sanığın hırsızlığa konu kaçak elektrik bedelini kamu davası açılmadan önce 30.10.2006 tarihinde ödendiği katılan TEDAŞ'ın 08.02.2007 tarihli yazı cevabından anlaşıldığı halde, etkin pişmanlık nedeniyle cezasından 5237 Sayılı TCK'nin 168/1. maddesi gereğince indirim yapılmayarak fazla ceza tayini”, 2. CD, 30.06.2010 tarih, 2009/18401 E, 2010/21714 K.

²²¹ PARLAR / HATİPOĞLU, (Cilt II), s.1059.

²²² PARLAR / HATİPOĞLU, (Cilt II), s.1059–1060.

2. Suça Etki Eden Nedenlerin Uygulanması Halinde Yaptırım

Suçun gece vakti işlenmesi konusunda açıklandığı üzere TCK'nin suçun gece vakti işlenmesini düzenleyen 143'üncü maddesi Yargıtay içtihatları doğrultusunda elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçlarında uygulanamayacağından suçun gece vakti işlendiğinden bahisle cezaya artırım uygulanamaz.

Elektrik hırsızlığı suçlarına bakan Yargıtay 2'nci Ceza Dairesi'nin "Malın değerinin azlığı" kavramını, daha çoğunu alabilme olanağı varken, yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması durumunda suçun işleniş şekli ve özellikleri göz önünde bulundurularak uygulanması ve kaçak elektrik kullanma suçunun işleniş şekline göre malın değerinin azlığı kavramının uygulama kabiliyeti bulunmadığı yönündeki içtihatları nedeniyle işlenen elektrik hırsızlığı suçu nedeniyle cezadan indirim yapma veya ceza vermektен vazgeçilmesi olanaklı değildir.

Elektrik hırsızlığı suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi halinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermektен de vazgeçilebilir. (TCK m.147)

Elektrik hırsızlığı suçlarında TCK'nin 168'inci maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması olanaklıdır. Böylece elektrik hırsızlığı suçu tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir. Etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde verilecek cezanın yarısına kadarı indirilir. (TCK m. 168/1-2)

Elektrik hırsızlığı suçunun 5237 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği tarih ile 168'inci maddede değişiklik yapan 5377 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 29.06.2005 tarih aralığında işlenmiş olması durumunda verilecek ceza "üçte birden üçte ikiye kadar" indirilir.

Zararın kısmen tazmini halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, ayrıca mağdurun rızası aranır. (TCK m. 168/4)

3. Cezanın Belirlenmesi

Somut cezanın belirlenmesi, hâkimin yasadaki genel sınırlar ve ilgili suçun düzenlendiği maddede belirtilen cezayı dikkate alarak yaptırımını tespit etmesidir.²²³ Hâkim, yapılan yargılama sonucu suçu sabit görülen fail hakkında cezaya hükmedecektir. Hâkim, suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı cezaya hükmeder. (TCK m. 3/1).

TCK'nin 61'inci maddesi, hâkime, iki sınır arasında cezanın ne şekilde tayin edileceği, hâkimin söz konusu belirlemeyi yaparken hangi hususları göz önünde bulunduracağı ve temel cezanın tayininden sonra artırım ve indirim hükümlerini hangi sıra ile uygulayacağı konusunda yol göstermiştir.

TCK'nin 61'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre, "*Hâkim, somut olayda;*

- a) *Suçun işleniş biçimini,*
- b) *Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,*
- c) *Suçun işlendiği zaman ve yeri,*
- d) *Suçun konusunun önem ve değerini,*
- e) *Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,*
- f) *Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,*
- g) *Failin güttüğü amaç ve saiki,*

Göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanunî tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler."

Bu madde hükmüne göre elektrik hırsızlığı suçunda failin kaçak elektrik kullanma süresi, yöntemi, suçun işlenmesinde kullanılan araçlar, suç nedeniyle meydana gelen zarar miktarı vs. hususlar gözetilerek suç için öngörülen ceza miktarı olan "iki ila beş yıl" aralığında temel ceza belirlenir.

²²³ ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2003), s.191.

Suçun olası kastla ya da bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılır. (TCK m. 61/2).

Maddenin üçüncü fıkrasına göre *“Birinci fıkroda belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hâllerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmaz.”*

Dördüncü fıkroda ise *“Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hâllerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılır.”* hükmü yer almıştır.

İlk dört fıkraya göre belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.

Hapis cezasının süresi gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmi dört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmî takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adlî para cezası için bir Türk Lirasının artakalanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez. (TCK m. 61/6)

Sürelî hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı bu Madde hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, otuz yıldan fazla olamaz.

Adlî para cezası hesaplanırken, 61’inci madde hükmüne göre, cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesine yönelik artırma ve indirimler, gün üzerinden yapılır. Adlî para cezası, belirlenen sonuç gün ile kişinin bir gün karşılığı ödeyebileceği miktarın çarpılması suretiyle bulunur.

Adlî para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda bu cezaya ilişkin gün biriminin alt sınırı, o suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az; üst sınırı da, hapis cezasının üst sınırından fazla olamaz.

Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.

Hâkim, kararda göstermek koşuluyla takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususları göz önünde bulundurarak verilecek cezayı TCK'nin 62'nci maddesinde belirtilen miktarda azaltabilir.

Hâkim, teselsül halinde işlenen fiillerin adedini temel cezayı belirlerken alt sınırdan uzaklaşma nedeni yapabilir. Ancak şartlarının varlığı halinde TCK'nin 43'üncü maddesi gereğince artırım yapılacağından suçun teselsül halinde işlenmesi tek başına alt sınırdan uzaklaşma nedeni yapılamaz. Aksi durum aynı eylem nedeniyle birden çok kez cezalandırılmama kuralına aykırı olur.

4. Şartlı Erteleme Hükümlerinin Uygulanabilirliği

Ceza Hukukunda esas olan ceza mahkûmiyetinin en kısa zamanda infaz edilmesidir. Ancak kimi zaman işlediği bir suçtan dolayı mahkûmiyetine karar verilen hükümlünün cezasının derhal infaz edilmesinin yarar sağlamaktan öte sakıncalı olabileceği durumlar olabilir. Bu amaca hizmet eden erteleme, failin belirli bir süre içerisinde iyi hal göstermesi karşısında Devletin cezayı infaz etme hak ve yetkisini kullanmaktan vazgeçmesi olarak tanımlanabilir. Bu kurum cezanın bireyselleştirilmesinin en önemli araçlarından birisi olup hem 765 sayılı yasada hem de 5237 sayılı yasada yer bulmuştur.

Erteleme, TCK'nin 51'inci maddesinde düzenlenmiş olup yalnız hapis cezalarında uygulanma olanağına sahiptir. Bu nedenle adli para cezaları 765 sayılı yasadaki farklı olarak ertelenemez.

TCK'nin 51'inci maddesinin ilk üç fıkrasına göre, "İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmamış veya altmış beş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin;

a) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması,

b) Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması gerekir.

Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Bu durumda, koşul gerçekleşinceye kadar cezanın infaz kurumunda çektirilmesine devam edilir. Koşulun yerine getirilmesi hâlinde, hâkim kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhâl salıverilir.

Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. Bu sürenin alt sınırı, mahkûm olunan ceza süresinden az olamaz.”

Maddenin 2’nci fıkrasında yer bulan “*mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşulu*” zorunlu olmayıp hâkimin takdirine bağlıdır. Bu koşulun uygulanması mağdurun talebine bağlı olmayıp yine hâkimin takdir hakkı kapsamındadır. 765 sayılı yasa döneminde ise mağdurun bu yönde talepte bulunması aranmaktaydı.²²⁴ Artuk / Gökçen / Yenidünya, işlenen suç nedeniyle mağdurun veya kamunun somut bir zararının bulunduğu durumlarda, zarar karşılanmaksızın cezalanın ertelenmesini hakkaniyete uygun görmemekte ve failin ıslahı yönünden de doğru bulmamaktadır.²²⁵

Hâkim ertelemeyi zararın tazmini koşuluna bağlı tutmuş ise, sanık belirlenen şartı yerine getirinceye kadar cezasının infazına devam edilir. Koşul gerçekleştiğinde, hâkim kararı ile hükümlü infaz kurumundan salıverilir. İnfazın sona ermesine ilişkin kararı hükmü veren mahkeme verir.

Aynı maddenin 7 ve 8’inci fıkraları ise “*Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle, hâkimin uyarısına*

²²⁴ Bkz, CGK, 29.06.1999 tarih, 11-179/189, (ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2009), s.806.

²²⁵ ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2009), s.806.

rağmen, uymamakta ısrar etmesi hâlinde; ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir. Denetim süresi yükümlülüklerle uygun veya iyi hâlli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Yargıtay 2’inci Ceza Dairesi elektrik hırsızlığı suçunda şartlı erteleme hususunda kanunun amacını sınırlayan bir karara imza atmıştır. Hakkında kanun yararına bozma isteminde bulunulan Eyüp 1. Asliye Ceza Mahkemesinin 19.02.2008 tarihli ve 2008/480–1775 sayılı kararında sanık M.H’nin, elektrik hırsızlığı suçundan 5237 sayılı TCK’nin 142/1.f ve 62 maddeleri uyarınca 1 yıl 8 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, sanığın idarenin tahakkuk ettirdiği 1.688,73 TL ceza tüketim tutarını ve faizini birer ay ara ile 6 eşit taksitle ödemesi koşuluyla cezasının anılan Kanun’un 51/1 maddesi gereğince ertelenmesine ve sanık hakkında 1 yıl 8 ay denetim süresi belirlenmesine karar verilmiştir.

Kanun yararına bozma isteyen tebliğnamede “5237 sayılı Kanun’un 51 / 2. maddesinde yer alan “Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Bu durumda, koşul gerçekleştirilinceye kadar cezanın infaz kurumunda çektirilmesine devam edilir. Koşulun yerine getirilmesi halinde, hâkim kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhal salıverilir.” hükmü, etkin pişmanlığın 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 168. maddesi gereğince cezadan indirim nedeni olduğu, kanuni bir indirim sebebinin aynı zamanda hapis cezasının infaz edilmiş sayılmasını gerektirecek şekilde erteleme şartı olarak belirlenmesinin mümkün bulunmadığı, aksine uygulamanın soruşturma sırasında zararı tamamen ve rızaen tazmin eden sanık aleyhine sonuç doğuracağı gözetilmeksizin, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmediğinden 5271 sayılı CMK’nin 309. maddesi uyarınca anılan kararın bozulması lüzumu kanun yararına bozma talebine dayanılarak ihbar olunmuştur.” denilmiştir. Yargıtay 2. CD. ise kanun yararına bozma istemini yerinde bularak anılan kararın 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 309. maddesinin 4. fıkrasının (c) bendi uyarınca aleyhe sonuç doğurmamak ve yeniden yargılama yapılmamak üzere bozulmasına karar

vermiştir.²²⁶ 2. Ceza Dairesi benzer gerekçeyle 09.06.2010 tarih, 2010/13763 esas ve 2010/18820 sayılı kararında da elektrik hırsızlığı suçunda koşullu erteleme kararı verilemeyeceğini belirtmiştir.

Kanımızca elektrik hırsızlığı suçlarında da cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Yasa metninde bu durumun aksini düşündürebilecek hiçbir düzenleme mevcut değildir. Sanık hakkında verilen hapis cezasının ertelenmesinin koşula bağlanması hâkimin takdir yetkisindedir. Bu takdirin yasa koyucunun amacına aykırı olarak sınırlandırılması sanık aleyhine yorum niteliğindedir. Ayrıca kanun koyucu böyle bir amacı gütmüş olsaydı CMK'nin 253/3 maddesindeki gibi "*Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez.*" şeklinde bir düzenleme ile etkin pişmanlık hükümlerinin uygulandığı suçlarda erteleme koşula bağlanamayacağı şeklinde bir düzenleme yapabilirdi. Dolayısıyla yasa tarafından öngörülme bir sınırlamanın Yargıtay tarafından getirilmesi kanımızca yerinde bir düzenleme değildir.

M. MÜSADERE (ZORALIM)

Arapça "*sudur*" kelimesinden türetilen müsadere, "*Bir kimsenin taşınır veya taşınmaz bir malının, kendi isteği olmaksızın devlet tarafından elinden alınması*"²²⁷ veya "*işlenen bir suç sebebiyle kişi veya kurumların mallarının bir kısmına veya tamamına el konulması, zorlama tabi tutulması ve bunların mülkiyetinin ya da bedelinin hazineye geçirilmesi*"²²⁸ anlamlarına gelmektedir.

TCK'nin 54'üncü maddesinde eşya müsaderesi, 55'inci maddesinde ise kazanç müsaderesi düzenlenmiştir.

²²⁶ 2. CD, 25.11.2009 tarih, 2009/40482 E, 2009/44482 K.

²²⁷ YILMAZ, Ejder, s.902.

²²⁸ ŞAFAK, Ali, Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü, 4.B, Ankara, Yıl belirtilmemiş, s.380; ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2003), s.154.

TCK'nin 54'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre, “iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla²²⁹, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlâk açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir.” Kanuna ve uygulamaya göre müsadere kararı verilebilmesi için mutlaka mahkûmiyet kararı bulunması gerekmez.²³⁰ Bu durumun keyfiliğe yol açacağı vurgulanmıştır.

54'üncü maddenin ikinci fıkrasında ise birinci fıkra kapsamına giren eşyanın ortadan kaldırılması, elden çıkarılması veya müsaderesinin başka surette imkânsız kılınması halinde, bu eşyanın değeri kadar para tutarının yani “kaim değer” müsadere karar verilecektir.²³¹

Suçta kullanılan eşyanın müsadere edilmesinin işlenen suça nazaran daha ağır sonuçlar doğuracağı ve bu nedenle hakkaniyete aykırı olacağı anlaşıldığında, müsadere hükmüyle müsadere edilmeyebilir.²³² (TCK m. 54/3).

²²⁹ “Suçta kullanılan aracın iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla müsadere karar verilebileceği nazara alınarak kayıt malikinin bu konuda dinlenmesi gerektiğinin düşünülmemesi” 5. CD, 2007/2463 E, 2007/3583 K; “Üzerine satılamaz şerhi de konulan Büyükçekmece 1.bölge Gürpınar mah.14.pafta 4881 parsel olarak bildirilen sanık Y'nin üvey annesi H.K adına kayıtlı taşınmazın kayıtlı maliki olan H.K. dinlenerek iyi niyetli olup olmadığı saptanmadan eksik soruşturmaya dayalı olarak müsadere kararı verilmesi”10.CD, 22.6.2006 tarih, 2006/5364–84979.

²³⁰ “Sanığın ruhsat süresi geçmiş meskende bulundurma ruhsatlı tabancasını, ruhsatta belirtilen adresten işyerine taşıyarak kullandığının anlaşılması karşısında; mahkumiyeti ve suça konu tabancanın müsadere yerine, yazılı gerekçeyle beraatine ve tabancanın iadesine karar verilmesi” 8.CD, 11.10.2006 tarih, 2006/2591E, 2006/7448K; “Yasal olanak bulunmadığı halde 27 TR 198 plakalı araca ait trafik ve tescil belgesi, sigorta poliçesi ve emisyon ruhsatının müsadere karar verilmesi” 10.CD, 1.2.2007 tarih, 2006/13587 E, 2007/888 K.

²³¹ “29.5.2002 tarihli karar ile sanık A.E. adına kayıtlı taşınmaz üzerine satılamaz şerhi konulduğundan bahisle 54. madde gereğince müsadere kararı verilmiş ise de; dosya içerisinde mevcut, dizi 413. sırada yer alan Kocaeli 1. Tapu Sicil Müdürlüğünün 25.6.2002 tarihli yazısında Kocaeli–İzmit 1. Bölge Servetiye karşı köyü, Kızılağaç mevkiinde parsel 7'deki taşınmazın 20.7.1999 tarihinde malik olan sanık Ahmet tarafından üçüncü şahsa satıldığı belirtilerek satılamaz şerhi konulmasına ilişkin kararın yerine getirilmemiş olmasına göre: bu taşınmazın müsadere konusunda 5237 sayılı TCK'nin 54. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca taşınmazın değeri kadar para tutarının müsadere karar verileceğinin gözetilmemesi”, 10. CD, 22.6.2006 tarih 2006/5364 E, 84979 K.

²³² “13.11.1999 günlü tutanakta buluşma yerine sanığın suç konusu “2015” adet kaleşnikof mermisin 65 AH 939 plakalı araçla getirdiğini belirtmiş olması karşısında, mermi sayısı itibariyle araçsız

Üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşya, müsadere edilir.²³³ (TCK m. 54/4).

Bir şeyin sadece bazı kısımlarının müsaderesi gerektiğinde, tümüne zarar verilmeksizin bu kısmı ayırmak olanaklı ise, sadece bu kısmın müsaderesine karar verilir. (TCK m. 54/5).

Birden fazla kişinin paydaş olduğu eşya ile ilgili olarak, sadece suça iştirak eden kişinin payının müsaderesine hükmolunur. (TCK m. 54/6)

Müsadere konusu eşyanın devlete ait olması durumunda müsadere edilmesi söz konusu olmayacak, bu tür eşya ait olduğu kuruma verilecektir.

Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddî menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsaderesine karar verilir.²³⁴ Bu fıkra hükmüne göre müsadere kararı verilebilmesi için maddî menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi gerekir. (TCK m. 55/1) Maddede, suç işlemek yoluyla kazanç elde edilmesini engelleyecek etkin bir yaptırım olarak kazanç müsaderesine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Bu düzenleme ile güdülen temel amaç, suç işlemek yoluyla kazanç elde edilmesinin önüne geçilmesidir. Bu nedenle yeni hükümde kazanç müsaderesi kapsamlı bir biçimde düzenlenmiş ve suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edilen ekonomik kazançların müsaderesi olanaklı hâle getirilmiştir. Böylece, kazanç müsaderesi, “karapara aklama”, uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti, dolandırıcılık, kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırma gibi ekonomik çıkar elde etme amacıyla işlenen suçlara karşı etkin biçimde caydırıcılık özelliği olan bir yaptırım niteliğine kavuşturulmuştur. Bu

naklinin de mümkün olmayacağı göz önüne alındığında aracın zoralmında isabetsizlik görülmediğinden” 8. CD, 17.1.2002 tarih, 2001/7540 E, 2002/250 K.

²³³ “Dava konusu, namlusu kısaltılmış av tüfeğinin bulundurulması ya da taşınması suç oluşturacağı cihetle, zoralmı gerekirken yönetime teslimine karar verilmesi”, 8. CD, 19.4.2005 tarih, 2003/14396 E, 2005/2478 K.

²³⁴ “Sanığın üzerinde ve evinde ele geçirilen paranın uyuşturucu ticareti yapmaktan elde edildiğine ilişkin yeterli delil bulunmadığı gözetilmeden TCK’nin 55’nci maddesi uyarınca müsaderesine karar verilmesi”, 10.CD, 30.01.2007 tarih, 2006/13606 E, 2007/693 K.

hükmün uygulanmasında mağdurun ve iyi niyetli üçüncü kişilerin hakları korunacak, bunlara ait maddî değerler kazanç müsadereğine tabi tutulmayacaktır.

Düzenleme ile getirilen diğer bir yenilik, kaim değerın müsadereşidir. TCK'nin 55/2 maddesine göre, “Müsadere konusu eşya veya maddî menfaatlere el konulamadığı veya bunların merciiıne teslim edilmediğı hâllerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsadereşine hükmedilir.” Buna göre, müsadere konusu ekonomik değerin harcama, imha, tüketme gibi hareketlerle müsadereşinin imkânsız kılınması hâlinde, karşılığı para tutarının müsadereşine karar verilecektir.

Bu madde kapsamına giren eşyanın müsadere edilebilmesi için, eşyayı sonradan iktisap eden kişinin 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun iyi niyetin korunmasına ilişkin hükümlerinden yararlanamıyor olması gerekir. (TCK m. 55/3).

Her ne kadar TCK'nin 54'üncü maddesinde iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadereşine hükümlenabileceğı düzenlenmiş ise de suçun işlenmesinde kendisinden yararlanan elektrik sayacı, kablo, trafo vb. unsurların müsadereşine karar verilemeyecektir. Zira Yargıtay 2'nci Ceza Dairesi bahsi geçen unsurların özellikle suçun işlenmesine tahsis edilmemiş ve özgülenmemiş olmaları, bizatihi suç teşkil etmemeleri, suçta kullanılma, suçta kullanılmak üzere hazırlanma veya suçun işlenmesi sonucu meydana gelmesi unsurlarının oluşmamış olması gibi nedenleri buna dayanak göstermiştir.²³⁵ Bu tür

²³⁵ “Sayacın cam ile metal kısmını aralayarak kaçak elektrik kullanırken yakalanan sanığın; evinde kurulu bulunan elektrik sayacını, özellikle suç işlemeye özgülenmemiş olması karşısında sayacın zor alımına karar verilemeyeceğinin gözetilmemesi”, 6. CD, 26.05.2005 tarih, 13502/5338; “Sayacın cam ile metal kısmını aralayarak kaçak elektrik kullanırken yakalanan sanığın evinde kurulu bulunan elektrik sayacını özellikle suç işlemeye özgülenmemiş olması karşısında, sayacın zor alımına karar verilemeyeceğinin gözetilmemesi”, 6. CD, 26.5.2005 tarih, 13502/5338; “Koşulları bulunmadığı halde elektrik sayacının müsadereşine karar verilmesi”, 2. CD, 08.07.2008 tarih, 6495/12692; “765 sayılı TCK'nin 36. maddesi gereğince bir eşyanın müsadereşine karar verilebilmesi için gerekli olan; “ suçta kullanılma, suçta kullanılmak üzere hazırlanma veya suçun işlenmesi sonucu meydana gelme ” koşulları somut olayda oluşmadığı halde elektrik sayacının iadesi yerine müsadereşine karar verilmesi”, 2. CD, 10.04.2008 tarih, 2007/19613 E, 2008/6894 K.

eşyaların yargılama aşamasında adli emanete alınmış olmaları ihtimalinde ise bunların sahibine iade edilmesine karar verilmelidir.²³⁶

Failin kaçak elektrik kullanması dolayısıyla elde ettiği ve bilirkişi raporu ile tespit edilen kazancın (aktiften azalmayan menfaat) müsaderesine de karar verilmesi mümkün değildir. Zira bu miktar fiil nedeniyle suçtan zarar gören kurumun uğramış olduğu zarar olup TCK'nin 55'inci maddesi kapsamında değerlendirilemez.

N. SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA USULÜ

Elektrik hırsızlığı suçu takibi şikâyete bağlı bir suç değildir.²³⁷ Ayrıca yasada bu suç için herhangi bir soruşturma veya kovuşturma şartı öngörülmemiştir. Bu nedenle suçun yetkili mercilerce herhangi bir şekilde öğrenilmesi ile re'sen soruşturma başlatılır. Şikâyetten vazgeçilmesi halinde dava düşmez. Ayrıca uzlaşma hükümleri de uygulanmaz.²³⁸

CMK'nin 249'uncu maddesine göre, *“Bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada tüzel kişinin organ veya temsilcisi, katılan veya savunma makamı yanında yer alan sıfatıyla duruşmaya kabul edilir. Bu durumda, tüzel kişinin organ veya temsilcisi bu Kanunun katılana veya sanığa sağladığı haklardan yararlanır.”*

²³⁶ “Bizatihi suç teşkil etmeyen ve suçun niteliği itibariyle müsaderesi mümkün olmayan adli emanetin 2002/11 sırasında kayıtlı 4371986 numaralı elektrik sayacının sanığın mirasçılarına iadesine”, 2.CD, 01.05.2008 tarih, 2460/7837; “Bizatihi suç oluşturmayan elektrik sayacının sahibine iadesi yerine yazılı şekilde müsaderesine karar verilmesi”, 2. CD, 8.4.2008 tarih, 2007/19138 E, 2008/6546 K.

²³⁷ “Sanığa atılı elektrik hırsızlığı suçunun hüküm tarihi itibariyle soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olmadığından hükmün açıklanmasının geri bırakılıp bırakılmayacağı tartışılmayacağı, ancak hükümden sonra 08.02.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 5728 sayılı Yasa'nın 562.maddesi ile değişik 5271 sayılı CMK'nın 231.maddesi uyarınca; hükmolunan cezanın tür ve süresine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılıp bırakılmayacağı hususunun değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması,” 2. CD, 13.05.2010 tarih, 2009/13744 E, 2010/16002 K.

²³⁸ Uzlaşma konusunda ayrıntılı bilgi için bkz; KUNTER / YENİSEY / NUHOĞLU, s.1110 vd; HAKERİ, Hakan / ÜNVER, Yener, Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler, 2.B, Ankara, 2008, s.317 vd; ÖZTÜRK / ERDEM, (Ceza Muhakemesi Hukuku), s.854 vd.

Kanunumuz katılma yetkisini suçtan zarar görenlere vermiştir.²³⁹ Elektrik dağıtımını yapan ve suç nedeniyle zarar gören şikâyetçi kurumun elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçu dolayısıyla açılan kamu davasına CMK'nin 237 vd. maddeleri gereğince katılma hakkı bulunmaktadır. Bu nedenle suçtan zarar gören kurumun davadan haberdar edilmesi bakımından adına duruşma gün ve saatini bildirir meşruhatlı davetiye tebliğ edilmelidir.²⁴⁰

Müşteki kurumun kendisine tebliğ edilen davetiye üzerine katılmaya ilişkin haklarını kullanabilmek için katılma istemini yazılı veya duruşma sırasında sözlü olarak mahkemeye iletmesi gerekir. Kamu davasına katılmayan ilgili kurum bu sebeple yasanın kendisine tanıdığı haklardan yararlanamaz.²⁴¹ Ancak katılma istemi karara bağlanmamış veya reddedilmiş olan veyahut suçtan zarar gördüğü halde

²³⁹ KUNTER / YENİSEY / NUHOĞLU, s.203.

²⁴⁰ “Şikâyetçi kurumun kovuşturma evresinde duruşmadan haberdar edilmesine rağmen, 5271 sayılı CMK'nın 238. maddesi gereğince davaya katılma talebinde bulunmadığı anlaşılmalı, katılan sıfatını almayan şikâyetçi kurumun hükmü temyiz yetkisi bulunmaması nedeniyle şikâyetçi vekilinin temyiz isteğinin 1412 sayılı CMUK'un 317.maddesi gereğince reddine,” 2. CD, 20.04.2011 tarih, 2009/41936 E, 2011/8267 K; Müşteki vekilinin dosya arasında bulunan 02.09.2008 tarihli havalesiz dilekçesi kamu davasına katılma talebini içermesine rağmen, katılma hususunda olumlu veya olumsuz bir karar verilmeyerek 5271 sayılı CMK'nın 238/3 maddesine aykırı davranılması,” 2. CD, 19.04.2011 tarih, 2011/1247 E, 2011/8153 K; “Yakınan vekilinin 12.4.2005 tarihli duruşmaya geldiği ve soruşturma evresinde Cumhuriyet Başsavcılığına verilen şikâyet dilekçesini tekrar ettiğini açıkladığı, bunun dışında yakınan vekili hiçbir oturuma katılmadığı gibi, herhangi bir katılma dilekçesi de vermediği dosya içindeki bilgi ve belgelerden açıkça anlaşılmalıdır. Yakınan vekilinin duruşmaya katıldığı ve Cumhuriyet Başsavcılığına verdiği şikâyet dilekçesini tekrar ettiğini açıkladığı tarihte yürürlükte bulunan 1412 sayılı Ceza Yargılaması Yasası hükümlerine göre, sanıktan şikâyetçi olan yakınan vekilinden davaya katılma isteyip istemediğinin sorulması zorunlu olmadığından, tebliğnamedeki sanıktan şikâyetçi olduklarını bildiren yakınan kurum vekilinin 5271 sayılı CMK'nın 238/2. maddesi uyarınca davet olunarak kamu davasına katılıp katılmayacağı sorulmaması gerektiği konusundaki düşünceye katılmamıştır.” 2. CD, 27.9.2007 tarih, 2007/8223 E, 2007/12139 K; “Müşteki idare vekilinin mahkemeye sunduğu 26.06.2006 havale tarihli dilekçesi kamu davasına katılma talebini içermesine rağmen, katılma hususunda olumlu veya olumsuz bir karar verilmeyerek 5271 sayılı CMK'nın 238/3 maddesine aykırı davranılması,” 2.CD, 12.04.2011 tarih, 2010/6899 E, 2011/7569 K.

²⁴¹ SADAK, Murat, “Mağdurun Kanun Yollarına Başvuru Hakkı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S.1, Nisan 2010, s.220; “Müşteki kuruma duruşma günü usulüne uygun olarak bildirildiği halde duruşmalarda kendisini vekille temsil ettirip 5271 Sayılı CMK'nin 234 ve devamı maddeleri uyarınca katılan sıfatını alıp hükmü temyiz hak ve yetkisi kazanmadığından sanık hakkında kurulan mahkûmiyet hükümlerine yönelik müşteki kurum vekilinin temyiz isteminin 1412 Sayılı CMUK'un 317.maddesi uyarınca istem gibi reddine,” 2. CD, 02.06.2010 tarih, 2010/14949 E, 2010/17737 K.

duruşmadan haberdar edilmeyen mağdurun yasa yollarına başvurması mümkündür.²⁴²

O. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

Elektrik hırsızlığı suçu için kanunda öngörülen ceza miktarının “iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası” olması ile 5235 sayılı Kanunun 11’inci maddesinde “Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır” hükmü nazara alındığında ve ceza miktarı itibariyle elektrik hırsızlığı suçunun Sulh Ceza ve Ağır Ceza Mahkemelerinin görev alanında bulunmaması bir bütün olarak değerlendirildiğinde elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunu yargılama görevi Asliye Ceza Mahkemelerindedir.²⁴³

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu yürürlüğe girmeden önce soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yapılmış işlem ve kararlar 5320 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun’un 4/2.maddesi uyarınca hukuki geçerliliklerini sürdürürler.²⁴⁴

²⁴² SADAK, s.222.

²⁴³ “Sanığa atılı suçun 765 sayılı TCK’nin 492.maddesi ve 5237 sayılı TCK’nin 142/1-f.maddesinde öngörülen cezaların üst sınırları ve 5271 Sayılı CMK’nin 5.maddesi ve 5235 Sayılı Kanunun 10.ve 11.maddeleri karşısında atılı suçtan yargılama ve delilleri takdir görevinin Asliye Ceza Mahkemesine ait olduğu gözetilerek görevsizlik kararı verilmesi gerekirken yargılamaya devam edilerek esasa ilişkin beraat kararı verilmesi”, 2. CD, 18.06.2009 tarih, 2009/19283 E, 2009/29593 K; “Sanığın ise harici hattan haberi olmadığını beyan ederek atılı suçu inkâr etmesi karşısında; öncelikle davaya bakmanın ve delilleri toplama ve takdir yetkisinin Asliye Ceza Mahkemesinin görevine dâhil olduğu gözetilerek görevsizlik kararı verilerek görevli olan mahkemece kaçak tespit tutanağını düzenleyen görevliler tanık sıfatıyla dinlenip ... sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, mahkemece bir araştırmaya dayanmadan sanığın savunmasına itibar edilerek eksik inceleme sonucu yazılı şekilde sanığın beraatine karar verilmesi”, 2. CD, 12.05.2009 tarih, 2008/33962 E, 2009/23163 K.

²⁴⁴ “5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu yürürlüğe girmeden önce soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yapılmış işlem ve kararlar 5320 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun’un 4/2.maddesi uyarınca hukuki geçerliliklerini sürdürmeleri nedeniyle, görevli Küçükçekmece 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından sanığın sorgusu yapılmadan, görevsizlik kararı veren Küçükçekmece 3. Sulh Ceza Mahkemesince yapılan sorgusu ile yetinilerek karar verilmesinde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığından tebliğnamedeki düşünceye katılmamıştır.” 2. CD, 17.02.2010 tarih, 2009/3621 E, 2010/4409 K; “Sanığın sorgusunun Sulh

5271 Sayılı CMK'nin 23/1 maddesi gereğince elektrik hırsızlığı suçundan görevsizlik kararı veren sulh ceza hâkimi asliye ceza mahkemesinde bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamaz.²⁴⁵

Ö. ZAMANAŞIMI

Zamanaşımı, “*şüpheli / sanık / hükümlü ile devlet arasındaki soruşturma / yargılama / cezalandırma yetkisini sona erdiren bir faktördür.*”²⁴⁶

TCK'nin 66'ncı maddesine göre; kanunda başka türlü yazılmış olan hâller dışında kamu davası beş yıldan fazla olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl geçmesiyle düşer.

Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; on beş yaşını doldurmuş olup da on sekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer.

Zamanaşımı süresinin tamamlanıp tamamlanmadığı kamu düzeninden olup hukuk mahkemelerinden farklı olarak²⁴⁷ def'i olarak ileri sürülmesi bile mahkeme tarafından re'sen gözetilir.

Ceza Mahkemesince 7.7.2003 tarihinde yapıldığı, görevsizlik kararının, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 10. maddesi gereğince verildiğinden, Sulh Ceza Mahkemesince yapılan sorgu 5320 Sayılı Yasanın 4/2. maddesi uyarınca geçerli olduğu,” 2. CD, 06.07.2009 tarih, 2009/10942 E, 2009/32167K.

²⁴⁵ “Sulh Ceza Mahkemesine açılan davaya bakarak görevsizlik kararı veren Hâkimin, aynı davanın üst mahkemesi olan Asliye Ceza Mahkemesi Hâkimi olarak duruşma yapıp hüküm kurması suretiyle 5271 sayılı CMK'nın 23/1. maddesine aykırı davranılması,” 2.CD, 09.09.2009 tarih, 2009/24225 E, 2009/35710 K.

²⁴⁶ ÖZAR, Süleyman, “Türk Ceza Hukukunda Zamanaşımı”, Adalet Dergisi, S.37, Mayıs 2010, s.182.

²⁴⁷ “Borçlu borcunu ifadan kaçınmak istiyorsa, zamanaşımı definde bulunmalı, alacağın zamanaşımına uğradığını, dava edilebilme niteliğini kaybettiğini beyan etmelidir.” Ayrıntılı bilgi için bkz; REİSOĞLU, s.370; KILIÇOĞLU, s.600.

Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri de göz önünde bulundurulur.

Zamanaşımı sürelerinin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulur; seçimlik cezaları gerektiren suçlarda zamanaşımı bakımından hapis cezası esas alınır.

Aynı fiilden dolayı tekrar yargılamayı gerektiren hallerde, mahkemece bu husustaki talebin kabul edildiği tarihten itibaren fiile ilişkin zamanaşımı süresi yeni baştan işlemeye başlar.

Zamanaşımı, tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs hâlinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden itibaren işlemeye başlar. Suçun işlendiği gün tespit edilemiyorsa, şüphenin sanık yararına değerlendirilmesi ilkesi gereğince, muhtemel suç tarihlerinden en lehe olanı zamanaşımı hesabında esas alınır.²⁴⁸

Bir suçla ilgili olarak;

a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,

b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,

c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,

d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi halinde, dava zamanaşımı kesilir.

Dava zamanaşımı kesildiğinde, zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlar. Dava zamanaşımını kesen birden fazla nedenin bulunması halinde, zamanaşımı süresi son kesme nedeninin gerçekleştiği tarihten itibaren yeniden işlemeye başlar. Kesilme halinde, zamanaşımı süresi ilgili suça ilişkin olarak Kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzar.

²⁴⁸ ÖZAR, s.186.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında, elektrik hırsızlığı suçunun olağan dava zamanaşımı süresi “*sekiz yıl*”, olağanüstü zamanaşımı süresi ise “*on iki*” yıldır.

765 sayılı yasanın 102/4 maddesinde “*Beş seneden ziyade olmamak üzere ağır hapis veya hapis yahut sürgün veya hidematı ammeden muvakkaten mahrumiyet cezalarını ve ağır para cezasını müstelzim cürümlerde beş sene... geçmesiyle ortadan kalkar*” ve 104/son maddesinde “*Eğer müruru zamanı kesen muameleler müteaddit ise müruru zaman bunların en sonuncusundan itibaren tekrar işlemeğe başlar. Ancak bu sebepler müruru zaman müddetini 102’nci maddede ayrı ayrı muayyen olan müddetlerin yarısının ilavesiyle baliğ olacağı müddetten fazla uzatamaz.*” denildiğinden 765 sayılı yasa zamanında işlenen elektrik hırsızlığı suçlarında olağan dava zamanaşımı süresi 5 yıl,²⁴⁹ olağanüstü dava zamanaşımı süresi ise 7 yıl 6 aydır.²⁵⁰ Ayrıca zamanaşımı bir maddi hukuk müessesesi olduğundan lehe yasanın belirlenmesi sırasında anılan hükümler de dikkate alınır. Böylece 5237 ve 765 sayılı yasalarda öngörülen dava zamanaşımı süreleri karşılaştırıldığında 765 sayılı yasanın daha lehe olduğu açıkça görülecektir.

²⁴⁹ “Sanığa atılı elektrik hırsızlığı suçunun gerektirdiği cezanın miktar ve nev’i itibariyle tabi olduğu 765 sayılı TCK’nin 102/4. maddesine göre hesaplanan beş yıllık zamanaşımının sanık adına 16.02.2006 tarihinde çıkarılan davetiye tebliğ edilemediğinden, 09.02.2006 tarihli iddianame ile inceleme tarihi arasında gerçekleştiği anlaşılmalı, hükmün bozulmasına, 1412 sayılı CMUK’un 322. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak sanık hakkındaki kamu davasının 5271 Sayılı CMK’nin 223/8.maddesi uyarınca düşürülmesine”, 2. CD, 04.05.2011 tarih, 2009/40799 E, 2011/9470 K; “Sanığa atılı elektrik enerjisi hırsızlığı suçunun gerektirdiği cezanın miktar ve nev’i itibariyle tabi olduğu 765 Sayılı TCK’nin 102/4.maddesine göre hesaplanan beş yıllık zamanaşımının, sanığın sorgusunun yapıldığı 09.02.2006 tarihi ile inceleme tarihleri arasında gerçekleştiği anlaşılmalı, hükmün bozulmasına, 1412 Sayılı CMUK’un 322. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak sanık hakkındaki kamu davasının 5271 Sayılı CMK’nin 223/8. maddesi gereğince düşürülmesine”, 2. CD, 03.05.2011 tarih, 2009/45271 E, 2011/9391 K.

²⁵⁰ “Sanığa atılı hırsızlık suçunun gerektirdiği cezanın miktar ve nev’i itibariyle tabi olduğu 765 Sayılı TCK’nin 102/4 ve 104/2. maddelerine göre hesaplanan yedi yıl altı aylık zamanaşımının suç ve inceleme tarihleri arasında gerçekleştiği anlaşılmalı hükmün bozulmasına”, 2. CD, 12.04.2011 tarih, 2010/30367 E, 2011/7501 K; “Sanık H.G. ve A.K.’ye yüklenen elektrik hırsızlığı suçunun gerektirdiği cezanın miktar ve nevi itibariyle tabi olduğu 765 sayılı TCK’nin 102/4 ve 104/2.maddelerine göre hesaplanan 7 yıl 6 aylık zamanaşımının suç ve inceleme tarihleri arasında gerçekleştiği anlaşılmalı hükmün bozulmasına”, 2. CD, 06.04.2011 tarih, 2010/33326 E, 2011/7077 K.

P. SUÇA BAKMAKLA GÖREVLİ YARGITAY CEZA DAİRESİ

Yargıtay Ceza Dairelerinin görevleri 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 14'üncü maddesinde belirlenmiştir. Anılan maddenin verdiği yetki ile Yargıtay Başkanlar Kurulunun 07.03.2008 tarih ve 2008/6 sayılı karar ile dairelerin görevleri yeniden düzenlenmiş ve diğer hırsızlık suçlarına bakma görevi 6'ncı Ceza Dairesine verilmiş iken hırsızlık suçlarından yalnızca elektrik ve su hırsızlığı suçlarına bakma görevi 2'nci Ceza Dairesine verilmiş idi.²⁵¹ Ancak Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun 09.02.2012 tarih ve 2012/1 sayılı kararı ile hırsızlık suçlarına bakma görevi elektrik hırsızlığı olup olmadığına bakılmaksızın 2, 6 ve 13'üncü Ceza Dairelerine verilmiştir.²⁵² Dolayısı ile Bölge Adliye Mahkemeleri kuruluncaya kadar elektrik hırsızlığı suçlarının yargılması sonucu verilen hükümleri temyizen inceleme görevi Yargıtay 2, 6 ve 13'üncü Ceza Dairelerindedir.

²⁵¹ Yargıtay Hukuk-Ceza Daireleri İş Bölümü Rehberi, Ankara, 2008, s.65.

²⁵² <http://www.yargitay.gov.tr/belgeler/site/isbolumu/yargitayIsbolumu.pdf> (10.03.2012).

İKİNCİ KISIM

KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇU

I. GENEL OLARAK

TCK'nin 163'üncü maddesi uyarınca;

“1) Otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanan kişi, iki aydan altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan sahibinin veya zilyedinin rızası olmadan yararlanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi halinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

Maddede görüldüğü gibi TCK, otomatlar aracılığı ile sunulan hizmetten, telefon hatları ile frekansları ile yayınlardan, elektrik, su ve doğalgazdan bedelsiz olarak yararlanmayı suç haline getirmiştir. İnceleme konumuzu yalnızca elektrik enerjisinden karşılıksız yararlanma oluşturduğundan çalışmamızın ikinci kısmında öncelikle karşılıksız yararlanma suçu ile ilgili genel bilgiler verilecek, devamında ise özelde elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçu ayrıntılarıyla işlenecektir.

Kaçak elektrik enerjisi kullanma eylemi, 06.06.1991 tarihine kadar ceza hukuku sistemimizde herhangi bir yasal altyapıya sahip değilken, 06.06.1991 tarih ve 3756 sayılı yasanın yürürlüğe girmesi ile ekonomik değeri olan her türlü enerjinin de mal kapsamına dâhil edilmesi ile birlikte hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilmiştir. Bu eylemin hırsızlık suçu olarak kabul edilmesi, 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve

Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesine kadar devam etmiştir.

02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un 82'nci maddesi ile TCK'nin 142'nci maddesinin "f" bendi yürürlükten kaldırılmış, yerine aynı kanunun 83'üncü maddesi ile TCK'nin 163'üncü maddesine bir fıkra eklenmiştir. Eklenen üçüncü fıkrada, "*Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi halinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*" denilmiştir.

Söz konusu değişiklik tezimizin yazım aşamasında gerçekleştiğinden teze bu değişikliğe ilişkin bir bölüm daha eklenmesi gereği duyulmuştur. Bu nedenle bundan sonraki konular söz konusu değişikliğe ilişkin olarak eklenmiştir.

Karşılıksız yararlanma eylemlerinin suç olarak kabul görmeye başlaması yakın tarihte mümkün hale gelmiştir. Daha önceki zamanlarda bu tür fiillerin bazıları dolandırıcılık suçu kapsamında, bazıları ise hırsızlık suçu kapsamında mütalaa edilmekteydi. Yargıtay da bazı kararlarında karşılıksız yararlanma niteliğindeki bu fiilleri dolandırıcılık veya hırsızlık çerçevesinde değerlendirerek cezalandırma yoluna gitmişti. Bu durum ise suçların ve cezaların kanuniliği uluslararası hukuk kuralına aykırılık teşkil etmekteydi ve uygulama adalet duygusu ile bağdaşmamaktaydı.²⁵³ Bu nedenlerle karşılıksız yararlanma suçu adı altında yeni suç tipi oluşturma gereksinimi doğmuştur. Özellikle teknolojinin süratle gelişmesine paralel olarak gelişen ticari ve sosyal hayat nedeniyle bu tür eylemlerin cezalandırılması yoluna gidilmiştir.

Nihayet 1991 yılında 3756 sayılı kanunla 765 sayılı TCK'ya 521/a ve 521/b maddeleri eklenerek bir kısım karşılıksız yararlanma eylemleri suç olarak kabul edilmiş ve böylece yasal altyapı oluşturulmuştur.

²⁵³ ERDEM, Mustafa Ruhan, Türk Hukukunda Karşılıksız Yararlanma Suçları, Ankara, 1996, s.13.

II. SUÇUN KANUNDAKİ SİSTEMATİĞİ

Hukukumuzda, karşılıksız yararlanma suçu, 765 sayılı TCK'nin ilk halinde düzenlenmemiştir. Bu madde kapsamına giren eylemlerin suç olarak kabulü 06.06.1991 tarih ve 3756 sayılı Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun'un 17'nci maddesi ile mümkün olmuş ve kanuna 521/ a ve 521/b bentleri eklenmiştir. Böylece karşılıksız yararlanma suçu 765 sayılı TCK'da ikinci kitabın "Mal Aleyhine İşlenen Cürümler" başlığını taşıyan onuncu babının sekizinci faslında 521'inci maddenin a ve b bentleri şeklinde düzenlenmiştir.

ETCK'nin 521/a maddesine göre,

"Ödeme yeteneği olmadığını bildiği halde;

1. Ücreti karşılığı hizmet veren pansiyon, otel ve han gibi geçici ikamete tahsis edilmiş yerlerde kalan,

2. Ücreti karşılığı hizmette bulunan lokanta ve benzeri yerlerde yiyip içen,

3. Taksi ve benzeri ulaşım araçlarında kendisini bir yerden diğer bir yere taşıtan,

Ve ödemede bulunmayan kimseye on beş günden üç aya kadar hapis ve borçlu olunan miktarın on katı kadar ağır para cezası verilir.

Bu maddedeki suçların kovuşturması şikâyete bağlıdır."

ETCK'nin 521/b maddesinde ise, *"Ancak bedeli ödendiği takdirde hizmet elde edilebilecek otomatik aletlerden, ödeme yapmadan yararlanan kimseye, fiil daha ağır bir suç oluşturmadığı takdirde on beş günden üç aya kadar hapis veya yüz bin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezası verilir."* şeklindeki düzenleme yer almaktaydı.

Yine ETCK'nin etkin pişmanlığı düzenleyen 523'üncü maddesi *"Bu babın birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fasıllarında ve 516'nci maddenin birinci fıkrasında ve 518 ve 519 ve 521 inci maddelerinde beyan olunan cürümlerden birini işleyen kimse kendi hakkında bir güne takibat icrasına başlanmadan evvel aldığı"*

iade eylerse yahut işlenen fiilin mahiyetine ve sair ahvale nazaran ret ve iade kabil olmadığı takdirde mutazarrırın zararını tamamen tazmin ederse göreceği ceza üçte birden üçte ikiye kadar indirilir.

Eğer bu ret ve iade veya tazmin hususi takibat esnasında fakat işin mahkemeye verilmesinden evvel vuku bulursa failin göreceği ceza altıda birden üçte bire kadar indirilir.” şeklindeydi.

Karşılıksız yararlanma suçuna ilişkin şahsi cezasızlık sebepleri ile cezadan indirim yapılmasını gerektiren şahsi haller ise 524’üncü maddede, “*Bu babın birinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve sekizinci fasıllarında ve 516’ncı maddenin birinci fıkrası ile 518, 519 ve 521 inci maddelerinde beyan olunan cürümler:*

1. Haklarında ayrılık kararı verilmemiş karı kocadan birinin.

2. Usul ve fîrudan yahut bu derece sıhrî akrabadan birinin veya analık, babalık veya evlatlığın,

3. Faille beraber bir dam altında yaşayan erkek veya kız kardeşin zararına olarak işlenmiş olursa fail hakkında takibat icra olunmaz.

Haklarında ayrılık kararı verilmiş olan karı veya kocanın yahut faille beraber bir dam altında yaşamayan erkek veya kız kardeşin veya faille beraber bir dam altında yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede sıhrî akrabasının zararına olarak işlenmiş ise fail hakkında takibat icrası şikâyete bağlıdır. Bu takdirde failin göreceği ceza üçte bir miktar azaltılır.” şeklinde düzenlenmekte idi.

Karşılıksız yararlanma suçu 5237 sayılı TCK’de ise ikinci kitabın ikinci kısmının “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlıklı onuncu bölümünde 163’üncü maddede düzenlenmiştir. Söz konusu madde 01.06.2005 tarihinde iki fıkra şeklinde yürürlüğe girmiştir. Madde ilk halinde,

“(1) Otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanan kişi, iki aydan altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) *Telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan sahibinin veya zilyedinin rızası olmadan yararlanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.*” şeklinde idi.

Ancak 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun’un 83’üncü maddesi ile maddeye bir fıkra eklenmiştir. Eklenen üçüncü fıkraya göre, *“Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi halinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”*

6352 sayılı kanuna ilişkin Hükümet Tasarısının TBMM Adalet Komisyonundaki müzakereleri sırasında fıkra metnine *“sahibinin rızası olmaksızın”* ibaresinden sonra gelmek üzere *“ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde”* ibaresi eklenmiştir. Bu değişiklik bağlamında TBMM Adalet Komisyonunun 12.06.2012 tarihli ve esas 1/565, 2/90, 2/120, 2/223, 2/257, 2/268, 2/292, 2/322, 2/236, Karar;12 sayılı raporunda gerekçe olarak şu açıklamalara yer verilmiştir:

“Bu değişiklikte, bedelini ödemek niyeti taşıyan tüketicilerin, tükettikleri enerji miktarının tartışmaya yer bırakmayacak şekilde belirlenmesini sağlamaları halinde, ceza hukuku sorumluluğu cihetine gidilmemesi amaçlanmıştır.”

TBMM Adalet Komisyonunda ayrıca bu suretle işlenen karşılıksız yararlanma suçundan dolayı verilecek olan cezanın alt ve üst sınırı bir ve üç yıl olarak değiştirilmiştir.

İnceleme konumuz elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçu olduğundan karşılıksız yararlanma suçunun konusunu oluşturan doğalgaz ve su konuları hakkında ayrıntılı açıklama yapılmayacaktır.

III. SUÇUN TANIMI

Madde gerekçesinde karşılıksız yararlanma suçu kısaca, “*otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanmak*” şeklinde tanımlanmıştır.

IV. SUÇUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Karşılıksız yararlanma fiillerini özel olarak cezalandırmaya yönelik düzenlemeye gidilmesi gereği yakın zamanlarda ortaya çıkmıştır. İletişim ve ulaşım olanaklarının artması ile birlikte bu tür fiiller artış göstermiştir. Eskiden bu tür fiiller hırsızlık ve dolandırıcılık suçları içerisinde mütalaa edilirken kanunilik ilkesinin yerleşmesi ile birlikte bu fiillerin klasik yöntemlerle cezalandırılmayacağı anlaşılmıştır.²⁵⁴

Roma Hukukunun ilk dönemlerinde malvarlığına karşı suçlar genel olarak “furtum” kavramı içerisinde değerlendirilmekteydi. Ancak zamanla mala karşı suçların birbirinden ayrılması zarureti ortaya çıkmıştır.

Yakın zamanlardaki yasama faaliyetlerine bakıldığında ise, karşılıksız yararlanma suçunu ilk kez özel olarak düzenleyen kanunun Fransa Ceza Kanunu olduğu görülür. Bu yasada karşılıksız yararlanma suçu hırsızlık suçu sayılarak hırsızlık kavramı içerisine sokulmuştur.²⁵⁵

Ülkemizde ise 1926 tarihli Ceza Kanunundan önce karşılıksız yararlanma fiillerini cezalandıran herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. 1926 tarihli TCK bile klasik anlayışa bağlı kalarak bu konuda özel bir düzenleme getirmemiştir. 765 sayılı kanunun yürürlük süresi içerisinde Yargıtay’ın bazı kararlarında karşılıksız yararlanma eylemlerinin hırsızlık, bazı kararlarında ise dolandırıcılık suçu olarak

²⁵⁴ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.31–32.

²⁵⁵ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.33.

değerlendirdiği görülmektedir. Örneğin, Yargıtay, lokantada yemek yiyip bedelini ödememe eylemini hırsızlık olarak değerlendirmiştir.²⁵⁶

Bu süreç karşılıksız yararlanma eyleminin yasal altyapıya kavuşturulduğu 1991 yılına kadar devam etmiştir.

V. KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA MUKAYESESİ

A. GENEL OLARAK

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Kişilere Karşı Suçlar*" başlıklı ikinci kısmının "*Malvarlığına Karşı Suçlar*" başlıklı onuncu bölümünde; hırsızlık (TCK m. 141 vd.), yağma (TCK m. 148 vd.), mala zarar verme (TCK m. 151 vd.), güveni kötüye kullanma (TCK m. 155), dolandırıcılık (TCK m. 157 vd.), karşılıksız yararlanma (TCK m. 163) ve suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK m. 165) suçları düzenlenmiştir. Bu bölümde düzenlenen malvarlığına karşı suçların ortak özelliği, failin, malın malik veya zilyedinin malvarlığına ait aktif unsurlardan ve dolayısı ile mülkiyet hakkının doğal sonucu olarak yararlanılan haklardan (yararlanma, kullanma, tüketme) istifadesini ortadan kaldırması veya azaltmasıdır.²⁵⁷

Yukarıda isimleri zikredilen malvarlığına karşı suçlar uygulamada sürekli olarak birbirleriyle karıştırılmakta, bunun doğal sonucu olarak da suçun tayini ve tespitinde hatalara düşülmektedir.²⁵⁸ Zira malvarlığına karşı işlenen suçlarda bir suç için aranan unsur bir diğeri için de aranabilmekte ve bu sebeple bazı unsurların ortak olduğu görülmektedir. Belirtilen ortak özelliğin yanında her suçun bir diğerinden ayırt edilmesini sağlayacak unsurları da mevcuttur. Bu unsurlar suçta kullanılan araç

²⁵⁶ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.34-35; ayrıca karar için bkz, YCGK, 7.2.1977 tarih, 6-577/47.

²⁵⁷ TAYLAR, Banu, "Türk Ceza Kanunu'nda Hırsızlık Suçu", (Danışman: Prof. Dr. Veli Özer Özbek), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010, s.6.

²⁵⁸ MENEKŞE, s.22.

ve yöntemler, başvuru hareketler, sanığın kastı, ele geçirilen maldan yararlanma şekli vs. olabilmektedir.

Şimdi karşılıksız yararlanma suçu ile malvarlığına karşı işlenen diğer suçlardan hırsızlık, yağma ve dolandırıcılık suçlarını ana hatları ile karşılaştırıp benzerlikleri ve farklılıkları açıklamaya çalışacağız.

B. HIRSIZLIK SUÇU İLE MUKAYESE

Karşılıksız yararlanma suçunu oluşturabilecek haller kanunda tek tek sayılmıştır. Ceza hukukunda kıyas mümkün olmadığından, bu maddede sayılmayan ancak aslında karşılıksız yararlanma oluşturan diğer fiiller suç teşkil etmeyecektir. 765 sayılı yasaya sonradan eklenen; lokantada yemek yedikten sonra parasının ödenmemesi, ticari taksi hizmetlerinden yararlandıktan sonra ücretin ödenmemesi, bir kimsenin çalıştırılmasına rağmen ücretinin ödenmemesi halleri yeni düzenleme karşısında suç oluşturmayacaktır.²⁵⁹ Dönmezer, karşılıksız yararlanma fiillerinde mal veya hizmetin sahibi tarafından bizzat yararlanana teslim edilmesi veya sağlanması nedeniyle fiilin hırsızlık suçunu oluşturduğunun kabul edilmediği belirtilmiştir.²⁶⁰

Karşılıksız yararlanma suçunun hırsızlık suçundan farkları şunlardır:

Karşılıksız yararlanma suçunun maddi konusu “otomatlar aracılığıyla sunulan bir hizmet”²⁶¹ ve “telefon hatları ile elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlar”dır. Hırsızlık suçunun konusunu ise ancak taşınabilir bir mal oluşturabilir.

Karşılıksız yararlanma suçunun manevi unsuru maddenin birinci fıkrası bakımından “ödeme yapmadan yararlanma kastı”, ikinci fıkra bakımından ise “telefon hatlarına şifreli veya şifresiz yayınlara girmek suretiyle bunlardan sahibinin

²⁵⁹ ÖZEN, Mustafa, s.88.

²⁶⁰ DÖNMEZER, s.583.

²⁶¹ “Ödeme sırasında mesafeyi daha kısa gösterip, daha az bedel ödemeyi sağlamak için başkasına ait bileti gösteren sanığın, tahsilâtı yapacak Karayolları Genel Müdürlüğünün gişe görevlisini kandırmaya yönelik bu davranışı hile ve desise niteliğindedir.” CGK, 30.01.2007 tarih, 2006/11–247 E, 2007/15 K. (UYAP Mevzuat Programı).

ya da zilyedinin rızası hilafına yararlanma kastı”dır. Bu suçun manevi unsuru da hırsızlıktan farklı olarak yalnızca genel kasttır.²⁶²

Karşılıksız yararlanma suçu da hırsızlıktan farklı olarak takibi şikâyete bağlı suçlardandır.

C. YAĞMA SUÇU İLE MUKAYESE

Yağma suçu TCK’nin 148’inci maddesinin 1’inci fıkrasında tanımlanmıştır. Bu suç tipi TCK’nin 42’nci maddesinde düzenlenen bileşik suçun tipik örneğidir. TCK’nin 106’ıncı maddesinde düzenlenen tehdit ve/veya 108’inci maddede düzenlenen cebir suçları ile hırsızlık suçlarının bir araya gelmesi ile yağma suçu oluşur.²⁶³ Yağma, “*Cebir veya tehdit kullanılarak yapılan hırsızlık*” olarak tanımlanmıştır.²⁶⁴

Yağma suçunun oluşması için aranan cebir veya şiddetin suçun mağduruna karşı ve malın alınmasına veya teslimine mecbur bırakılması amacıyla gerçekleştirilmiş olması gerekir. Bu nedenle cebir veya şiddetin mala karşı kullanılması yağma suçunun oluşmasına vücut vermeyeceği gibi malın alınması veya teslimine yönelik olmaması da yerine göre hırsızlık, tehdit veya kasten yaralama suçlarının oluşmasını neticelendirir.²⁶⁵

²⁶² PARLAR / HATİPOĞLU, (Cilt II), s.1297; EKİNCİ, Mustafa / ESEN, Sinan, Hırsızlık Yağma Görevi Kötüye Kullanma, Dolandırıcılık, Hileli ve Taksirli İflas Karşılıksız Yararlanma Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, Ankara, 2005, s.221.

²⁶³ “Bu suç; cebir ve şiddet (maddi cebir) veya tehdit (manevi cebir) kullanılmak suretiyle yapılan bir hırsızlıktır. Hırsızlık ve yağma aynı ortak unsurlara sahip olmakla beraber, ayrıldıkları tek nokta malın alınması için cebir ve şiddet veya tehdit kullanılmasıdır. Hırsızlık ve cebir veya tehdit olan iki ayrı suç tipi tek ve bağımsız bir suç haline gelmiştir. Bu haliyle yağma suçu karma suçlardan olup bu nedenle cebri hırsızlık olarak da adlandırılmaktadır.” (CGK, 09.04.2002 tarih, 2002/98–227; CGK, 05.12.2004 tarih, 2004/283–320 sayılı kararları).

²⁶⁴ NOYAN, (Hırsızlık Suçları), s.290.

²⁶⁵ DÖNMEZER, s.435.

Yağma suçunun karşılıksız yararlanma suçundan en önemli farkı failin suçta konu malı ele geçirme şeklidir. Eğer fail malı mağdura karşı “cebir, şiddet veya tehdit” kullanarak ele geçiriyorsa fiil yağma olarak nitelendirilecektir.²⁶⁶

D. DOLANDIRICILIK SUÇU İLE MUKAYESE

Dolandırıcılık suçu TCK'nin 157'nci maddesinde düzenlenmiştir. Madde metni dikkate alındığında, dolandırıcılık suçunu işleyen fail, bir kimseyi hileli davranışlarla aldatıp onun veya bir başkasının zararına olarak kendisinin veya üçüncü bir kişinin malvarlığına ilişkin bir menfaat elde etmektedir.

Dolandırıcılık suçunu karşılıksız yararlanma suçundan ayıran en önemli ölçüt hareket ögesindedir. Dolandırıcılık suçunda fail hileli davranışlar ile bir başkasını aldatmaktadır.

Dolandırıcılık suçunun maddi konusunu taşınır ve taşınmazlar oluşturabildiği halde, karşılıksız yararlanma suçunun konusunu yalnızca otomatlar, telefon hatları ile frekansları veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayımlar abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisi, su veya doğal gaz oluşturur.

Dolandırıcılık suçu ile korunan malvarlığı değerinin yanında karşılıksız yararlanma suçundan farklı olarak kişinin irade özgürlüğü de korunmaktadır.

Her iki suçun da soruşturma ve kovuşturması şikâyete tabi olmayıp re'sen soruşturulurlar.

VI. SUÇ İLE KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Kanun koyucunun karşılıksız yararlanma suçu ile korumaya çalıştığı hukuki değer malvarlığıdır.²⁶⁷ Burada fail, birinci fıkra kapsamına giren eylemlerde,

²⁶⁶ TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan, (Açıklamalı-İçtihatlı) Hırsızlık Suçları, Ankara, 1997, s.14.

²⁶⁷ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.82.

otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanarak mağduru hizmet bedelinden mahrum bırakmakta, ikinci fıkra kapsamına giren eylemlerde, telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan sahibinin veya zilyedinin rızası olmadan yararlanarak mağduru daha fazla ödeme yapmasına, üçüncü fıkra kapsamına giren eylemlerde ise abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketmekte ve yine mağduru gelirden yoksun bırakmaktadır. Her üç eylemde de fail mağdura ekonomik bakımdan zarar vermektedir.

VII. SUÇUN MADDİ KONUSU

TCK'nin 163'üncü maddesinde düzenlenen karşılıksız yararlanma suçunun maddi konusu, birinci fıkra yönünden *“otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen hizmetler”*, ikinci fıkra yönünden *“telefon hatları ile frekansları veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlar”* ve nihayet üçüncü fıkra yönünden ise *“abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisi, su veya doğal gaz”*dir.

“Otomatik alet” veya *“otomat”* tabirinden, öngörülen bedelin ödenmesi ile birlikte mekanizması kendiliğinden harekete geçerek bir mal veya hizmet arz eden teknik tertibattır. Tanımdan anlaşılacağı üzere otomatın mekanizmasını harekete geçirecek olan kuvvetin niteliği önemsizdir. Bu bir madeni para, jeton, fiş, bilet ya da akbil olabilir. Otomatların fonksiyonları nazara alındığında bunların *“mal otomatları”* ve *“hizmet otomatları”* olarak ikiye ayrılması mümkündür. Posta pulu, yolcu bileti, giriş kartı ve benzeri şeyleri veren tüm otomatlar *“mal otomatlarına”*, haberleşme araçları, masaj koltuğu, oyun, müzik, tartı, yıkama ve eğlence hizmeti verenler ise *“hizmet otomatlarına”* örnektir. Bu ayırım maddenin uygulanması bakımından önem arz eder. Zira madde metninde yalnızca otomatlar aracılığıyla sunulan bir hizmetten söz edilmektedir. Bu düzenleme karşısında artık mal

otomatlarından bedel ödenmeksizin değişik yöntemlere başvurmak suretiyle mal alınması karşılıksız yararlanma suçunu değil, hırsızlık suçunu oluşturacaktır.²⁶⁸

Failin otomattan yararlanma eyleminin suç oluşturabilmesi için ayrıca otomatın sunduğu hizmetin bedelli olması da gerekir. Eğer otomat tarafından sunulan hizmet herhangi bir bedel ödenmeksizin herkesin yararlanabileceği bir hizmet ise suç oluşmaz.²⁶⁹ Örneğin, akaryakıt istasyonundaki hava ve su otomatı.

Maddenin ikinci fıkrasının maddi unsuru ise elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardır. Elektro manyetik dalga, uzayda ya da maddesel bir ortamda yayılan elektrik alanı ve manyetik dalgaların ortak adıdır. Kozmik, gama, X, kızılötesi, TV, radyo dalgaları elektromanyetik dalgalardır. Kanun koyucu suçun oluşması açısından elektromanyetik dalgaların bir yayın niteliğini taşımasını aramıştır. Yayın niteliği taşımayan hizmetler bu madde kapsamına dâhil edilemeyeceklerdir. Keza sahibinin veya zilyedinin rızası dâhilinde bu hizmetlerden yararlanılması durumunda suç oluşmaz. Örneğin abonelik sözleşmesi gereği alınan şifre çözücünün bir başka kişiye kullandırılması taraflar arasında hukuki uyumsuzluk doğurur.²⁷⁰

Ve nihayet maddenin üçüncü fıkrasının maddi unsuru ise, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisi, su veya doğal gazdır. Elektrik enerjisi aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

VIII. SUÇUN FAİLİ

Kanunumuzda karşılıksız yararlanma suçunda fail yönünden herhangi bir nitelik aranmamıştır. Bu nedenle bedeli ödendiği takdirde yararlanılan bir hizmet sunan otomattan bedelini ödemediği yararlanana, sahibinin veya zilyedinin rızası olmadan telefon hatları ve frekanslarından ya da elektromanyetik şifreli ve şifresiz

²⁶⁸ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.100-101.

²⁶⁹ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.104.

²⁷⁰ GÜVENÇ, Nur, “Karşılıksız Yararlanma Suçu”, <http://www.tasinmazmulkiyeti.org.tr>, (08.09.2012), s.6.

yayınlarından istifade eden veyahut abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisini, suyu veya doğal gazı sahibinin veya zilyedinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketen kişi bu suçun faili olacaktır.

IX. SUÇUN MAĞDURU

Karşılıksız yararlanma suçunun mağduru maddenin 1'inci fıkrası yönünden hizmet sunan otomatın sahibi, zilyedi ya da işletmecisidir. Otomatın sahibi gerçek kişi olabileceği gibi özel ya da kamu tüzel kişisi de olabilir.

Maddenin 2'nci fıkrası açısından suçun mağduru telefon hatları ve frekansları ve elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli ve şifresiz yayınların sahipleri ya da bu yayınlardan bir bedel karşılığında yararlanmakta olan zilyetleridir.

Maddenin 3'üncü fıkrası açısından ise mağdur, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibidir.

X. SUÇUN MADDİ UNSURU

Karşılıksız yararlanma suçunun hareket unsurunu üçe ayırarak inceleyebiliriz.

Karşılıksız yararlanma suçu öncelikle otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılan bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanmak sureti ile işlenebilir. Suç, bedeli ödenmiş gibi algılamasını sağlayacak hareketlerle makineyi harekete geçirmek sureti ile işlenir. Bunlar; sahte ya da dolaşımda olmayan paraların veya sahte jetonların kullanılması, otomatın haznesine tel, çubuk, metal plaka, kurşun düğme sokulması, ipe bağlı paranın otomata atılıp daha sonra geri çekilmesi, alete mıknaş kullanarak nüfuz edilmesi, buz parçası atılması gibi yöntemler olabilir.²⁷¹

²⁷¹ SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.379, ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.104.

Bu fiilde, failin yararlandığı hizmetin niteliği önemli değildir. Madde bu yönde bir sınırlamaya gitmemiştir. Önemli olan bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetin söz konusu olmasıdır. Meccanen herkesin yararlanabildiği bir hizmet veren otomata yapılacak manipülasyonlar bu suçu oluşturmayacaktır. Örneğin; bayram günlerinde ücretsiz olan köprü gişesindeki otomata manipülasyonlarda bulunduktan sonra hizmetten yararlanan kişinin eylemi karşılıksız yararlanma suçunu oluşturmaz.²⁷²

Bu hareket yönünden suçun tamamlandığı an, failin hareketi sonucunda otomatin harekete geçmesi ve failin hizmetten yararlanması anıdır.

Karşılıksız yararlanma suçunu oluşturan ikinci hareket, sahibinin ya da zilyedinin rızası olmadan telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli ve şifresiz yayınlardan yararlanılmasıdır. Fail, yararlanma eylemini, telefon hatlarına kanca atmak ya da frekanslara girmek, teknik aletler yardımı ile abone olunmayan TV veya radyo yayınına kaçak olarak almak, komşusunun abone olduğu TV yayınından onun rızası olmadan faydalanmak gibi yöntemlerle gerçekleştirebilir.²⁷³

Karşılıksız yararlanma suçunu oluşturan ve konumuz açısından önemi olan hareket üçüncü ve son harekettir. Bu hareket, sahibinin rızası olmaksızın abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesidir.

Madde *gereğesinde* “5237 sayılı Türk Ceza Kanununun karşılıksız yararlanma başlıklı 163 maddesine yeni bir fıkra eklenmek suretiyle esas itibariyle karşılıksız yararlanma kapsamında değerlendirilmesi gereken ve abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın tüketilmesi eylemleri de karşılıksız yararlanma olarak düzenlenmektedir” denilmiştir.

²⁷² GÜVENÇ, s.7.

²⁷³ GÜVENÇ, s.7

Söz konusu üçüncü hareketin yer aldığı 163'üncü maddenin üçüncü fıkrası 5237 sayılı TCK'nin ilk halinde yer almazken maddeye 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı kanun ile eklenmiştir. Yukarıda elektrik enerjisi hırsızlığı suçunun izah edildiği bölümde ayrıntılarıyla açıklandığı üzere elektrik enerjisinin konu edildiği bu tür eylemler değişiklik tarihine kadar hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilmekteydi.

XI. SUÇUN MANEVİ UNSURU

Karşılıksız yararlanma suçu kasten işlenebilen suçlardandır. Fail fiili bilerek ve isteyerek gerçekleştirmelidir.²⁷⁴ Kanun koyucu bu suçta manevi unsurun gerçekleşmesi bakımından genel kastı yeterli görmüştür. Bu nedenle failde ayrıca özel bir kastın varlığı aranmayacak veya failin başka bir amaç izleyip izlemediği araştırılmayacaktır.²⁷⁵

Karşılıksız yararlanma suçunun olası kastla işlenmesi mümkündür. Bundan anlaşılması gereken failin bedelsiz olarak hizmetten yararlandığını bildiği veya göze aldığıdır.²⁷⁶ Olası kast durumunda TCK'nin 21/2 maddesi gereğince failin cezasından indirim yapılacaktır.

Kanun metninde suçun taksirle işlenebileceği belirtilmediğinden karşılıksız yararlanma suçunun taksirle işlenmesi mümkün değildir.²⁷⁷ Bu nedenle kendi telefon hattı yerine yanlışlıkla komşusunun hattına bağlantı yaparak konuşmak bu suçun oluşumuna sebebiyet vermez.

²⁷⁴ SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.379; ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.108.

²⁷⁵ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.109.

²⁷⁶ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.110.

²⁷⁷ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.109.

XII. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Hukuka aykırılık unsuru, işlenen ve kanundaki tarife (tipe) uygun olan fiile hukuk düzeni tarafından cevaz verilmemesi, fiilin bütün hukuk düzeni ile çatışma ve çelişki içerisinde bulunması anlamına gelir.²⁷⁸ Ceza kanunlarınca yasaklanan bir fiilin işlenmesine izin veren, o fiilin haksızlık niteliğini kaldıran ve suç teşkil etmesini engelleyen sebeplere ise hukuka uygunluk sebepleri denir.²⁷⁹

Şimdi karşılıksız yararlanma suçunda hukuka uygunluk nedenlerinden hangilerinin uygulanabileceğini inceleyelim.

Karşılıksız yararlanma suçunda meşru müdafaa hukuka uygunluk nedeninin mahiyeti gereği uygulama alanı yoktur. Zira meşru müdafaanın hukuka uygunluk nedeni olabilmesi için kişinin kendisine veya başkasına ait bir hakka yönelmiş saldırının bulunması ve saldırıda bulunan kimseye karşı bir fiilin gerçekleştirilmesi gerekir ki bu ihtimal söz konusu olamaz.²⁸⁰

Ayrıca, suçun maddi konusu üzerinde sahibinin ve zilyedinin rızasının bulunması hukuka uygunluk nedeni oluşturacağından eylem karşılıksız yararlanma suçunun oluşmasına sebebiyet vermez.²⁸¹

XIII. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

A. TEŞEBBÜS

TCK'nin 35'inci madde düzenlemesine göre, teşebbüsün varlığının kabul edilebilmesi için failin suçun icra hareketlerine başlamış olması gerekir. Böylece failin suçu işlemeye yönelik her hareketi değil ancak suçun icrasına başlangıç

²⁷⁸ KOCA / ÜZÜLMEZ, s.232; ARTUK / GÖKÇEN / YENİDÜNYA, (2002), s.467.

²⁷⁹ BAKICI, s.543.

²⁸⁰ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.112.

²⁸¹ SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.380.

niteliğindeki hareketler teşebbüs nedeniyle cezalandırılabilir.²⁸²

Elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçu, elektrik enerjisinin yetkili kurumun rızası olmaksızın alınması, yani kaçak elektrik kullanılması ile tamamlanır.

Karşılıksız yararlanma suçu teşebbüse elverişli suçlardandır. Bu nedenle fail elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icra hareketlerine başlayıp elinde olmayan nedenlerle eylemini tamamlayamazsa teşebbüsten dolayı sorumlu olacaktır. Karşılıksız yararlanma suçunda icra hareketlerinin bittiği ve yararlanmanın gerçekleştiği an suçun tamamlanma anıdır.²⁸³ Fail eğer icra hareketlerine elverişli hareketlerle başladıktan sonra elinde olmayan nedenlerle yararlanma fiilini gerçekleştiremez ise karşılıksız yararlanma suçu teşebbüs aşamasında kalacaktır. Teşebbüs yönünden bir zararın doğup doğmaması önem taşımaz.²⁸⁴ Örneğin, failin komşusunun telefon hattına kanca atmak istediği sırada birilerinin görmesi üzerine eylemini tamamlamaması durumunda suç teşebbüs aşamasında kalacaktır.

Elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçunda suç yolunda ilerleyen failin elektrik enerjisini alıp yararlanması aşamasından önceki tüm fiilleri hazırlık hareketleri olarak değerlendirilmelidir. Hazırlık hareketleri ise cezalandırılabilir fiiller değildir. Bu nedenle nötr kumanda yapmak suretiyle sayacın istenildiği takdirde durmasını sağlayan mekanizma oluşturmak, eksik kayıt yapmaya yönelik olarak sayaç içerisine müdahalede bulunmak, sayaç giriş-çıkış uçlarını yer değiştirmek fiilleriyle elektrik sarfiyatı yapılmadığı sürece bu fiiller hazırlık hareketi olarak değerlendirildiğinden karşılıksız yararlanma suçuna teşebbüs dahi gerçekleşmez.²⁸⁵ Bu suça teşebbüs edilebileceğine dair Yargıtay kararına rastlanılmamıştır.

²⁸² SÖZÜER, s.194.

²⁸³ SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.379.

²⁸⁴ GÜVENÇ, s.11.

²⁸⁵ YAŞAR / GÖKCAN / ARTUÇ, s.4211.

B. İŞTİRAK

Karşılıksız yararlanma suçu iştirak hükümlerinin uygulanması yönünden bir özellik göstermez. Bu nedenle, yerine göre TCK'nin iştirak hükümlerini düzenleyen 37–41 maddelerinin uygulanması mümkündür.

C. İÇTİMA

Karşılıksız yararlanma suçu açısından genel içtima hükümleri uygulanır. Böylece karşılıksız yararlanma suçunda, failin değişik zamanlarda aynı mağdura ait bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmet otomatından değişik zamanlarda, bir suç işleme kararının icrası kapsamında ödeme yapmadan yararlanması durumunda zincirleme suç hükümleri (TCK m. 43) uygulanacak ve fail tek bir cezaya mahkûm edilecektir. Ancak failin cezası dörtte birinden dörtte üçüne kadar arttırılacaktır.²⁸⁶

163'üncü maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen “*telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan yararlanma*” eylemi ise mütemadi suçun bir örneğidir. Ses ya da görüntü ileten telefon hatları ve frekanslarından veya şifreli şifresiz yayınlardan yararlanılması bir süreklilik arz edecektir. Mütemadi suçlarda temadinin kesildiği anda suç tamamlanır. Bu nedenle bu tür eylemlerin uzun süre devam etmesi nedeniyle zincirleme suç hükümleri uygulanmaz. Ancak hukuki kesinti meydana gelmesi halinde zincirleme suç hükümlerinin bu fıkra yönünden uygulanması mümkündür.²⁸⁷

²⁸⁶ “Sanık hakkında Mersin 2.Asliye Ceza Mahkemesinin 2006/630 esas sayılı dosyasında dava konusu yapıldığı anlaşılan ve dosyada onaylı sureti bulunan 23.03.2006 tarihli tutanakta da, sayaç olmaksızın kolon sigortasından düz bağlantı ile kaçak elektrik kullanıldığının tespit edilmesi karşısında, anılan tutanak ile ilgili davanın kesinleşip kesinleşmediği araştırılıp, kesinleşmemiş ise, aradaki şahsi ve fiili irtibat nedeniyle birleştirilmesi ve teselsül oluşturup oluşturmayacağını tartışılması, kesinleşmiş ise dosya getirtilip delillerin birlikte değerlendirilmesi ve 04.05.2006 tarihli tutanakla ilgili herhangi bir ödeme belgesinin de bulunup bulunmadığının araştırılmasından sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerektiğinin gözetilmemesi,” Yargıtay 2. CD'nin 06.05.2009 tarih, 2008/23642 E ve 2009/22174 K.

²⁸⁷ GÜVENÇ, s.11.

Karşılıksız yararlanma suçunun işlenmesi sırasında failin otomata zarar vermesi söz konusu olursa, fail hem karşılıksız yararlanma suçundan hem de mala zarar verme suçundan dolayı gerçek içtima hükümleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Aynı şekilde, fail karşılıksız yararlanmanın gerçekleştirilmesi için madeni para veya başka herhangi bir evrakta sahtecilik eylemini de gerçekleştirirse, hem belgede sahtecilik suçundan hem de karşılıksız yararlanma suçundan ayrı ayrı cezalandırılması gerekecektir.²⁸⁸

Maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen “elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın tüketilmesi” eylemi de mütemadi suçun tipik örneğidir. Bu nedenle uzun süreyle elektrik enerjisinden karşılıksız olarak yararlanma durumunda failin cezasının zincirleme suç hükümleri gereğince arttırılması mümkün olmayacaktır. Yine hukuki kesinti meydana gelmesi durumunda birden çok eylem nedeniyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkündür.

Hareketten doğan tipik neticenin belirli bir süre devam ettiği elektrik hırsızlığı nev’inden mütemadi suçlarda tipik neticenin gerçekleşmesi ile suç tamamlanır. Bu nedenle temadinin devam etmesi sırasında, suçun tamamlanmadığından bahisle teşebbüs hükümleri uygulanamaz.²⁸⁹

Elektrik enerjisi, su ve doğalgazdan karşılıksız yararlanma eylemi ile birlikte mühür bozma veya mala zarar verme suçu da işlenmiş ise gerçek içtima hükümleri gereğince fail her eylemi dolayısıyla ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

Karşılıksız yararlanma suçlarının herhangi bir suçla fikri içtima ilişkisi içerisinde bulunması mümkün görünmemektedir.²⁹⁰

²⁸⁸ GÜVENÇ, s.11.

²⁸⁹ SÖZÜER, s.220.

²⁹⁰ ERDEM, (Karşılıksız yararlanma), s.124.

XIV. ELEKTRİK ENERJİSİ HAKKINDA KARŞILIKSIZ YARARLANMA SUÇU

A. KANUNİ UNSUR

Elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçunda tipik hareket, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesidir. Maddede elektrik enerjisi yanında aynı şartlarla suyun veya doğal gazın da sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesinin de karşılıksız yararlanma suçunu oluşturacağı belirtilmiştir.

B. SUÇUN MADDİ UNSURLARI

1. Suçun Faili

Kanundaki tanım gereğince bu suçun faili herkes olabilir. Karşılıksız yararlanma suçu özgü suçlardan değildir. Failin herhangi bir özelliği suçun nitelikli hali değildir. Bu nedenle bu suç fail bakımından bir özellik göstermez. İsnat yeteneğine sahip her gerçek kişi suç faili olabilir.

2. Suçun Mağduru

Ülkemizde elektrik dağıtımına hakkına her gerçek veya tüzel kişi sahip değildir. Yalnızca TEDAŞ ve dağıtım lisansına sahip olan anonim şirketler elektrik dağıtımına ve bu suretle tüketiciler ile sözleşme yapmaya yetkilidir.²⁹¹ Bu nedenle suçun mağduru veya daha doğrusu suçtan zarar göreni genellikle dağıtım lisansına sahip bu şirketlerdir.

²⁹¹ Elektrik piyasasının tüm faaliyetleri EPDK'dan alınacak lisanslar ile yürütülür. Bu konuyu düzenlemek amacıyla EPDK tarafından Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği çıkarılmıştır. Lisanslar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz, KARAKILIÇ, s.94 vd.

Türkiye’de elektrik enerjisinin dağıtım işlemleri Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) tarafından yapılmakta veya dağıtım ihaleleri sonucu bölgeler halinde dağıtım işlemi ihale sözleşmesi imzalanan yüklenici tüzel kişiliği haiz şirketlerce dağıtım işlemi gerçekleştirilmektedir. İşte elektrik dağıtımını yapan bu kurum veya kuruluşlar elektrik hırsızlığı nedeniyle açılan davalara CMK’nin 237 vd. maddeleri gereğince katılma hak ve yetkisine sahiptirler.²⁹²

Suçtan zarar gören, belirtildiği gibi genellikle TEDAŞ veya dağıtım lisansı sahibi şirketler olduğundan kaçak elektrik kullanıldığı iddiasıyla görülmekte olan kamu davasında mağdur şirkete CMK’nin 233’üncü maddesi gereğince suçtan zarar gören sıfatıyla meşruhatlı çağrı kâğıdı çıkarılmalı ve böylece davadan haberdar edilmelidir.²⁹³ Katılma isteminin bulunması halinde davaya katılan sıfatıyla kabulüne karar verilmeli,²⁹⁴ bu sayede katılanın yasanın kendisine tanıdığı haklardan yararlanması sağlanmalıdır.

3. Suçun Konusu

Elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçunun maddi konusu, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisidir.

Burada abone terimini açıklamakta yarar bulunmaktadır. Abone, lisans sahibi tüzel kişiler ile özel hukuk hükümlerine tabi olarak elektrik enerjisi alım-satımına dair yapılan anlaşma çerçevesinde enerji tüketen gerçek veya tüzel kişileri tanımlar.

²⁹² PARLAR, s.24.

²⁹³ “Kovuşturma evresinde duruşmadan haberdar edilmeyen katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunan kurumun 5271 sayılı Ceza Yargılaması Yasası’nın 260/1. madde ve fıkrası uyarınca yasa yollarına başvurma hakkı bulunmaktadır.” 2.CD, 10.04.2008 tarih, 2008/56E, 2008/6856K.

²⁹⁴ “Suçtan doğrudan zarar gören yakınan kurumun kovuşturma evresinde "duruşmalardan haberdar edilme" ve kovuşturmanın her aşamasında "kamu davasına katılma hakkı bulunduğu" gözetilerek duruşma gününü bildirir davetiye çıkartılması gerekirken yargılamaya devam edilerek hüküm kurulmak suretiyle 5271 sayılı CMK’nın 234. maddesinin 1 fıkrasının (b) bendine aykırı davranılması,” 2.CD, 06.04.2011 tarih, 2009/51749E, 2011/7076K; “Kovuşturma evresinde duruşmadan haberdar edilmeyen katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunan kurumun 5271 sayılı Ceza Yargılaması Yasası’nın 260/1. madde ve fıkrası uyarınca yasa yollarına başvurma hakkı bulunmaktadır.” 2.CD, 10.04.2008 tarih, 2008/56E, 2008/6856K.

Abone ile yetkili kurum arasında yapılan bu sözleşme niteliği itibariyle bir taşınır satım sözleşmesidir.

Aynı hizmet standardına tabi gerçek ve tüzel kişileri esas alarak düzenlenen abone grupları Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğinin 5'inci maddesinde belirtilmiştir.

Aboneliğin başlangıcı sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihtir.(ETY m.26)

4. Hareket, Netice Ve Nedensellik Bağı

a) Hareket

Elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçunda hareket, elektrik enerjisinin sahibinin rızası olmaksızın tüketilmesi, yani kaçak elektrik kullanılmasıdır. Burada, dağıtım sistemine, sayaca veya ölçü sistemine ya da tesisata müdahale edilerek, tüketimin doğru tespit edilmesini engellemek suretiyle, elektrik enerjisinin eksik veya hatalı ölçülerek veya hiç ölçülmeden veya yasal şekilde tesis edilmiş sayaçtan geçirilmeden mevzuata aykırı bir şekilde tüketilmesi eylemi ile suç tamamlanır.

Bu suç, kaçak elektrik kullanılması ile tamamlandığından neticesi harekete bitişik suç görünümündedir.

Karşılıksız yararlanma suçu, elektrik enerjisinin sayaçtan geçmeden kullanılmasının önlenmesi amacıyla yetkili merciler tarafından konulan mühürün bozulması veya sayacın devre dışı bırakılarak mühür bozulmadan konuluş amacına aykırı olarak hareket edilmesi suretiyle işlenmiş ise failin karşılıksız yararlanma suçu ile birlikte TCK'nin 203'üncü maddesinde düzenlenen mühür bozma suçundan da cezalandırılması gerekir.

Yukarıda elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunun hareket unsuru içerisinde değerlendirilen kaçak elektrik enerjisi kullanılmasına ilişkin yöntemler, örneğin, abonesiz ve sayaçsız olarak harici (özel) hat marifetiyle elektrik kullanımı, aboneli olarak ancak harici hat çekmek suretiyle elektrik kullanımı vs. niteliğine uygun düştüğü ölçüde elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçu

açısından da uygulanır. Mükerrer olmaması için bu konuya yeniden değinilmeyecektir. Ancak, madde metninde açıkça zikredildiğinden “tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde elektrik tüketilmesi” hususunu kısaca değerlendirmek gerekir.

Yukarıda zati sayaçla elektrik kullanımı konusunda da açıklandığı üzere, failin usulüne uygun olarak taktığı ve kullanmaya başladığı ancak henüz abonelik işlemlerini yaptırmadığı elektrik sayacından geçirmek suretiyle elektrik kullanması durumunda tüketim miktarı belirlenebilir olduğundan inceleme konusu suç oluşmaz.

Öncelikle, belirtilen kullanım yönteminde sarf edilen elektrik enerjisinin sayaçtan geçmesine engel olacak herhangi bir müdahalenin tespit edilmemiş olması, sarf edilen tüm elektriğin sayaçtan geçmiş olması gerekir.

Sayaça müdahale etmeden ancak abone sözleşmesi olmaksızın sayaçtan geçirmek suretiyle elektrik kullanılması tüketici ile ilgili kurum arasında hukuki uyumsuzluk niteliğindedir. İlgili kurum sayacın sarf ettiği miktarı hukuki yollardan her zaman tahsil edebilir. Bu tür abonesiz kullanımlarda faile sadece elektrik idaresince idari işlem uygulanmasıyla yetinilmelidir. Bu tür fiiller haksız fiil niteliğindedir. Borçlar Kanununun 41’inci maddesine göre “*Gerek kasten, gerek ihmal veya tesseyyüp yahut tedbirsizlik ile haksız bir surette diğer bir kimseye zarar veren şahıs bu zararın tazminine mecburdur.*” Anılan hükme göre işlenen karşılıksız yararlanma eylemi nedeniyle suçtan zarar gören kurum haksız fiili düzenleyen BK’nin 41–60 maddeleri çerçevesinde zararının tazminini talep edebilir.

b) Netice

Elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçlarında netice, suçun konusunu oluşturan malın (elektrik enerjisi) tüketilmesi nedeniyle mağdurun zilyetliğine son verilmesi, mağdurun suç konusu eşya üzerinde zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hâle gelmesidir. Tipik hareketin gerçekleşmesiyle birlikte netice de meydana gelir ve bu yönüyle neticesi harekete bitişik suçlardandır.

Elektrik hırsızlığı suçu hareketin gerçekleştirilmesi ile tamamlanır. Ancak netice belirli bir süre devam eder. Neticesi itibariyle bir zarar suçudur.

c) Nedensellik Bağı

Nedensellik bağı, “failin meydana gelen neticeden dolayı sorumlu tutulabilmesi için fiili ile dış dünyada meydana gelen değişiklik (netice) arasındaki zorunlu neden-sonuç ilişkisi” şeklinde tanımlamıştık. Böylece karşılıksız yararlanma suçunda nedensellik bağı mağdurun elektrik enerjisi üzerindeki zilyetlik haklarının kullanılmasının failin eylemi nedeniyle engellenmiş olmasıdır. Aksi durumda meydana gelen eylemden failin sorumlu tutulması mümkün değildir.

C. SUÇUN MANEVİ UNSURU

Hukukumuzda karşılıksız yararlanma suçları ancak kasten işlenebilen suçlardandır. Karşılıksız yararlanma suçunda olduğu gibi elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma suçunda da manevi unsurun gerçekleştiğinin kabul edilebilmesi için, kanuni tanımda yer alan hareket ve neticenin fail tarafından bilinmesi ve istenmesi gerekir. Fail, bir başkasına ait olduğunu bildiği elektrik enerjisini sahibinin rızası dışında tüketmelidir.

Manevi unsur açısından genel kast yeterli görüldüğünden, failin başka bir amaç izleyip izlemediği önemli değildir. Örneğin, failin zenginleşme niyetinin varlığı önem taşımaz.²⁹⁵ Elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunda aranan “kendisine veya başkasına yarar sağlamak (özel kast) maksadı” ile hareket etmesi gerekmez. Yani burada özel kastın görünümü olan, “kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacı” aranmaz.

²⁹⁵ ERDEM, (Karşılıksız Yararlanma), s.109.

Suçun taksirle işlendiği takdirde cezalandırılacağı kanunda belirtilmediğinden taksirli hareket cezalandırmayı gerektirmez.²⁹⁶

XV. DERDEST DOSYALARDA YAPILACAK İŞLEMLER

6352 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre, “*Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun ve doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi dolayısıyla bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hakkında hırsızlık suçundan dolayı kovuşturma yapılan veya kesinleşmiş olup olmadığına bakılmaksızın hakkında hüküm verilen kişinin, bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, zararı tamamen tazmin etmesi halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz, verilen ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar*”. Madde metninde, elektrik enerjisi, su ve doğal gazdan yararlanan abonenin bilgisi ve rızasına aykırı şekilde ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyerek tüketimde bulunması sebebiyle hakkında hırsızlık suçundan kamu davası açılan ya da kesinleşmiş olup olmadığına bakılmaksızın mahkûmiyet kararı verilen kişi hakkında, 6352 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde zararı tümü ile tanzim etmesi şartı ile kovuşturma aşamasında cezaya hükmolunmayacak, mahkûmiyet kararı verilmiş ise verilen ceza tüm sonuçları ile ortadan kalkacak ve bu şekilde kaydedilmiş ise adli sicil kaydından da çıkarılacaktır. Ancak 6352 sayılı Kanunun 103'üncü maddesi ile 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 6. maddesine eklenen ek 2. fıkrada, “*Karşılıksız yararlanma suçunda etkin pişmanlıktan yararlanması dolayısıyla şüpheli, sanık veya hükümlü hakkında verilen kararlar adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Onbeş yıl süreyle muhafaza edilen bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebilir.*” hükmüne yer verilerek, geçici madde 2/2'de öngörülen etkin pişmanlık hali dâhil olmak üzere TCK'nin 163/3 ve 168/5 maddeleri uyarınca farklı bir kayıt usulü öngörülmüştür.

²⁹⁶ ERDEM, (Karşılıksız Yararlanma), s.109.

Geçici m.2/2’de her ne kadar verilen cezanın tüm sonuçları ile ortadan kalkacağını ifade etse de, “hükümlü” kavramına yer veren 6352 sayılı Kanunun 103’üncü maddesinin adli sicilde farklı kayıt sistemini takip amaçlı olarak düzenlediği anlaşılmaktadır.

Zararı tazmin edip, CMK m.231/5’de düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesinde yararlananlar da, geçici m.2 hükmünün failin daha lehine olması itibariyle isteği aranmaksızın bu hükümden yararlanacaklardır. Geçici m.2/2’nin öngördüğü af hükmü, Kanun yürürlüğe girdiği 05.07.2012 tarihinden itibaren altı ay içinde fail tarafından zararın tümü ile tazmin edilmesi şartına bağlandığından, kişinin isteğine bağlı uygulanması kabul edilmiştir. Fail zararı karşıladığı takdirde, bu hükümden yararlanabilecektir. CMK m.231/6’da öngörülen hükmün açıklanmasına karar verilebilmesi için aranan şartlardan birisi de, bu fıkranın (c) bendinde maddi zararın tazmini olarak gösterildiğinden ve failin maddi zararı tazmin etmek suretiyle geçici m.2/2’ye de isteğinin olduğu kabul edileceğinden, ayrıca bir talep şartı aranmaksızın failin daha lehine olması itibariyle geçici madde 2/2 hükmü kapsamına giren suçlar hakkında uygulama alanı bulacaktır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle haklarında, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisi, su ve doğal gazın izinsiz kullanımından dolayı TCK m.141/2 ve 142/1-f uyarınca hırsızlık suçundan soruşturma açılanların da geçici m.2 hükmünden yararlanması ve durumlarının TCK yeni m.163 ve 168’e bırakılmaması gerekir. Bu anlayış, “evleviyet” kuralına da uygundur. Bir diğer görüşe göre, geçici madde 2/2’de soruşturma aşamasından bahsedilmediği için, haklarında bu suçla ilgili soruşturma yürütülenlere TCK 142/1-f (nitelikli hırsızlık), 163 (karşılıksız yararlanma) ve 168 (etkin pişmanlık) maddelerinin uygulanması gerekir. Bu hükümlerde, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın izinsiz kullanılması hırsızlık suçu olarak değil karşılıksız yararlanma suçu olarak nitelendirilmiş ve geniş bir etkin pişmanlık hali öngörülmüştür.

Abonelik esaslı enerji ve su hizmetini sahibinin rızası dışında kullanan, yani hakkında hırsızlık suçundan kamu davası açılan sanığın, 6352 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarih olan 05.07.2012 itibariyle altı ay içerisinde zararı tazmin

etmesi halinde cezai sorumluluğu ortadan kalkacaktır. Bu hükmün, sadece kovuşturma aşaması ve sonrası için uygulanması, fakat soruşturma aşamasının hükümde yer almaması nedeniyle tazmin karşılığı affın soruşturma aşamasında uygulanamayacağını en azından sanık hakkında açılmış bir kamu davasının varlığının aranması, tekrar belirtmek isteriz ki eşitlik, adalet ilkeleri ile kanun koyucunun bu hükümle ulaşmak istediği suç ve ceza siyasetine uygun düşmeyecektir. Kanaatimizce hüküm, soruşturma aşamasını da kapsayacak şekilde kabul edilip uygulanmalıdır.

6352 Sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden sonra karşılıksız yararlanma suçuna dönüştürülen kaçak elektrik enerjisi kullanma eylemine ilişkin Yargıtay dosyalarında ne şekilde bir yol izleneceği Yargıtay 2'nci Ceza Dairesinin 06.11.2012 tarih, 2012/25135 esas ve 2012/45126 karar numaralı kararında açıkça belirtilmiştir. İzaha ihtiyaç duymayacak şekilde açık olması nedeniyle karar aynen aktarılmıştır:

“Elektrik enerjisi hırsızlığı suçundan sanık hakkında kurulan beraat hükmünün katılan vekili tarafından temyizi üzerine, Yargıtay' a gönderilen dava dosyası, "02.07.2012 tarihinde kabul edilerek, 28344 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 05.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Ve Basın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava Ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanunun Geçici 2. maddesinin 1. fıkrası uyarınca aynı maddenin 2. fıkrasına göre işlem yapılması" için 23.07.2012 tarihinde mahkemesine iade edildiği, ancak mahkemesince 07.09.2012 tarihli yazı ile beraat kararı yönünden yapılacak bir uyarılama yargılaması değerlendirmesi bulunmadığı bu nedenle verilen beraat hükmünün temyizen incelenmesi gerektiği gerekçesi ile Dairemize iade edilmesi üzerine yapılan incelemede;

6352 Sayılı Yasanın 82. maddesi ile davanın dayanağını oluşturan elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunu düzenleyen, 5237 sayılı TCK' nın 142. maddesinin 1 fıkrasının (f) bendi yürürlükten kaldırılmış, aynı Yasanın 83.maddesi ile de, 5237 sayılı TCK' nın karşılıksız yararlanma suçunu düzenleyen 163. maddesine;

"(3) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi halinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur." şeklinde düzenleme içeren 3'üncü fıkra eklenmiştir.

Aynı Yasanın 84. maddesi ile de;

"5237 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve karşılıksız yararlanma" ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(5) Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişisinin uğradığı zararı, soruşturma tamamlanmadan önce tamamen tazmin etmesi halinde kamu davası açılmaz; zararın hüküm verilinceye kadar tamamen tazmin edilmesi halinde ise, verilecek ceza üçte birine kadar indirilir. Ancak kişi, bu fıkra hükmünden iki defadan fazla yararlanamaz." hükmü getirilmiştir.

Aynı Yasanın 103'üncü maddesi ile de; 25.5.2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 6'ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(2) Karşılıksız yararlanma suçunda etkin pişmanlıktan yararlanması dolayısıyla şüpheli, sanık veya hükümlü hakkında verilen kararlar adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Onbeş yıl süreyle muhafaza edilen bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebilir." hükmü düzenlenmiştir.

Anılan düzenlemeler ile daha önce hırsızlık suçu olarak düzenlenen, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisi, su ve doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi eylemleri karşılıksız yararlanma suçu olarak düzenlenmiştir.

6352 sayılı Yasanın Geçici 2. maddesinin 2. fıkrasında;

"(2) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun ve doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini

engelleyecek şekilde tüketilmesi dolayısıyla bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hakkında hırsızlık suçundan dolayı kovuşturma yapılan veya kesinleşmiş olup olmadığına bakılmaksızın hakkında hüküm verilen kişinin, bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, zararı tamamen tazmin etmesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz, verilen ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar” hükmüne yer verilmiş olması ve anılan suçlara ilişkin açıklanan düzenlemeler karşısında; temyiz edilmesi nedeniyle Yargıtay'da bulunan dosyalar hakkında ne tür bir işlem yapılacağına dair aynı maddenin 1. fıkrasında ise,

“(1) Bu Kanunda yapılan değişiklikler karşısında; ilgili suçlardan dolayı açılan ve temyiz aşamasında bulunan dava dosyalarından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunanlar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca; Yargıtay ilgili dairesinde bulunan dosyalar ise bu dairece, hükmü veren mahkemeye gönderilir” şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir. Konuya ilişkin 6352 sayılı Yasanın Geçici 2. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları birlikte değerlendirildiğinde, anılan suçlara ilişkin olarak hakkında kovuşturma yapılan veya kesinleşmiş olup olmadığına bakılmaksızın hakkında hüküm verilen kişinin, bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, altı ay içinde zararı tamamen tazmin etmesi halinde, hakkında cezaya hükmolunamayacağı ve verilen cezanın da tüm sonuçları ile ortadan kalkacağı düzenlenmiş olup, düzenleme gereğince işlem yapılması gereken hükümlerin, mahkûmiyet veya beraat hükmü olacağına, ya da kesinleşmiş olup olmadığına dair bir ayırım yapılmamıştır.

Temyiz nedeniyle Yargıtay' da bulunan dosyaların da Geçici 2. madde gereğince işlem yapılmak üzere hükmü veren mahkemeye gönderileceğine dair amir hükümde de hükmün niteliği ve ya kesinleşip kesinleşmediği ya da mağdur kurumun zararının tazmin edilip edilmediği şeklinde bir ayırıma yer verilmemiştir.

Geçici 2. maddenin 1. fıkrasında ayrıca temyiz nedeniyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyaların ise ilgili daireye gönderilmeden doğrudan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca mahkemesine gönderileceği düzenlenmiştir.

Anılan düzenlemeler ile yapılan açıklamalar karşısında; 6352 sayılı Yasanın Geçici 2. maddesinin 1. fıkrası ile 2. fıkra kapsamındaki suçlar yönünden, Yargıtay' da bulunan dosyalar ile ilgili olarak Yargıtay ilgili ceza dairesinin de temyiz incelemesi yapmadan dosyayı mahkemesine göndermesi gerektiğinin kabulü gerekmektedir. Aksi takdirde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyalar ilgili daireye gönderilmeden, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca ilk derece mahkemelerine gönderildiği halde, Yargıtay dairelerinde bulunan dosyalar ile ilgili olarak dairesince inceleme yapılması gerektiğini kabul etmek, hukukun temel ilkelerinden olan, "aynı durumdakiler arasında eşitlik" ilkesine aykırı davranarak, eşitsizlik yaratılmış olacaktır. Bu nedenlerle madde kapsamında bulunan suçlara ilişkin dosyaların temyiz incelemesine konu yapılmadan, bir gönderme yazısı ile mahkemelerine gönderilmesi gerekir.

Mahkemesine gönderilen dosyalar hakkında ne tür bir işlem yapılması gerektiği konusunda, 6352 sayılı Yasada bir düzenleme yoksa da; 5237 sayılı TCK'nin yürürlüğe girmesi üzerine, 765 sayılı TCK uyarınca verilen ve temyiz nedeniyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyaların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca mahkemesine iade edileceğine dair 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 8. maddesinin 2. fıkrasında da benzer bir düzenlemeye yer verildiği ve anılan düzenlemeye ilişkin olarak Ceza Genel Kurulunun 27.06.2006 gün, 173-169 sayılı kararında özetle "5320 sayılı Yasanın 8/2 maddesinin, ilk derece mahkemelerince verilip temyiz edilen hükümlerde, lehe hükümlerin uygulanması yönünde mahkemesince değerlendirme yapılmasının gerektiği açıkça anlaşılması halinde, dosyanın doğrudan ilgili mahkemesine iade edilebilme yetkisi Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına tanınmış, bu hüküm uyarınca gönderilen dosyalarda, mahkemeler yönünden yeniden duruşma açılarak hüküm verme ödevi doğuran kendine özgü bir düzenleme olduğu" belirtilmiştir. Yargıtay Ceza Dairelerinin istikrar kazanmış olan kararları da bu yöndedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 5320 sayılı Yasanın 8'inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca mahkemesine yapılan iadelerin, bozma ilamı niteliğinde olduğunun kabul edilmiş olması karşısında; 6352 sayılı Yasanın Geçici

2'nci maddesi uyarınca gerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca gerek ilgili Yargıtay Dairesince yapılan mahalline gönderme işleminin bozma ilamı olarak kabulü ile 5320 sayılı Yasanın 8'inci maddesi gereğince yürürlükte bulunan 1412 sayılı CMUK'nın 326. maddesi uyarınca duruşma açılarak taraflar çağrılıp, aynı maddede öngörülen hükümler çerçevesinde yeni bir hüküm kurulması gerektiği anlaşılmakla; 6352 sayılı Yasanın Geçici 2'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre işlem yapılması için dosyanın mahkemesine iade edilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE, 06.11.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

Yukarıya tamamı aktarılan kararda, Yargıtay Ceza Dairelerinde bulunan elektrik enerjisi hakkında karşılıksız yararlanma dosyalarında nasıl bir yol izleneceği açıkça belirtilmiştir. Anılan kararda, yasal düzenlemeler gereği kararın niteliğine bakılmaksızın dosyaların mahalli mahkemelere iade edileceği, iade edilen kararların da bozma hükmünde olduğu zikredilmiştir.

XVI. KOVUŞTURMA, GÖREVLİ MAHKEME, YAPTIRIM

A. KOVUŞTURMA

Karşılıksız yararlanma suçunun 765 sayılı TCK'nin 521/a maddesinde düzenlenen şekli şikâyete tabi tutulmuş iken, 521/b maddesinde düzenlenen şekli re'sen kovuşturulmaktaydı.

5237 sayılı TCK'de ise, karşılıksız yararlanma suçunun kovuşturması şikâyete bağlı değildir. Suçun soruşturması ve kovuşturması Cumhuriyet savcısı tarafından re'sen yapılır.²⁹⁷

²⁹⁷ SOYASLAN, (Özel Hükümler), s.379.

B. GÖREVLİ MAHKEME

Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 10'uncu maddesi uyarınca karşılıksız yararlanma suçunu düzenleyen 163'üncü maddenin birinci ve ikinci fıkraları yönünden yargılamayı yapmakla görevli mahkeme Sulh Ceza Mahkemesidir. Ancak maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen elektrik enerjisi, su ve doğalgazdan karşılıksız yararlanma eylemi yönünden görevli mahkeme, suç için öngörülen ceza miktarı (bir yıldan üç yıla hapis cezası) nedeniyle aynı kanunun 11'inci maddesi gereği yetkili Asliye Ceza Mahkemelerindedir. Eğer fail suçun işlendiği tarihte 18 yaşını doldurmamış ise Çocuk Koruma Kanununun 26'ncı maddesi gereğince davaya bakmakla görevli mahkeme Çocuk Mahkemesidir.

C. YAPTIRIM

Karşılıksız yararlanma suçunu düzenleyen 163'üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen eylemleri işleyen faile 2 aydan 6 aya kadar hapis veya adli para cezası verilir. Maddenin ikinci fıkrasında belirtilen eylemleri işleyen fail ise, 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. Görüldüğü üzere ilk iki fıkra yönünden hâkime ihlal edilen eylem için hapis veya adli para cezası vermek hususunda takdir yetkisi verilmiştir.

Çalışma konumuzu oluşturan elektrik enerjisinden karşılıksız yararlanmayı da kapsayan üçüncü fıkrasının ihlali halinde ise fail hakkında “bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına” hükmedilebilecektir. Değişiklik tasarısında suç için öngörülen ceza ise “iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası” idi.

XVII. ETKİN PİŞMANLIK

Kanun koyucu, 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı kanun ile karşılıksız yararlanma suçu hakkında uygulanan etkin pişmanlık hükümlerini değiştirmiş, yalnızca bu suça özgü etkin pişmanlık hükümleri düzenlemiştir. Değişiklik

tarihinden önce diğer bir kısım malvarlığına karşı suçlar yönünden uygulanan TCK'nin 168'inci maddenin ilk dört fıkrası artık karşılıksız yararlanma suçu yönünden uygulanmayacaktır.

Anılan kanun ile 168'inci maddeye eklenen beşinci fıkrada “Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişisinin uğradığı zararı, soruşturma tamamlanmadan önce tamamen tazmin etmesi halinde kamu davası açılmaz; zararın hüküm verilinceye kadar tamamen tazmin edilmesi halinde ise, verilecek ceza üçte birine kadar indirilir. Ancak kişi, bu fıkra hükmünden iki defadan fazla yararlanamaz” denilmektedir.

XVIII. ZAMANAŞIMI

5237 sayılı TCK'nin zamanaşımını düzenleyen 66 vd. maddeleri uyarınca karşılıksız yararlanma suçunun olağan dava zamanaşımı süresi “*sekiz yıl*”, olağanüstü zamanaşımı süresi ise “*on iki*” yıldır.

XIX. SUÇA BAKMAKLA GÖREVLİ YARGITAY DAİRESİ

Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun 09.02.2012 tarih ve 2012/1 sayılı kararı ile karşılıksız yararlanma suçlarının yargılaması sonucu verilen hükümleri temyizen inceleme görevi Yargıtay 2'nci ve 13'üncü Ceza Dairelerindedir.

SONUÇ

Kaçak elektrik enerjisi kullanma eylemine 01.03.1926 tarihinde kabul edilip 13.03.1926 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 765 sayılı TCK’nin yürürlüğe giren ilk halinde açıkça bir hükme yer verilmemişti. Bu durum TCK’nin 06.06.1991 tarih ve 3756 sayılı yasanın yürürlüğüne kadar devam etmiştir. Anılan yasanın 12’nci maddesi ile ETCK’nin 491’inci maddesine “*ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de taşınabilir mal sayılır*” hükmü ikinci fıkra olarak eklenmiştir. Eklenen bu hükümle ekonomik değer taşıyan her türlü enerji taşınır mal hükmünde kabul edilmiştir. Ancak TCK, verdiği özel önem nedeniyle yalnızca elektrik enerjisi hakkında hırsızlık suçunu nitelikli hırsızlık olarak kabul etmiş, diğer enerji kaynaklarına yönelik hırsızlıkları ise basit hırsızlık olarak düzenlemeyi uygun görmüştür.

Kaçak elektrik enerjisi kullanma eylemi 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nin hırsızlığı nitelikli hırsızlığı düzenleyen 142’nci maddenin 1’inci fıkrasının “f” bendinde “ yer bulmuştur.

02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun’un 82’nci maddesi ile 142’nci maddenin “bendi” yürürlükten kaldırılmış, yerine aynı kanunun 83’üncü maddesi ile TCK’nin 163’üncü maddesine bir fıkra eklenmiştir. Eklenen üçüncü fıkrada, “*Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi halinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*” denilmiştir.

Her yeni eylem ve işlem gibi kanunların da eleştiriye tabi tutulması doğaldır. Önemli olan yapıcı eleştirilerle kanunun aksayan yönlerinin daha sağlıklı ve hakkaniyeti gözetecek şekilde düzeltilmesidir.

TCK’nin 142’nci maddesinin gerekçesinde, elektrik hırsızlığının nitelikli hırsızlık hal olarak kabul edilmesinde mütemadi şekilde işlenmesi gerekçe

gösterilmiştir. Oysaki asıl neden gün geçtikçe artan elektrik hırsızlığı vakaları ve devletin idari tedbirler ile engel olamadığı bu eylemin cezasını arttırarak önüne geçme çabasıdır. Bunun yanında enerjinin günümüz dünyasında gitgide değerlenmesi ve ülke ekonomisinin önemli bir ögesi olmasının da kısmen etkili olduğu söylenebilir. Kanımızca, elektrik hırsızlığını nitelikli hal olarak kabul edilmesi yerinde bir düzenleme değildir. Çünkü elektrik enerjisi Yargıtay’ca aksi kabul edilse bile günümüz koşullarında özellikle meskenlerde kullanılması zaruri bir mal niteliğindedir. Elektriksiz bir hayat düşünülemez. Bu denli hayati öneme sahip bir malın hırsızlığının cezasının arttırılması hakkaniyete uygun değildir. Ancak zaman zaman tartışıldığı üzere elektrik hırsızlığının bir idari eylem şekline dönüştürülmesi de kanımızca yerinde olmayacaktır.

Yine kaçak elektrik kullanma eyleminin hırsızlık suçu kapsamında çıkarılarak karşılıksız yararlanma suçuna dönüştürülmesi de kanaatimizce yerinde değildir. Kanun yapma tekniği açısından da olumlu bir değişiklik olduğu söylenemez. Elektrik enerjisinin sahibinin rızası olmaksızın kullanılması, TCK’nin 141’inci maddesinde tanımlanan hırsızlık suç tipine uygun düşmektedir. Ancak kanun koyucu, “sahibinin rızası olmaksızın” ve “tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilme” şartlarını birlikte arayıp, bir de bu fiili “karşılıksız yararlanma” olarak nitelendirmek suretiyle farklı bir yol izlemiştir. Bir an için bu fiilin karşılıksız faydalanma suçu olarak nitelendirilmesi isabetli gözükse olsa bile, sahibinin rızası olmaksızın şartının yanında tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde hileli hareketin aranması doğru bir kanunlaştırma olmamıştır. Kanun koyucu, abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin izinsiz kullanımındaki artışı, dosya yükünü ve yoğun ceza uygulamasının önüne geçebilmek amacıyla önce kanunun geçici 2/2 maddesinde etkin pişmanlık ve af karışımı bir düzenleme getirmiştir.

6352 sayılı değişiklikten önce kaçak elektrik kullanma eylemine uyan TCK’nin 142/1.f maddesinde eylem için öngörülen ceza miktarı “2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası” iken değişiklik sonrası öngörülen ceza miktarı “1 yıldan 3 yıla hapis cezası”dır.

Kaçak elektrik kullanma eyleminin karşılıksız yararlanmaya dönüştürülmesinin bir sonucu olarak hırsızlık suçunun manevi unsuru olan “kendisine veya başkasına yarar sağlama kastı” artık bu eylem yönünden aranmayacaktır.

Bu suç ile korunan hukuki yararın mülkiyet olduğu kabul edilmelidir.

Elektrik hırsızlığı resmen mühür altına alınmış eşya hakkında işlenmesi 765 sayılı yasanın 492/2 maddesinde düzenlenmiş olan nitelikli hırsızlık hali olarak öngörülmüş olduğundan failin ayrıca mühür fekki suçundan cezalandırılması olanaklı değildir. Ancak TCK’da böyle bir düzenleme mevcut değildir. Bu nedenle elektrik hırsızlığı veya karşılıksız yararlanma suçları ile birlikte işlenen mühür bozma suçları ayrıca cezalandırılacaktır.

Failin yetkili kuruma abone olmaksızın ancak tüketimin gerçek miktarını kaydeden elektrik sayacından geçirmek suretiyle elektrik kullanması halinde eylemin hukuki ihtilaf olduğu gerek öğretide gerekse de uygulamada kabul edilmektedir. Ancak sayaca, tesisata, ölçü devrelerine müdahale edilerek her türlü elektrik sarfiyatı kaçak elektrik kullanımı olarak nitelendirilmektedir.

Elektrik hırsızlığı suçunun sübutu çoğu zaman teknik bir incelemeyi gerektirdiğinden bu hususta tereddüt bulunması halinde kat’i surette elektrik bilirkişinden rapor alınmalıdır.

6352 sayılı kanun ile getirilen bir diğer değişiklik TCK’nin 168’inci maddesindedir. Maddede diğer malvarlığına yönelik suçlardan ayrı olarak bir etkin pişmanlık düzenlemesi getirilmiştir. Buna göre “Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişisinin uğradığı zararı, soruşturma tamamlanmadan önce tamamen tazmin etmesi halinde kamu davası açılmaz; zararın hüküm verilinceye kadar tamamen tazmin edilmesi halinde ise, verilecek ceza üçte birine kadar indirilir. Ancak kişi, bu fıkra hükmünden iki defadan fazla yararlanamaz.”

Uygulamada suçtan zarar gören kurumun zararını karşılayan fail hakkında doğrudan etkin pişmanlık hükümlerinin uygulandığı görülmektedir. Ancak etkin pişmanlık nedeniyle cezadan indirim yapılabilmesi failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstermelerini gerektirdiğinden suç yönünden failin pişmanlığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

İnsanlık tarihinin ilk devirlerinden beri var olan hırsızlık suçu ile ilgili tartışmalar teknolojinin hızlı değişimi ve gelişimi, buna bağlı olarak hırsızlığın unsurlarından olan “*alma*” ve “*mal*” gibi kavramların değişime uğraması gibi nedenler hırsızlık suçunun ve unsurlarının da değişimini gerektirecektir. Bu noktada hırsızlıkla ilgili tartışmaların her zaman sürmesi beklenebilir. Bu aynı zamanda gereklidir de. Genel olarak değerlendirilirse 5237 sayılı yasada hırsızlık suçu ile ilgili düzenlemelerin olumlu ve günümüz şartlarında yeterli olduğu söylenebilir. Ancak yukarıda da değinildiği gibi kaçak elektrik kullanma eyleminin karşılıksız yararlanma suçuna dönüştürülmesi kanun yapma tekniği açısından olumlu bir gelişme değildir. Bu aşamada 5237 sayılı yasanın en güncel haliyle uygulanması, çıkacak muhtemel sorunları çözmesi hususundaki görev uygulama ve öğretindir. Ceza kanununun başarısı ancak bu sayede belirlenebilir. Zira kanunu uygulamak en az kanun yapmak kadar önemlidir.

KAYNAKÇA

- AKALIN, Adnan; “İslam Ceza Hukukunda Hırsızlık Suçu ve Çalınan Mal ile İlgili İhtilaflar”, (Danışman: Prof. Dr. Şamil Dağcı), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- AKBULUT, İlhan; “İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.52, S.1, 2003.
- ARTUÇ, Mustafa; Malvarlığına Karşı Suçlar, Ankara, 2007.
- ARTUK, Mehmet Emin / GÖKÇEN, Ahmet / YENİDÜNYA, A. Caner; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. B, Ankara, 2009. (2009)
- ARTUK, Mehmet Emin / GÖKÇEN, Ahmet / YENİDÜNYA, A. Caner; Ceza Hukuku Genel Hükümler II (Yaptırım Hukuku), Ankara, 2003. (2003)
- ARTUK, Mehmet Emin / GÖKÇEN, Ahmet / YENİDÜNYA, A. Caner; Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5.B, Ankara, 2004. (2004)
- ARTUK, Mehmet Emin / GÖKÇEN, Ahmet / YENİDÜNYA, A. Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3.B, Ankara, 2002. (2002)
- ARTUK, Mehmet Emin / ÇINAR, Ali Rıza; Yeni Bir Ceza Kanunu Arayışları ve Adalet Alt Komisyonu Tasarısı Üzerine Düşünceler, Ankara, 2004.
- ASLAN, İ. Yılmaz / KATIRCIOĞLU, Erol / ALTINAY, Galip / ARDIYOK, Şahin / ILICAK, Ali / GÜLTEKİN, Banu / ÖNAL, Emre / AKÇAOĞLU, Can; Enerji Hukuku Elektrik Piyasasında Rekabet ve Regülasyon, Ankara, 2007.
- BAKICI, Sedat / YALVAÇ, Gürsel; 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, Ankara, 2008.
- BAKICI, Sedat; 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Genel Hükümleri, 2.B, Ankara, 2008.
- ÇAĞATAY, Neşet; İslam Dönemine Dek Arap Tarihi, Ankara, 1989.
- ÇAĞLAYAN, M. Muhtar; Türk Ceza Kanunu, C.IV, 3.B, Ankara, 1985.

- DAĞCI, Şamil; “İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar ile İlgili Özel Hükümler”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, 1996.
- DOLAR, Yunus; “Osmanlı İmparatorluğunda Klasik Dönemde Zımmilerin Hukuki Statüleri”, EÜSBED, C.1, Aralık 2008.
- DÖNMEZER, Sulhi / ERMAN, Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, C.II, 12.B, İstanbul, 1999.
- DÖNMEZER, Sulhi; Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 16.B, İstanbul, 2001.
- DURAN, Mustafa; 5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale.htm> (15.04.2011).
- EBU ABDULLAH BEDREDDİN MUHAMMED B. BAHADIR EZ-ZERKEŞİ, El-Mansûr fi'l-Kavâid, Vezâratü'l- Evkaf ve's-Şuûn, (Aktaran; Adnan Akalın) (Basım yeri belirtilmemiş), 1982, III/222
- EBU YUSUF YAKUP B. İBRAHİM EL-ENSARİ, Kitabu'l Harac, (Tercüme; Ali Özek), 2. B, İstanbul, 1973.
- EKİNCİ, Mustafa / ESEN, Sinan; Hırsızlık Yağma Görevi Kötüye Kullanma, Dolandırıcılık, Hileli ve Taksirli İflas Karşılıksız Yararlanma Belgelerinde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, Ankara, 2005. (Hırsızlık)
- El-Kubeysî, Ahmed; “Ahkâmu's-Serîka fi Şerîati'l-İslamiyye ve'l-Kanun”, (Aktaran; Adnan Akalın), Bağdat, 1971.
- ERDEM, Mustafa Ruhan; “Türk Ceza Kanunu'nda Malvarlığına Karşı Suçlar” <http://www.ceza.bb.adalet.gov.tr/makale.htm>, (24.02.2011).
- ERDEM, Mustafa Ruhan; Türk Hukukunda Karşılıksız Yararlanma Suçları, Ankara, 1996. (Karşılıksız Yararlanma)
- Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XI, S.3–4, Aralık 2007.
- GÖKÇEN, Ahmet; Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri, İstanbul, 1989. (1989)

- GÖKÇEN, Ahmet; Tanzimat dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri, İzmir, 1987. (1987)
- GÖZÜBÜYÜK, Abdullah Pulat; Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, C.IV, 5.B, İstanbul, Yıl belirtilmemiş.
- GÜNDEL, Ahmet; 765 ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunlarındaki Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları, Ankara, 2005. (Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları)
- GÜNDEL, Ahmet; Zimmet Sahtecilik Hırsızlık Gasp Dolandırıcılık Emniyeti Suiistimal Suçları, Ankara, 1998. (Zimmet Sahtecilik Hırsızlık)
- GÜVENÇ, Nur; “Karşılıksız Yararlanma Suçu”, <http://www.tasinmazmulkiyeti.org.tr>, (08.09.2012).
- HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN, Muharrem; “Hırsızlık”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XII, S.1–2, 2008.
- HAKERİ, Hakan / ÜNVER, Yener; Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler, 2.B, Ankara, 2008.
- HAKERİ, Hakan; Ceza Hukuk Genel Hükümler, 8.B, Ankara, 2009. (2009)
- İÇEL, Kayıhan / DONAY, Süheyl; Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Hukuku Genel Kısım, 5.B, İstanbul, 2006. (2006)
- İÇEL, Kayıhan / DONAY, Süheyl; Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Hukuku, (Genel Kısım), 3.B, İstanbul, 1999. (1999)
- JESCHECK, Hans – Heinrich; Alman Ceza Hukukuna Giriş, (Çeviren; Feridun Yenisey), İstanbul, 2007.
- KARAKILIÇ, Hasan; Hukuki Açından Elektrik Piyasası Avrupa Birliği ve Türkiye Örneği, İzmir, 2006.
- KILIÇOĞLU, Ahmet; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2.B, Ankara, 2002.
- KOCA, Mahmut / ÜZÜLMEZ, İlhan; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2008.

- KOCA, Mahmut; “5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar”, Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye Bilimleri Dergisi, S.5, İstanbul, Ocak 2005.
- KUNTER, Nurullah / YENİSEY, Feridun / NUHOĞLU, Ayşe; Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 14.B, İstanbul, 2006.
- MALKOÇ, İsmail; Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara, 2005. (Açıklamalı TCK)
- Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye, (Aktaran; Adnan Akalın), Matbaa-ı Ahmed Kâmil, İstanbul, 1329.
- MENEKŞE, Ömer; “XVII ve XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Hırsızlık Suçu ve Cezası”, (Danışman: Prof. Dr. Ali Bardakoğlu), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998.
- MERAN, Necati; Yeni Türk Ceza Kanununda Sahtecilik, Malvarlığı ve Bilişim Suçları, Ankara, 2005.
- NOYAN, Erdal; Hırsızlık Suçları, Ankara, 2007. (Hırsızlık Suçları)
- NOYAN, Erdal; Hırsızlık ve Yağma Suçları, Ankara, 2005. (Hırsızlık ve Yağma Suçları)
- ÖNDER, Ayhan; Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul, 1994. (Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler)
- ÖZAR, Süleyman; “Türk Ceza Hukukunda Zamanaşımı”, Adalet Dergisi, S.37, Mayıs 2010.
- ÖZBEK, Veli Özer; Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, Cilt. II, Ankara, 2008. (Cilt II)
- ÖZEN, Mustafa; “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Üzerine Bazı Tespit ve Değerlendirmeler”, Terazi Hukuk Dergisi, Y.2, S.8, Nisan 2007.
- ÖZGENÇ, İzzet; Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler), 3.B, Ankara, 2006. (Genel Hükümler)

- ÖZTÜRK, Bahri / ERDEM, Mustafa Ruhan / SAYGILAR, Yasemin F; Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Kavramları, 4.B, Ankara, 2006.
- ÖZTÜRK, Bahri / ERDEM, Mustafa Ruhan; Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 9.B, Ankara, 2006. (Ceza Muhakemesi Hukuku)
- ÖZTÜRK, Bahri / ERDEM, Mustafa Ruhan; Ceza Hukuku Genel Hükümler ve Özel Hükümler (Kişilere ve Mala Karşı Suçlar), 4.B, Ankara, 2005. (Genel Hükümler)
- ÖZTÜRK, Bahri / ERDEM, Mustafa Ruhan; Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 10. B, Ankara 2008. (Güvenlik Tedbirleri Hukuku)
- PARLAR, Ali / HATİPOĞLU, Muzaffer; Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar, Kartal, Ankara, 2006. (Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar)
- PARLAR, Ali / HATİPOĞLU, Muzaffer; Türk Ceza Kanununun Yorumu, C.II, Ankara, 2007. (Cilt II)
- PARLAR, Ali; Elektrik ve Su Hırsızlığı ile Mühür Bozma Suçları, Ankara, 2011.
- POLAT, Halil / ARSLAN POLAT, Aynur; Uygulamadan Örnek Karar ve Uygulayıcı İşlemleriyle Ceza Hâkiminin Başvuru Kitabı, C.1, Ankara, 2010.
- REİSOĞLU, Safa; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19.B, İstanbul, 2006.
- SADAK, Murat; “Mağdurun Kanun Yollarına Başvuru Hakkı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S.1, Nisan 2010.
- SAVAŞ, Vural / MOLLAMAHMUTOĞLU, Sadık; Türk Ceza Kanununun Yorumu, C.IV, Ankara, 1995.
- SAYAR, Filiz; “Hırsızlık Suçu ve Yeni Türk Ceza Kanunu”, (Danışman: Doç. Dr. Veli Özer Özbek), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- SELÇUK, Sami; Dolandırıcılık, Ankara, 1982.
- SOYASLAN, Doğan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. B, Ankara, 2005. (Genel Hükümler)

- SOYASLAN, Doğan; Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5.B, Ankara, 2005. (Özel Hükümler)
- SÖZÜER, Âdem; Suça Teşebbüs, İstanbul, 1994.
- ŞAFAK, Ali; Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü, 4.B, Ankara, Yıl belirtilmemiş. (Hukuk Sözlüğü)
- ŞAHİN, Cumhur / ÖZGENÇ, İzzet; Türk Ceza Kanunu Gazi Külliyyatı, Ankara, 2005.
- ŞENSOY, Naci; Basit Hırsızlık ve Mevsuf Hırsızlıklar, 2. B, İstanbul, 1963.
- TAHİROĞLU, Bülent; Roma Hukukunda Furtum, İstanbul, 1975.
- TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan; (Açıklamalı-İçtihatlı) Hırsızlık Suçları, Ankara, 2002. (2002)
- TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan; (Uygulamada ve Öğretide) Mala Karşı Suçlar, Ankara, 1993. (1993)
- TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan; Hırsızlık Suçları, 1996, Ankara. (1996)
- TAYLAR, Banu; “Türk Ceza Kanunu’nda Hırsızlık Suçu”, (Danışman: Prof. Dr. Veli Özer Özbek), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Terazi Hukuk Dergisi, Y.2, S.8, Nisan 2007.
- Terazi Hukuk Dergisi, Y.3, S.28, Aralık 2008
- TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / ÖNOK, Murat; 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’na Göre Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 3.B, Ankara, 2006.
- TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan; Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 2.B, İzmir, 2002.

- TİYEK, Sait Ramazan; “İslam Ceza Hukukunda Kast Unsuru”, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sahip Beroje), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- TOZMAN, Önder; “Suçsuzluk Karinesi: Türk Hukukundaki Sonuçları”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XI, S.3–4, Aralık 2007.
- Tutanaklarla Türk Ceza Kanunu, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2005.
- Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1988.
- TÜRKDOĞRU, Serkan; “5237 Sayılı TCK’da Hırsızlık Suçunun, Elde Veya Üstte Taşınan Eşyayı Çekip Almak Suretiyle ya da Özel Beceriyle İşlenmesi”, (Danışman: M. Emin Artuk), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- UĞURLU, İbrahim Halil; Hırsızlık Suçu, Ankara, 2010.
- ÜÇOK, Coşkun; Osmanlı Kanunnamelerinde İslam Ceza Hukukuna Aykırı Hükümler, AÜHFD, C.IV, S.1–4, 1947.
- Yargıtay Hukuk-Ceza Daireleri İş Bölümü Rehberi, Ankara, 2008.
- Yargıtay Kararları Dergisi, C.34, S.4, Nisan 2008.
- Yargıtay Kararları Dergisi, C.34, S.5, Mayıs 2008.
- YAŞAR, Osman / GÖKCAN, Hasan Tahsin / ARTUÇ, Mustafa; Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. III, Ankara, 2010.
- YAVUZ, Cevdet; Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 3.B, İstanbul, 2004.
- YILMAZ, Ejder; Hukuk Sözlüğü, 5.B, Ankara, 1996.
- YILMAZ, Zekeriya; Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara, 2004. (2004)

İNTERNET KAYNAKLARI VE PROGRAMLAR

<http://www.adalet.org.tr>

<http://www.ceza.bb.adalet.gov.tr>

<http://www.dika.org.tr>

<http://www.msxlab.org>

<http://www.yargitay.gov.tr>

<http://www.wikipedia.org>

KAZANCI İÇTİHAT PROGRAMI

UYAP MEVZUAT PROGRAMI

EKLER

(EK – 1) KAÇAK/USULSÜZ ELEKTRİK TESPİT TUTANAĞI

.....
ELEKTRİK DAĞITIM A.Ş.
..... Müdürlüğü

SERİ NO:
Tarih :/...../20

KAÇAK/USULSÜZ ELEKTRİK TESPİT TUTANAĞI

KULLANICININ

ADI SOYADI veya

Ticari Ünvanı :

Adresi :

.....

.....

Abone Grubu :

Abone No :

Vergi Sicil No :

Kimlik Türü :

Kimlik Seri No :

Baba-Ana Adı :

Doğum Yeri-Tarihi :

Nüfus Kayıt Oluştuğu İl :

İlçe-Mahalle Köy :

Cik Sayfa-Kimlik No :

ABONENİN ADI SOYADI veya Ticari Ünvanı :

TESPİT ANINDAKİ SAYAÇ BİLGİLERİ

Sayacın Cinsi	Seri No	Markası	İnşaat Yılı	Mühür No	Endeksi
Aldatılmış Sayacın Endeksi					
Sayacın Kapasitesi					

AKIM TR ORANI: (R)...../..... (S)...../..... (T)...../.....
GERİLİM TR OR: (R)...../..... (S)...../..... (T)...../.....

TESPİT ANINDAKİ GÜÇ BİLGİLERİ

Cinsi	Adet	x Watt	Güç (Watt)	ACIKLAMA
.....	X	=
.....	X	=
.....	X	=
.....	X	=
.....	X	=
.....	X	=
.....	X	=
.....	X	=
TOPLAM GÜÇ :			Watt

Kaçak/Usulsüz Elektrik Kullanım Şekli (Açık olarak yazılacaktır):

Yapılan Kontrolle Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin ilgili maddelerine aykırı hareketle Abone/Abonesiz, Kaçak/Usulsüz olarak elektrik kullandığınız tespit edilmiş ve elektrikli tesisleriniz nolu mühür perisi ile mühürlenmiştir. Kaçak hesabının çıkarılıp tarafınıza yapılan bildirimden itibaren 8 iş günü içinde temin ve belgelendirilmez hâlinde başvurmanız değerlendirilmeye alınacaktır.

İş bu tutanak gereği yapılması üzere yerinde düzenlenmiş olup taraflarca imza altına alınmıştır.

DAĞITIM ŞİRKETİ

ABONE veya TEMSİLCİSİ

TANIK

Adı Soyadı: 1) 2) Adı Soyadı : Adı Soyadı :

İmza : İmza : İmza :

Not: 3 nüsha olarak düzenlenen bu belgenin bir nüshası ilgili birimimize verilecektir.